

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Asistenti prevence kriminality ve vybrané obci

Bc. Gabriela Zichová

Diplomová práce

2019

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Gabriela Zichová**
Osobní číslo: **E17442**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální rozvoj; Bezpečnost regionu**
Název tématu: **Asistenti prevence kriminality ve vybrané obci**
Zadávací katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je zhodnocení projektu Asistent prevence kriminality ve vybrané obci. Součástí práce je řada řízených rozhovorů. Na základě hodnocení situace budou doporučena opatření v této oblasti.

Osnova:

- Vymezení základních pojmů z oblasti prevence kriminality.
- Analýza projektu Asistent prevence kriminality.
- Formulace závěrů a návrh doporučení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BARILIK, I. N. Environmentální kriminologie: prostředí a jeho role při páčání kriminality. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-065-9.

KLEINIG, J., MAMELI, P., MILLER, S. (eds.) Security and privacy: global standards for ethical identity management in contemporary liberal democratic states. Canberra, Australia: ANU E Press, 2011. ISBN 978-1-921-86257-1.

MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8.

SAMKOVÁ-VESELÁ, K. Romská otázka: psychologické důvody sociálního vyloučení Romů. Praha: Blinkr, 2011. ISBN 978-80-87579-03-9.

TOMÁŠEK, J. Úvod do kriminologie: jak studovat zločin. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2982-4.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Ondřej Svoboda, Ph.D.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání diplomové práce: **3. září 2018**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2019**

doc. Ing. Romana Provazníková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Zdeněk Matěja, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. září 2018

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval/a samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil/a, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2019

Bc. Gabriela Zichová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Ondřeji Svobodovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat policejní preventistce městské policie Dagmar Pálkové za poskytnutí materiálů a zorganizování řízených rozhovorů s asistenty prevence kriminality. I jim patří velké díky za trpělivost a podrobný popis jejich práce. Děkuji také Mgr. Josefu Veselému za seznámení s Terénním programem Sociálních služeb města Žďár nad Sázavou. Největší vděk náleží mé rodině a blízkým, kteří mě podporovali při celém studiu.

ANOTACE

Diplomová práce si klade za cíl popsat a zhodnotit projekt Asistent prevence kriminality ve vybrané obci. V práci jsou nejprve vymezeny základní pojmy týkající se bezpečnosti a prevence kriminality. Pozornost je věnována také sociálnímu vyloučení. Následně je podrobněji popsán samotný projekt Asistent prevence kriminality, důvody jeho zavedení, organizace a možnosti financování. Poté je charakterizována obec, v rámci jejíhož území je provedeno šetření ohledně realizovaného projektu. Podstatnou část práce tvoří hodnocení výsledků dotazníkového šetření a srovnání výpovědí z řízených rozhovorů. Závěr práce je věnován hodnocení projektu a doporučením.

KLÍČOVÁ SLOVA

bezpečnost, prevence, sociální vyloučení, sociálně vyloučené lokality, Asistent prevence kriminality

TITLE

Crime prevention assistants in selected municipality

ANNOTATION

Aim of this dissertation is to describe and evaluate the project Crime prevention assistant in a chosen municipality. Firstly, there are basic terms specified regarding safety and crime prevention. Another considered topic is social exclusion. Crime prevention assistant project is described in detail, including reasons for its implementation, organization and financing possibilities. Municipality within whose territory the project is carried out is characterized afterwards. Substantial part of the paper is made up from evaluation of questionnaire results and comparison of statements from controlled interviews. Ending of the dissertation is devoted to rating of the project and recommendations.

KEYWORDS

security, prevention, social exclusion, socially excluded localities, Crime prevention assistant

OBSAH

ÚVOD	10
1 ZÁKLADNÍ BEZPEČNOSTNÍ TERMINOLOGIE.....	12
1.1 SUBJEKTY BEZPEČNOSTNÍHO SYSTÉMU ČESKÉ REPUBLIKY	13
1.2 POLITIKA PREVENCE KRIMINALITY.....	15
1.3 SOCIÁLNÍ VYLOUČENÍ	17
1.3.1 Příčiny sociálního vyloučení Romů.....	20
2 PROJEKT ASISTENT PREVENCE KRIMINALITY	23
2.1 DŮVODY ZAVEDENÍ PROJEKTU ASISTENT PREVENCE KRIMINALITY.....	25
2.2 FINANCOVÁNÍ PROJEKTU ASISTENT PREVENCE KRIMINALITY	26
2.3 ORGANIZACE PROJEKTU ASISTENT PREVENCE KRIMINALITY	28
3 ASISTENTI PREVENCE KRIMINALITY VE MĚSTĚ ŽĎÁR NAD SÁZAVOU.....	34
3.1 SOCIÁLNĚ VYLOUČENÉ LOKALITY VE ŽĎÁRU NAD SÁZAVOU	35
3.2 ORGANIZACE PROJEKTU APK VE ŽĎÁRU NAD SÁZAVOU	38
3.3 SPOLUPRACUJÍCÍ SUBJEKTY S ASISTENTY PREVENCE KRIMINALITY	42
3.4 PŘEDBĚŽNÉ HODNOCENÍ PROJEKTU.....	48
4 ANALÝZA PROJEKTU ASISTENT PREVENCE KRIMINALITY	51
4.1 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	52
4.2 PERCEPCE SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALIT	56
4.3 PERCEPCE OBYVATEL SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALIT	60
4.4 PERCEPCE PATOLOGICKÝCH JEVŮ V SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALITÁCH	63
4.5 POVĚDOMÍ O PROJEKTU ASISTENT PREVENCE KRIMINALITY	65
4.6 PERCEPCE NÁPLNĚ PRÁCE ASISTENTŮ PREVENCE KRIMINALITY	68
4.7 VNÍMÁNÍ UŽITEČNOSTI PROJEKTU	73
5 SHRUTÍ POZNATKŮ A NÁVRH OPATŘENÍ.....	78
ZÁVĚR	83
POUŽITÁ LITERATURA.....	88
PŘÍLOHY	98

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Počet podpořených obcí a APK z prostředků MVČR, celková výše dotace	27
Tabulka 2: Městské části Žďáru nad Sázavou	35
Tabulka 3: Organizační struktura Oblastní charity Žďár nad Sázavou	45
Tabulka 4: Percepce pojmu SVL, asociace	58
Tabulka 5: Percepce lokalit vnímaných respondenty jako SVL	60
Tabulka 6: Četnost zaznamenání činnosti APK dle pocitu bezpečí respondentů	79

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Romové, překryv rasy, kultury a identity	22
Obrázek 2: Projekt APK v roce 2013, mapa	24
Obrázek 3: Projekt APK v roce 2016, mapa	25
Obrázek 4: Myšlenková mapa – mentor	29
Obrázek 5: Myšlenková mapa – asistent prevence kriminality	33
Obrázek 6: Poloha města Žďár nad Sázavou v České republice	34
Obrázek 7: Poloha města Žďár nad Sázavou v Kraji Vysočina	34
Obrázek 8: Struktura organizace Sociální služby města Žďár nad Sázavou	43
Obrázek 9: Výjezdy MP do místní části ZR 3	49
Obrázek 10: Počet TČ a objasněnost na Žďársku	50
Obrázek 11: Složení respondentů dle pohlaví a věku	52
Obrázek 12: Složení respondentů dle dosaženého vzdělání a čistého měsíčního příjmu	53
Obrázek 13: Vzdělanostní struktura osob v České republice v roce 2017 v procentech	54
Obrázek 14: Složení respondentů dle statusu	54
Obrázek 15: Složení respondentů dle místa bydliště ve Žďáru nad Sázavou	55
Obrázek 16: Vnímaný pocit bezpečí u respondentů	56
Obrázek 17: Povědomí respondentů o pojmu "sociálně vyloučená lokalita"	57
Obrázek 18: Percepce osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách v ZR	61
Obrázek 19: Pohled respondentů na sociálně patologické jevy v SVL	63
Obrázek 20: Povědomí obyvatel města ZR o projektu	65
Obrázek 21: Povědomí obyvatel ZR o počtu APK ve městě	66
Obrázek 22: Mínění respondentů o náplni práce APK	68
Obrázek 23: Četnost setkávání APK na veřejných prostranstvích	70
Obrázek 24: Složení respondentů dle bydliště, kteří nepotkávají APK (v procentech)	70
Obrázek 25: Osobní zkušenost respondentů s APK	71
Obrázek 26: Situace, při nichž respondenti přišli do přímého kontaktu s APK	72
Obrázek 27: Percepce užitečnosti APK dle respondentů	74
Obrázek 28: Hodnocení užitečnosti APK dle respondentů	75
Obrázek 29: Hodnocení smysluplnosti projektu dle dosaženého vzdělání respondenta	80
Obrázek 30: Vnímání smysluplnosti projektu respondenty dle uvedeného bydliště	80

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

APK	Asistent prevence kriminality
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
MP	Městská policie
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
MZVČR	Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
OSPOD	Oddělení sociálně-právní ochrany dětí
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PČR	Policie České republiky
SAS	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
Sb.	Sbírka zákonů
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SVL	Sociálně vyloučená lokalita
ZR	Žďár nad Sázavou

ÚVOD

Téma Asistenti prevence kriminality ve vybrané obci je zvoleno z důvodu své aktuálnosti, protože práce, kterou asistenti prevence kriminality ve městě vykonávají, má vliv na všechny obyvatele města. Projekt Asistent prevence kriminality je velmi nový, vznikl v roce 2009. Reaguje na aktuální problematiku ve městech v České republice. Kriminalitou je totiž zasažena značná část populace, dotýká se každého z nás, a proto je třeba ji neignorovat. Ne vždy nás kriminalita ovlivňuje přímo. Mezi nepřímé dopady lze zařadit například negativní ovlivnění života, narušování důvěry ve schopnost státu zajistit bezpečnost nebo růst obav občanů z vlastního ohrožení. Všechna tato nepřímá působení jsou prakticky neměřitelná. Přímé škody, které jsou způsobené kriminalitou v České republice, jsou však těžko vyčíslitelné. Je možné sledovat některé ukazatele, nikdy však nebudou přesné, a to z důvodu existence trestných činů, které nabyly policií registrovány. Při snižování kriminality je důležité si uvědomit, že žádné samostatné opatření nepovede ke snížení kriminality, proto je důležité vždy realizovat ucelený soubor postupů mířících na daný problém. Při zavádění opatření je nutno počítat s tím, že prostřednictvím prevence lze působit na patologické jevy, které nemusí být trestné, ale mohou působit na spoluvytváření trestné činnosti a kriminality. Při těchto opatřeních je třeba počítat s určitým časovým odstupem, kdy opatření začne působit. Většinou se jedná o delší časový horizont.

V první kapitole práce jsou vymezeny základní pojmy týkající se problematiky bezpečnosti. Bezpečnost je totiž jedním z nejdůležitějších aspektů, který je státem zajišťován. Dále jsou zde popsány subjekty bezpečnostního systému fungující na území České republiky, kdy podkapitola je věnována bezpečnostním složkám obce. Autor se v kapitole věnuje také prevenci kriminality a jejímu legislativnímu vymezení v České republice. Nedílnou součástí úvodních pojmů je sociální vyloučení, jeho typy a důsledky. V návaznosti na to jsou charakterizovány sociálně vyloučené lokality včetně obyvatel v nich žijících. Protože je sociální exkluze v České republice značně etnizovaná, poslední podkapitolu tvoří pojednání o původu Romů a jejich postavení v dnešní společnosti vyjádřené antropologickým modelem.

Druhá kapitola práce nastiňuje situaci prevence kriminality v České republice před zavedením projektu Asistent prevence kriminality. Je zde popsán výchozí stav a důvody vedoucí k realizaci projektu v několika městech napříč Českou republikou. Další část kapitoly shrnuje informace o možnostech financování projektu a povinnosti žadatele o dotaci. Nedílnou součástí popisu je organizační struktura projektu. V práci jsou vymezené role mentora a asistentů prevence kriminality, kdy jako pomůcka slouží myšlenkové mapy.

V třetí kapitole je nejdříve charakterizována vybraná obec, Žďár nad Sázavou. Následuje stručný popis sociálně vyloučených lokalit ve městě, které jsou celkem čtyři. Součástí deskripce je i pojednání o obyvatelích sociálně vyloučených lokalit. Poté je zde podrobněji popsán projekt Asistent prevence kriminality, možnosti jeho financování, organizační struktura a školení jak asistentů prevence kriminality, tak i mentora. Velká část kapitoly je věnována složkám a organizacím spolupracujícím s asistenty prevence kriminality, kteří zapadají do komplexního systému prevence města Žďár nad Sázavou. V závěru kapitoly je průběžné hodnocení projektu poskytnuté mentorkou asistentů prevence kriminality.

Pro zhodnocení a analýzu projektu ve vybrané obci je užitá metoda dotazování, kdy byl vytvořen dotazník pro obyvatele města na dané téma (příloha B). Výsledky jsou zpracovány do tabulek a grafů. Pro další sběr dat bylo využito řízených rozhovorů (s mentorkou asistentů prevence kriminality, s asistenty prevence kriminality a s vedoucím Terénního programu). Čtvrtá kapitola práce podává ucelený přehled zjištěných poznatků a pohledů jak na sociálně vyloučené lokality ve zkoumané obci, tak i na projekt Asistent prevence kriminality. Nejdříve jsou charakterizováni respondenti, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření. Poté jsou nasbíraná data komparativně shrnuta v rámci jednotlivých rovin práce. První rovina se týká sociálně vyloučených lokalit jako takových. Zda respondenti vůbec pojem znají a co si pod ním představí, jak na tyto místa nazírají samotní asistenti prevence kriminality. V návaznosti na to jsou hodnoceny další roviny, mezi které patří mimo jiné sociální percepce sociálně vyloučených obyvatel. Druhá polovina kapitoly se zaměřuje na povědomí o projektu Asistent prevence kriminality, který je ve vybrané obci realizován od roku 2013. Průběžně jsou porovnávány odpovědi respondentů, asistentů prevence kriminality, mentorky a vedoucího Terénního programu Sociálních služeb města Žďár nad Sázavou. Kapitola je zakončena zpětnou vazbou mířící na asistenty prevence a jejich ambice po skončení projektu.

Pátá kapitola práce shrnuje vybrané poznatky z předchozí kapitoly. Některé výsledky dotazníkového šetření jsou rozpracovány podrobněji a dále jsou hledány rozdíly například mezi vnímáním smysluplnosti projektu u osob dle nejvyššího dosaženého vzdělání. Závěr kapitoly je tvořen klady a zápory projektu z pohledu autora a návrhem doporučení.

Cílem diplomové práce je zhodnocení projektu Asistent prevence kriminality a návrh doporučení v oblasti jeho realizace. Doporučení jsou navržena na základě uskutečněné analýzy dat získaných z dotazníkového šetření a řady řízených rozhovorů s asistenty prevence kriminality a mentorem.

1 ZÁKLADNÍ BEZPEČNOSTNÍ TERMINOLOGIE

Bezpečnostní terminologie je v České republice jedním z nejvíce diskutovaných témat. Nejednotné definice několika základních bezpečnostních pojmů jsou výsledkem vývoje bezpečnostní politiky a bezpečnostních studií. Je jasné, že bezpečnostní politika je multidisciplinární povahy a v praxi je realizována několika resorty. Mezi příklady zainteresovaných disciplín a institucí patří teorie mezinárodních vztahů, krizové řízení, základy veřejného práva, inženýrské obory, medicína, strojírenství a další. Jednotlivé obory, které bezpečnostní terminologii využívají, se formovaly izolovaně, a proto jsou pojmy často definovány dosti odlišně, neboť tvůrci vyjádřili význam pojmů čistě z pohledu vlastní disciplíny. Nejobecnější pojmy však zůstaly nepovšimnuty a pouze se bezmyšlenkovitě tradovaly, přestože se jedná o pojmy klíčové, jež jsou součástí definic ostatních termínů. Pojmy, které do této kategorie spadají, jsou například bezpečnost, hrozba, riziko (Zeman a kol, 2002).

Nejdůležitějším výchozím pojmem této práce je bezpečnost. Jak již bylo naznačeno, bezpečnost není nikde jednoznačně vymezena, je často chápána pouze intuitivně, což může vést k řadě nedorozumění. Dle Etymologického slovníku jazyka českého (Machek, 2010) je bezpečnost odvozena od slova péče, jehož synonymy jsou slova starost, útrapa. K tomuto slovu byla následně přidávána předložka, čímž vzniklo bez péče, tedy bez starosti, a odtud již plyne samotné slovo bezpečí, které je chápáno jako synonymum slova jistota (Ptejte se knihovny, 2007).

Obecně je bezpečnost vymezována negativně a vztahována k různým fiktivním hrozbám. Je to jakási pomyslná, společností stanovená schopnost zamezit konkrétnímu riziku, aby nepřekročilo únosnou mez. Příkladem jedné z definic z publikace Česká bezpečnostní terminologie je (Zeman a kol, 2002): „*Stav, ve kterém se individua, skupiny a státy necítí ohroženě vážnými hrozbami, popřípadě se před nimi považují za účinně chráněné a svoji budoucnost mohou vytvářet podle vlastních představ. Stupeň bezpečnosti závisí na subjektivních pocitech, historických zkušenostech, pojetí sama sebe a poměru k okolnímu prostředí.*“ Ministerstvo vnitra České republiky vydalo v roce 2016 Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu, ve kterém nazírá na samotný pojem bezpečnost s několika úhlů. Obecně charakterizuje bezpečnost jako míru stability systému a jeho primární a sekundární adaptace. Z pohledu vnější a vnitřní bezpečnosti státu se pak dívá na bezpečnost jako na (MVČR, 2016b): „*stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující*

stát a jeho zájmy zvnějšku/zevnitř a kdy je tento stát k eliminaci existujících i potenciálních vnějších/vnitřních hrozeb efektivně vybaven a ochoten.“

Bezpečnost, jak již bylo zmíněno, se dělí na několik podskupin. Jedno z vybraných dělení se zaměřuje na bezpečnost dle toho, jaký vykazuje svůj rozměr – zda vnější, či vnitřní. **Vnější bezpečnost** státu je vymezena k hrozbám přicházejícím ze vnějšího okolí státu a ochraně proti nim. Jedná o bezpečnostně politický vztah, kdy je zajištěna územní celistvost, svrchovanost a nezávislost státu, nedotknutelnosti hranic. **Vnitřní bezpečnost** je výsledkem politiky ve státě. Je založena na vnitřní míru, díky ní je obyvatelům země zajištěna svoboda a sociální spravedlnost, vnitřní pořádek, bezpečnost, ochrana života, zdraví, majetku a životního prostředí na daném území. Pojetí vnitřní bezpečnosti je značně problematické, neboť se pojem nemusí vztahovat na veškeré možné odnože bezpečnosti ve státě (sociální, environmentální, ekonomická), nýbrž může být vnímán v užším pojetí a být založen na potírání kriminality a aktérů ohrožující samotný systém (Souček, Staňová, Linhart a kol, 2005; Zeman a kol, 2002). V každé společnosti totiž existují dané standardy chování, jejichž dodržování je od všech osob očekáváno a nedodržení sankcionováno (Tomášek, 2010). Vnitřní bezpečnost lze vymezit taktéž institucionálně jakožto systém státních institucí legitimovaných ústavou, který vykonává veřejný mocenský monopol dle zákonných pravidel i za pomoci donucovacích prostředků (Souček, Staňová, Linhart a kol, 2005; Zeman a kol, 2002).

1.1 Subjekty bezpečnostního systému České republiky

Bezpečnostní systém státu je komplexní, pružný, hierarchicky uspořádaný a centrálně řízený systém, který propojuje několik důležitých rovin – vojenské, hospodářské, finanční, legislativní, právní, sociální a vnitřní ochranu obyvatel (MZVČR, 2015). Základní funkcí je koordinace složek, které jsou k zajišťování bezpečnosti ČR výslovně určeny. Tento systém nefunguje samostatně, svůj podíl zde mají státní orgány, orgány územní samosprávy, právnické i fyzické osoby. Bezpečnostní systém garantuje, že stát bude připraven na krizové situace (ať již vojenského či nevojenského charakteru), zároveň je však odpovědný za fungování v běžném stavu nebo za mimořádné události, která zdaleka nedosahuje takového rozsahu, aby mohla být označena za krizovou. Neméně důležitou funkcí je zajištění prevence, včasná identifikace krizových situací a varování před ní (MZVČR, 2015; Souček, Staňová, Linhart a kol, 2005). Za fungování bezpečnostního systému ČR je odpovědná vláda jakožto vrcholný orgán moci výkonné (MZVČR, 2015).

Subjekty bezpečnostního systému lze rozčlenit do dvou úrovní – ústřední činitele a územní prvky, přičemž do těchto dvou skupin se řadí následující jednotlivci a orgány (Souček, Staňová, Linhart a kol, 2005):

- **Ústřední prvky** – prezident republiky, Parlament ČR, vláda, Bezpečnostní rada státu, ministerstva a další orgány státní správy;
- **Územní prvky** – hejtman kraje, starosta obce, krajské úřady a úřady obcí s rozšířenou působností, bezpečnostní rady krajů a obcí, ústřední krizové štáby aj.

Bezpečnostní systém tvoří dále ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, zpravodajské služby, záchranné sbory, záchranné a havarijní služby (MZVČR, 2015).

Fungování bezpečnostního systému ČR představuje velice náročný a dlouhodobý proces. Systém musí být adaptabilní, je žádoucí, aby pružně reagoval na nově vzniklé situace, změny podmínek či nové hrozby. Systém je charakterizován jako otevřený, využívá poznatky z praktických zkušeností a průběžně se přizpůsobuje aktuálnímu dění v České republice i v celém světě (MZVČR, 2015).

Bezpečnostní složky na území obce

Na území obce působí (respektive mohou působit) dvě bezpečnostní ozbrojené složky. První z nich je Policie České republiky zřízená zákonem o Policii ČR č. 273/2008 Sb., která má primární odpovědnost za ochranu bezpečnosti osob a majetku a dohlíží na veřejný pořádek. Rovněž se zaměřuje na prevenci trestné činnosti a úkolů dle trestního řádu a právního rámce ČR. Policie ČR nejedná pouze v mezích české legislativy, zároveň plní úkoly, k nimž se zavázala mezinárodně smluvními akty (PČR, 2019b; MVČR, 2019b).

Druhým sborem na území obce je (může být) policie obecní. Tu umožňuje zřídit zákon 128/2000 Sb. o obcích, par. 35a. Žádná obec není povinna si obecní policii vytvořit. Obecní policii zřizuje zastupitelstvo obce formou obecně závazné vyhlášky a stejně tak ji může kdykoliv zrušit. Důvodem zřízení obecní/městské policie bývá uspokojení potřeb občanů, zvýšení dohledu nad veřejným pořádkem – co se místních záležitostí týče. Obecní policie je povinna spolupracovat s Policií ČR, státními orgány a orgány územních samosprávných celků. Hlavní činnost strážníků obecní policie spočívá v zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku a plnění úkolů dle zákona o obecní policii (MVČR, 2019b; Zákon č. 553/1991 Sb.). Strážník městské policie (zákon č. 553/1991 Sb.):

- Přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku,
- dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití,

- dohlíží na dodržování obecně závazných vyhlášek a nařízení obce,
- podílí se na bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích,
- **podílí se na prevenci kriminality v obci,**
- provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích v obci,
- odhaluje přestupky a jiné správní delikty, jejichž projednávání je v působnosti obce,
- poskytuje za účelem zpracování statistických údajů MVČR na požádání údaje o obecní policii.

1.2 Politika prevence kriminality

Bezpečnostní politika státu je tvořena několika podsystémy. Dílčí část jednoho z podsystémů je reprezentována trestní politikou a politikou prevence kriminality. Každá ze zmíněných politik má odlišnou strategii, avšak společně se prolínají a doplňují. Trestní politika je spíše zaměřena defensivně a směřuje k efektivnímu potírání zločinnosti. Je převážně orientovaná do minulosti, neboť se zaměřuje na řešení jevů, které již nastaly. Naopak prevence kriminality je ofensivní, orientovaná na budoucnost, na předcházení páchaní trestných činů a sociálně patologických jevů (Gjuričová, 2019).

Hlavním úkolem preventivní politiky je snižování počtu, popřípadě závažnosti, trestných činů a zvýšení pocitů bezpečí vnímaného občany státu. V případě prevence je nezbytné, aby byla tato činnost začleněna jak na úroveň státní, tak i na stupně krajských a obecních politik. Výsledkem by měla být spolupráce mezi všemi subjekty majícími podíl na preventivní činnosti a občany, kteří jsou jejími příjemci. Ti by se měli dozvědět například o legálních možnostech ochrany před trestnou činností (Gjuričová, 2019).

Prevence kriminality není činnost, která by byla v kompetenci pouze státních činitelů, přestože je chápána jako jedna ze základních funkcí, které by stát měl plnit. Okruh subjektů provádějící preventivní politiku je velmi široký, svoji roli zde plní jak státní složky a instituce, tak i orgány samosprávy, zájmová sdružení občanů či samotné fyzické a právnické osoby. Záleží tedy, na jaké úrovni je preventivní politika uskutečňována. Systém prevence kriminality v ČR je rozčleněn na tři úrovně – meziresortní, resortní a místní. **Meziresortní preventivní politika** je prováděna vládou. Činnost vlády je zaměřena především proti obecné kriminalitě ve státě. Vláda při svém jednání úzce spolupracuje a koordinuje působení Republikového výboru pro prevenci kriminality. **Resortní úroveň** se rozumí ovlivnění

programů prevence kriminality působností ministerstev. **Místní přístup** je velmi moderní a progresivní trend. Na tomto stupni zvládnání kriminality jednají orgány veřejné správy (jak ty na obecní, tak i krajské úrovni), policie, nevládní organizace a jiné instituce působící v obcích. Co se týče dopadu, tak právě tato politika je považována za nejeфекtivnější, a to z důvodu možnosti sledování a následném optimálním rozložení nástrojů prevence s ohledem na konkrétní místní okolnosti, potřeby, prostředky i možnosti (Gjuričová, 2019).

Preventivní aktivity lze rozdělit do tří podskupin, které se vzájemně prolínají a doplňují. Jedná se o prevenci primární, která má základ v rodině, škole a nejbližším okolí jedince. Sekundární prevence navazuje na primární s rozdílem, že je zaměřena pouze na určitou část vybraných jedinců společnosti, kteří jsou riziková a u nichž existuje důvodné podezření, že budou páchat či budou ohroženi trestným jednáním nebo sociálně patologickými jevy. Nejvyšší, terciární úroveň zahrnuje resocializaci kriminálně narušených osob a jejich zpětné začlenění do společnosti (MVČR, 2019a).

Legislativní vymezení prevence kriminality

Prevence a preventivní aktivity nejsou nijak legislativně vymezeny. Neupravuje je jediný zákon, i když se průběžně zpracovává analýza potřeby právní úpravy prevence kriminality ukazující její nezbytnost.

Ochrana obyvatel v nejširším slova smyslu je definována ústavním zákonem č.1/1993 Sb. a Listinou základních práv a svobod. Zaručení ochrany života, zdraví a majetkových hodnot je uvedeno i v článku prvním zákona o bezpečnosti č. 110/1998 Sb. Větší zmínku o prevenci, nikoliv jen ochraně obyvatel, lze nalézt v zákoně 273/2008 Sb., o Policii České republiky, kde je uvedeno, že „*Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly ...*“ Podobnou úpravu lze nalézt i v zákonu č. 141/1961 Sb., zákonu o trestním řízení soudním (trestním řádu). V obecných ustanoveních první části, první hlavy, paragrafu jedna je vymezen účel trestního řádu, a to „*Účelem trestního řádu je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni. Řízení přitom musí působit k upevnování zákonitosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově občanů v duchu důsledného zachování zákonů a pravidel občanského soužití i čestného plnění povinností ke státu a společnosti.*“

1.3 Sociální vyloučení

V české společnosti, jako v každé jiné, lze nalézt menšiny, které žijí na okraji společnosti z různých důvodů. Tyto menšiny se často sdružují na jednom místě ve městě, což dává vzniku sociálně vyloučeným lokalitám v obcích. Stát jakožto nejvyšší činitel má snahu tyto osoby podporovat a začleňovat do společnosti.

Definovat sociálně vyloučenou osobu je velmi obtížné. Ve zkratce se jedná o jedince, který je vytěsněn na okraj společnosti, má ztížený nebo žádný přístup k institucím a službám dostupným ostatním členům společnosti. Sociálně vyloučená osoba může být bez možnosti pracovních příležitostí, neoplývá dostatkem kontaktů a vztahů s osobami žijícími ve většinovém společenství. Pokud by byl problém sociálního vyloučení blíže analyzován, lze najít tři rozdílné pohledy na sociální vyloučení dle původu. Prvním z nich je **redistribuční sociální vyloučení**, které zdůrazňuje sociální vlivy způsobující nepřijetí člověka do většinové společnosti. Mezi takové faktory patří například existující nerovnost ve společnosti, kdy na okraji se nacházejí jedinci chudí, bez většího přísunu finančních prostředků. Druhým pohledem je **etické vytěsnění**, kdy jsou osoby vyčleňovány mimo většinu z důvodu jejich kriminálního chování. Pokud se takoví jedinci začnou sdružovat do skupin a žít v sociálně vyloučených lokalitách, pak je zde reálná možnost morálního úpadku celé této sociální skupiny či obyvatel městské čtvrti, kde se tato skupina sdružuje a má zde svůj vliv. Posledním – třetím pohledem je **integrační vyloučení**, které zdůrazňuje sociální vyloučení jako následek vyloučení z trhu práce (Sirovátka, 2004; Varianty, 2019).

Příčiny sociálního vyloučení jsou tedy různé a dělí se na dvě skupiny – vnější a vnitřní. Vnější vlivy se vyznačují tím, že jsou vytěsněnou osobou neovlivnitelné a nekontrolovatelné. Spočívají v jednání a podmínkách nastolených širokou společností. Řadí se sem charakter trhu práce, sociální politika státu, činnost samospráv v sociální oblasti, rasismus a diskriminace majoritou na základě různých znaků – rasa, etnicita, národnost, náboženství a jiné. Vnitřní příčiny sociálního vyloučení lze ovlivnit vlastním jednáním jedince, jehož se vytěsnění ze společnosti týká. Do této skupiny lze přiřadit ztrátu pracovních návyků v důsledku dlouhodobé nezaměstnanosti, neschopnost člověka hospodařit se svými finančními prostředky, apatie, neschopnost nebo nechut' řešit své vlastní problémy a jiné.

Ať je příčina sociálního vyloučení vnitřního či vnějšího původu, důsledkem je dlouhodobá nezaměstnanost nebo nezaměstnatelnost a s tím související závislost na státních sociálních dávkách, špatný zdravotní stav nebo rozpad rodiny a ztráta základní potřeby někam patřit.

V neposlední řadě je projevem sociálního vyloučení život v sociálně vyloučených lokalitách (Varianty, 2019; Toušek, 2007).

Sociálně vyloučené lokality

Prostorové vyloučení je jedním z nejviditelnějších projevů sociální exkluze, kdy sociálně vyloučené skupiny osob jsou vytěsňovány dle určitých dalších znaků (socio-kulturní, ekonomické...) do různých obvodů, oblastí a sídel. Je velmi důležité poznamenat, že ne každý přesun do sociálně vyloučené lokality je nutně nedobrovolný. Někteří jedinci volí tyto lokality svobodně a záměrně a sami se tak odlučují od většinové společnosti (Toušek, 2007).

Znaky sociálně vyloučené lokality mohou být různé. Za sociálně vyloučenou lokalitu lze prohlásit tu oblast, kde se vyskytuje několik z následujících charakteristik (Lelovičová, 2019; „Asistent prevence kriminality“, metodika výběhu, přípravy a činnosti, 2016):

- prostorové vyloučení – uzavřené a izolované lokality, kde je velmi nízká úroveň bydlení a nedostatečná občanská vybavenost,
- nedostatek pracovních příležitostí a s tím související závislost na sociálních dávkách a následná materiální chudoba,
- nedostatek příležitostí k dosažení dostatečného vzdělání zajišťujícího dostupnost práce,
- nevyhovující bydlení, špatný hygienický stav domů a s tím související horší zdravotní stav obyvatel,
- chudé prostředí,
- vyšší kriminalita¹, větší počet výskytu sociálně nežádoucích jevů – gamblerství, alkoholismus, narkomanie,
- skupinové znevýhodnění chudobou a diskriminací,
- nedostatečný přístup k informacím,
- nízké vzdělání obyvatel lokality,
- symbolické vyloučení spojené se špatným míněním okolí o lokalitě,
- absence sociálních vztahů jdoucích vně lokality,

¹ Dle Barilika (2015) není výskyt kriminálního chování v prostředí náhodný, ale koncentruje je do určitých oblastí. Vliv prostředí na kriminální chování v něm se nacházejících jedinců zkoumá moderní kriminalistická disciplína zvaná Environmentální kriminologie.

- nedostupnost standardních služeb a zábavy,
- nemožnost sociálního vzestupu / odchodu z lokality,
- uzavřený ekonomický systém v dané lokalitě, který se vyznačuje zejména zástavou majetku a půjčováním peněz na vysoký úrok (lichva).

Některé z uvedených indikátorů jsou pro různé lokality čtenější, jiné pro určité vyloučené oblasti nejsou příliš charakteristické, vyskytují se tedy s rozdílnou intenzitou. I sociálně vyloučená místa se časem vyvíjejí, především přestávají mít tradiční městský charakter, ale stěhují se do odlehlejších oblastí, které je například méně vyvinuta funkční infrastruktura. Je velmi důležité si uvědomit, že stěhování těchto oblastí mimo rozvinutou oblast může být i nedobrovolné. Sociálně vyloučené lokality nemusí být nutně celé oblasti nebo sídliště, mohou mít podobu jednotlivých domů nebo ulic. Za sociálně vyloučenou oblast lze považovat i místo, kde se soustřeďuje více jak 20 osob, které žijí v nevyhovujících podmínkách a obývají určitý ohraničený prostor (Wija, 2017; Toušek, Walach, Krupka a kol, 2018).

Obyvatelé sociálně vyloučených lokalit

Při řešení otázky obyvatelstva žijícího v sociálně vyloučených lokalitách je největším problémem smíšené etnické a sociální hledisko. Tyto dva aspekty bývají často zaměňovány a jeden z nich – sociální – je vytěsňován, neboť etnické hledisko má pro mnoho lidí větší váhu. V České republice žije několik tisíc obyvatel jiné etnicity, což bývá obyvateli vnímáno mnohem více než extrémně chudé vrstvy. Toto mylné pojetí není pouze mezi lidmi, nýbrž se vyskytuje i mezi vrcholnými orgány a orgány samospráv. V důsledku toho vznikají nesprávné představy o obyvatelích sociálně vyloučených lokalit a vytěsnění je bráno jako problém romské menšiny. Následně je často pracováno pouze s verzí, že 100 % obyvatel je romského původu, mají svoje zvyky, tradice a své typické chování, chování se sklony ke kriminalitě, se kterým souvisí bydlení při sobě, zneužívání sociálních dávek, neochota najít si práci a aktivně do ní docházet. Díky těmto předsudkům se aktivity inkluze zaměřují pouze na toto etnikum, nikoliv na skutečné obyvatele sociálně vyloučených lokalit. Jak zmiňuje sama Agentura pro sociální začleňování (2019a) – *„ne všichni Romové v České republice žijí v prostředí sociálního vyloučení a ne každý, kdo se v podmínkách sociálního vyloučení nalézá, je Rom.“*

Je faktem, že v České republice je sociální vytěsnění značně etnizované. Přibližně 75 % obyvatel jsou právě Romové. Nicméně v sociálně vyloučených oblastech žijí také migrující pracovníci a obyvatelé zasažení chudobou, včetně rodin s dětmi a senioři z majoritní společnosti. Sociálním vyloučením jsou ohroženy zejména nedostatečně vzdělané osoby,

nezaměstnaní nebo nezaměstnatelní jedinci, lidé s mentálním nebo fyzickým handicapem, lidé mající problém s některým z různých typů závislosti, osaměle žijící senioři, imigranti, lidé, kteří se ocitli v těžké životní situaci, ze které se sami bez pomoci nemohou dostat (Agentura pro sociální začleňování, 2019a; „Asistent prevence kriminality“ metodika výběru, přípravy a činnosti, 2016).

1.3.1 Příčiny sociálního vyloučení Romů

Romové žijí s ostatními národy v těsném sousedství už několik stovek let. Francouzský odborník na historii Romů v Evropě se domníval, že Romové na naše území přišli před více jak 600 lety, neboť právě ve 14. století o nich našel první zmínky v různých dochovaných dokumentech. Místo toho, aby mezi Slovany a Romy vzniklo přátelství, spolupráce a předávaly se kulturní tradice, prohlubovaly se vzájemné antipatie. Historie Romů celkově není příliš jasná. To je dáno tím, že neexistují žádné záznamy o jejich jazyku, a to z prostého důvodu – v minulosti nepatřili mezi literární skupiny obyvatelstva. Romský jazyk je jazykem nepsaným a tím pádem není zaznamenána ani jejich minulost a příchod do Evropy. Romská řeč nese plno znaků indických jazyků, částečně se v ní promítají atributy perštiny, kurdštiny, arménštiny, což jasně ukazuje, že původ Romů leží v Indii a v oblasti Středního východu. Důkazem toho jsou různé historické dokumenty sepisované historiky, panovníky a archiváři (Cohn, 2009).

Romové jsou kočovné, velmi heterogenní, etnikum. Z Indie přicházeli do Evropy několika cestami, hledali zde místo pro usídlení. Cestou si osvojovali některé zvyky většinové společnosti. Izolovaně od většinové společnosti žili všude od samého počátku jejich přemísťování. Jejich kultura, hodnoty a způsob života se tak vyvíjel naprosto odlišně. Někdy se jim dařilo vycházet s majoritní populací země více, jindy méně nebo vůbec. Příčinou takového vyloučení byly rozdílné kulturní zvyklosti, náboženství, jiný životní styl apod. V polovině dvacátého století, během druhé světové války, byli vyvražďováni spolu s Židy. V padesátých letech Romové byli předmětem provádění značně bezohledné osídlovací politiky na našem území. Komunistická společnost zasáhla do jejich tradičního životního stylu. Romové byli násilně a velmi nehumánně přesídlováni do míst, kde dříve bydleli Němci, dále byli směřováni do sídel, ve kterých se budoval těžký průmysl (Matoušek, Matoušková, 2011).

Konsekvencí komunistických zásahů a zacházení s romskými obyvateli bylo ještě větší vyloučení na okraj společnosti, kdy na Romy bylo nahlíženo jako na sociálně zaostalé obyvatele mající cikánský původ. Zásah způsobil, že byly potlačeny jejich tradiční znaky

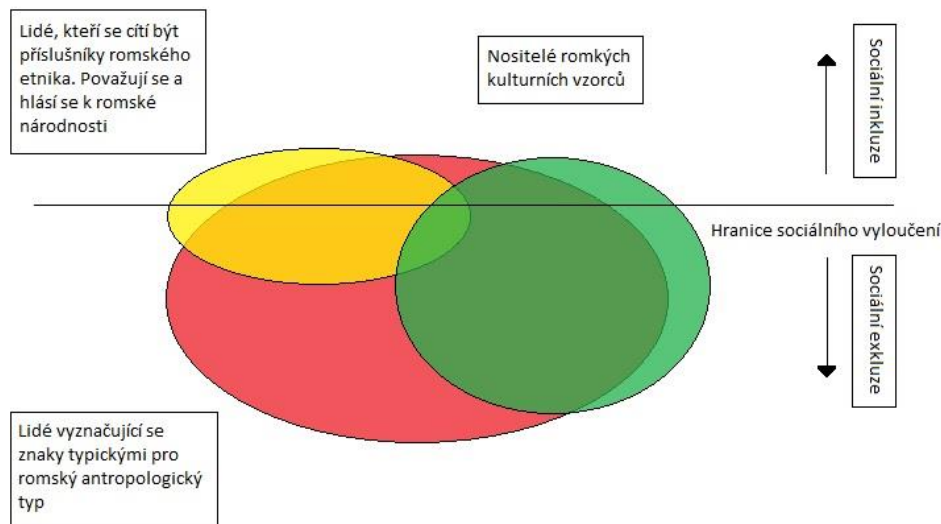
kultury, jakýkoliv projev vyznačující specifikum menšiny byl nemyslitelný. Důsledkem takové politiky byla ztráta typických romských umů a řemesel. Hodnotový systém Romů byl rozvrácen, postupně se vytrácely i tradiční etnické identity, tedy romství (Vojtová, 2007).

Listopad 1989 byl zlomovým i pro Romy, nastala pro ně možnost nového začátku. Romové byli uznáni jako menšina ve společnosti, čímž se jim otevřely brány nových možností. Romové zakládali nové romské organizace, psali časopisy či noviny, pro většinovou společnost prezentovali svoji kulturu. Na některých vysokých školách se začala vyučovat romština a v devadesátých letech bylo zbudováno Muzeum romské kultury. Na druhé straně obrovských možností sociální inkluze však vyvstávaly značné socio-ekonomické problémy romských občanů. Většina z nich měla problémy sehnat zaměstnání, někteří byli prakticky nezaměstnatelní. Tato situace se v některých částech země stala kritická a dlouhodobě neudržitelná (Vojtová, 2007).

Vyloučení Romů se opírá o dlouhodobé předsudky, proto dnes Romové patří mezi nejvíce marginalizovanou skupinu v evropské společnosti. To vše vyplývá z jejich historie v Evropě (Bancroft, 2005). Stát snaží minoritní skupiny integrovat do většinové společnosti, ale tyto snahy však převážně nekončí s příliš úspěšným výsledkem. Neustále se zde promítají události, ke kterým docházelo během komunistického režimu. Především je zaznamenáván stálý rozpad hodnotového systému a vnitřních etických norem. Romové jsou majoritní společností stále vnímáni nepříznivě, někteří vůči nim mají předsudky. Anti-romský sentiment je přítomný v celé Evropě, v postkomunistických zemích, v sociálních demokraciích a tak dále (Matoušek, Matoušková, 2011; Vojtová, 2007). Jak říká Samková-Veselá (2011), příčinou sociálního vyloučení Romů je po několik stovek let se opakující schéma traumatizujícího života, který se mimo jiné projevil také nemožností osvobodit se z nepříznivého sociálního prostředí přinášejícího Romům existenciální úzkosti. Typický popis příslušníka nynější většinové společnosti se opírá o lenost, nečistotu, nemorálnost, útočnost, zanedbávání výchovy dětí a podobně. Tyto soudy a zaujatost většinové společnosti dohání některé Romy k rezignaci, Romové se stydí za svoji etnicitu a kolikrát ji i popírají. Otázkou zůstává, jakou cestou by se společnost a Romové měli vydat nyní (Matoušek, Matoušková, 2011; Vojtová, 2007).

Následující antropologický model „Romů“ ukazuje, jaká může být situace v České republice, co se romské problematiky týče. Společnost se často dopouští nespravedlivé generalizace, především dle antropologických znaků. Ten, kdo vypadá zvnějšku jako Rom (má například charakteristickou pigmentaci), je automaticky považován

za nositele a představitele romské kultury. Předpokládá se, že takový člověk se k romskému etniku hlásí a žije jeho životním stylem. Toto pojetí společnosti vychází z přesvědčení, že kultura a identita je do značné části dědičná, nicméně takovýto pohled je značně nepřijatelný (Leontiyeva a kol, 2006). Výše zmíněné ukazuje obrázek číslo 1.

Obrázek 1: Romové, překryv rasy, kultury a identity

Zdroj: (Leintiyeva, 2006)

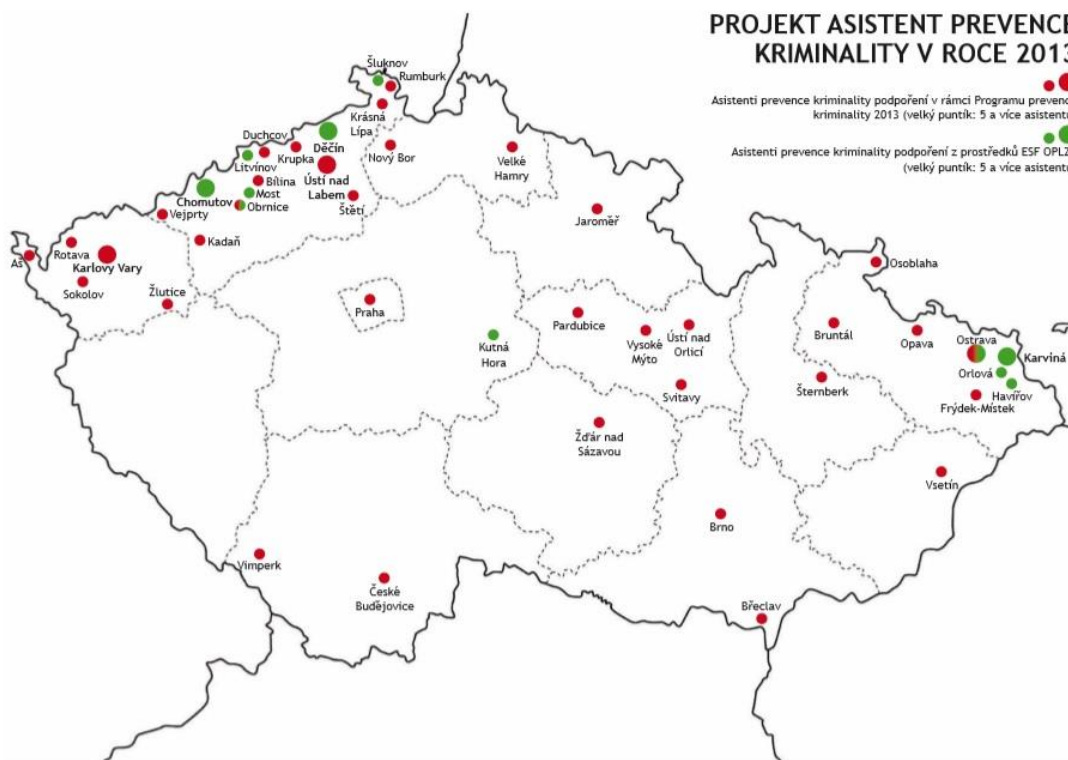
Dle obrázku je patrné, že lidí, kteří mají vzhledové charakteristiky typické pro romskou entitu (červený kruh), je mnoho. Zhruba poloviční počet (zelený kruh) je nositeli tradičních romských zvyků a životního stylu. Pouze čtvrtina z uvažovaného počtu se aktivně k romské kultuře hlásí (žlutý kruh). Obrázek zároveň ukazuje, že zhruba tři čtvrtiny lidí vyznačujících se vzhledem charakteristickým pro romské etnikum žije v sociální exkluzi. Upozorňuje na fakt, že fyzické znaky nemají žádnou fixní vazbu a nejsou indikátorem vyznávání určitých kulturních a sociálních vzorců (Leontiyeva a kol, 2006).

2 PROJEKT ASISTENT PREVENCE KRIMINALITY

Projekt Asistent prevence kriminality je jedním z dotačních preventivních programů Ministerstva vnitra, který má spolu s dalšími projekty v preventivní politice centrální postavení. Dříve, než byl tento projekt v roce 2009 poprvé realizován pod svým původním názvem Terénní pracovník prevence kriminality a extremismu, ho předcházelo několik dalších konkrétních projektů potírající kriminalitu a sociálně patologické jevy. Příkladem takovýchto projektů realizovaných napříč Českou republikou je Asistent Policie ČR pro potírání lichvy v sociálně vyloučených romských komunitách, Asistent Policie ČR pro spolupráci s romskou komunitou, Romská „policejní asistence“, Asistence při jednání s policií a dalšími úřady, Program prevence kriminality na místní úrovni – Partnerství (Pálková, 2018).

Projekt Asistent prevence kriminality si klade za cíl snížení počtu trestných činů, přestupků a nežádoucích činností v sociálně vyloučených lokalitách. Zároveň s tím se zaměřuje na zvýšení pocitu bezpečí obyvatel, kteří v sociálně vyloučených lokalitách žijí. Záměrem je provádění prevence sousedských sporů, bagatelního, protiprávního a nežádoucího jednání. Posledním, neméně důležitým úkolem je prevence konfliktů mající rasový podnět. Cílem je změnit postavení a nazírání majoritní společnosti na minoritní, sociálně vyloučené, etnické skupiny a jednotlivce. Projekt se snaží o zamezení extremistických projevů v sociálně vyloučených lokalitách (Prevence kriminality v ČR, 2013a; Prevence kriminality v ČR, 2013b).

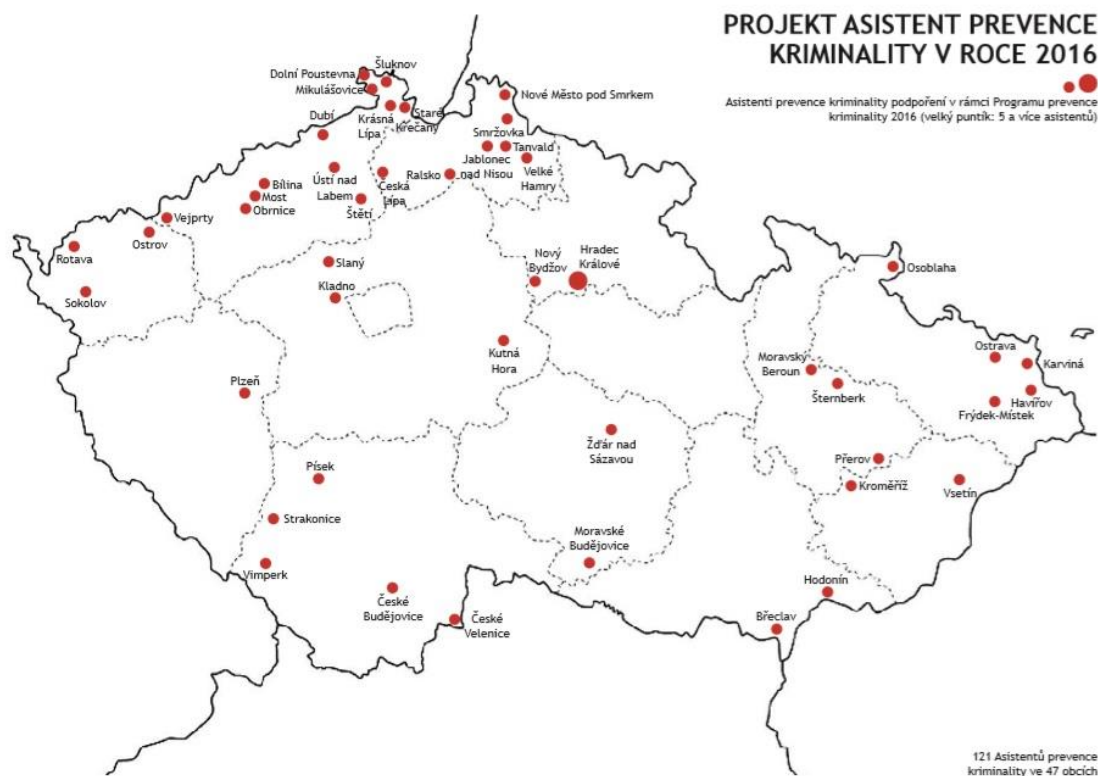
Projekt funguje v několika městech napříč Českou republikou. Některá města mají asistenty prevence kriminality podpořené v rámci Programu prevence kriminality 2013 Ministerstva vnitra. V některých městech České republiky byl tento projekt podpořen Evropskou unií z prostředků Evropského sociálního fondu Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost. Jediným krajem, ve kterém v roce 2013 nebyl projekt APK realizován, byl Plzeňský kraj. Naopak na severozápadu Čech byl projekt uskutečňován v několika městech, nejvíce ve městech Ústeckého kraje. Další největší počet měst, v nichž jsou asistenti prevence kriminality zaměstnáváni, leží v Moravskoslezském kraji na východě Čech. V Kraji Vysočina byl Žďár nad Sázavou jediným městem, ve kterém APK dohlíželi na pořádek. Veškerá města, ve kterých byl projekt realizován, jsou zvýrazněny na obrázku číslo 2, a to včetně členění dle jejich financování.

Obrázek 2: Projekt APK v roce 2013, mapa

Zdroj: (MVČR, 2013a)

V roce 2016 byla opět vytvořena mapa – obrázek číslo 3, kde je vyznačeno několik měst, které na svém území zřídily taktéž pozice asistenta prevence kriminality. Tato města jsou financována pouze v rámci Programu prevence kriminality 2016 od Ministerstva vnitra. Mezi nová města spadá například Dolní Poustevna a Mikulášovice v Ústeckém kraji, několik měst v kraji Libereckém (Ralsko, Jablonec nad Nisou apod.), Královehradeckém (Nový Bydžov, Hradec Králové), Středočeském (Slaný, Kladno), Plzeňském (Plzeň), Jihočeském (Strakonice, Písek), apod. V mapě je dále také vidět, že několik měst již APK podpořené v rámci Programu prevence kriminality nemá. Jedná se například o města v Pardubickém kraji – Pardubice, Vysoké Máto, Ústí nad Orlicí, Svitavy a další města v jiných krajích.

Obrázek 3: Projekt APK v roce 2016, mapa

Zdroj: (MVČR, 2016a)

2.1 Důvody zavedení projektu Asistent prevence kriminality

Důvodů pro zavedení projektu Asistent prevence kriminality bylo několik, neb výchozí stav v České republice nebyl příliš dobrý. Česká společnost má mírné xenofobní sklony. Velkým problémem je začleňování slabších, minoritních skupin do majoritní společnosti. Dalším bodem, který charakterizuje stav před zavedením projektu je přetrvávající extremismus zejména v určitých oblastech, který ohrožuje samotnou podstatu demokratických základů státu. Extremistická hnutí mají za cíl mít co největší moc. K získání větší moci a vlivu využívají především populistický přístup spočívající v získávání si jednotlivých osob cestou propagování líbivých hesel. Zároveň využívají pocitu přehlížení a nevyslyšení názorů vybraných skupin jedinců vládnoucí třídou společnosti. Rukojmím extremistických témat bývají většinou sociálně vyloučené osoby nebo jedinci na okraji společnosti, k nimž veřejnost zaujímá kritický postoj. Mezi tyto skupiny patří Romové a jiné etnické skupiny, sociálně slabší osoby. Využitelnost těchto skupin pro populistická hesla je velmi jednoduchá, neboť jsou tyto osoby společností vnímány v negativním smyslu, jsou často považovány za problémové, kriminálníky, vandaly, nepracující, nevzdělané, obtěžující hlukem, nepořádkem a příživnictvím (Prevence kriminality v ČR, 2013a).

Sociálně vyloučené lokality jsou plné rizik vyplývajících z jejich postavení vůči majoritní společnosti. Je zde zvýšená četnost páchaných trestných činů s důsledky pro vnější okolí prostoru vyloučené lokality (lichva, výroba a prodej drog, obchod s lidmi, ...), dále nelegálních aktivit mající dopad i na osoby uvnitř lokality (majetková a násilná trestná činnost). Prostor i samotní obyvatelé bývají terčem útoků s extremistickým podtextem (Prevence kriminality v ČR, 2013a).

Cílem projektu zaměřeného na prevenci kriminality je (Zeman a kol, 2015) „*znesnadnit páchání trestných činů, zvýšit riziko pro pachatele, že bude dopaden a potrestán, minimalizovat jeho případný zisk.*“ Prevence prováděná asistenty může být realizována na několika úrovních – primární, sekundární a terciární. Za opatření na primární úrovni jsou považovány úkony zaměřené na občany města, kdy jsou městem obyvatelům podávány informace a zveřejňovány vyhlášky. Sekundární prevence je již zaměřena na konkrétní cílovou skupinu. Sledují se tak pouze riziková místa ve městě, pro které je charakteristický častější výskyt policie než v jiných částech města. Je zde více prvků kamerového systému pro kontrolu bezpečnosti. Terciární opatření zahrnují již práce s jednotlivci, kde je uplatňován individuální přístup k osobám se sklonem k recidivě. Tato opatření pomáhají zvyšovat objasňenost trestných činů a přestupků, zhoršování podmínek pro páchání konkrétní kriminality (Pankrác, 2015).

2.2 Financování projektu Asistent prevence kriminality

Projekt je financován celkově ze tří zdrojů. Prvním zdrojem je samotná obec, která žádá o dotaci. Měla by projekt financovat přibližně 15 % z celkové částky ještě předtím, než fakticky obdrží zbytek obnosu – tedy 85 % dotací z následujících zdrojů. Poskytovatelem první finanční podpory je odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, spadající pod Ministerstvo vnitra, které na činnost APK přispívá účelovou dotací. Další finanční podpora plyne z Evropského sociálního fondu, který zahrnuje Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost (Prevence kriminality v ČR, 2013a; Prevence kriminality v ČR, 2016; MVČR, 2017). Někteří APK v České republice jsou financováni ještě z dalších zdrojů. Jedná se například o podporu z úřadů práce, která je poskytována na základě dohody mezi Ministerstvem vnitra a Generálním ředitelstvím Úřadu práce ČR (Deník veřejné správy, 2018).

Počet projektů APK, kterým byla přiznána dotace z Programu prevence kriminality Ministerstva vnitra je shrnut v následující tabulce číslo 1, která uvádí počet podpořených obcí,

počet asistentů prevence kriminality a celkovou výši přiznané dotace (Deník veřejné správy, 2018).

Tabulka 1: Počet podpořených obcí a APK z prostředků MVČR, celková výše dotace

Rok	Počet podpořených obcí	Počet APK	Celková výše přiznané dotace
2010	10	38	3 876 000 Kč
2011	16	104	3 423 000 Kč
2012	21	37	5 328 000 Kč
2013	38	90	13 360 000 Kč
2014	64	127	17 644 000 Kč
2015	58	175	22 656 000 Kč
2016	47	121	25 529 000 Kč
2017	37	92	20 928 000 Kč

Zdroj: (Deník veřejné správy, 2018)

Proces získávání dotace z Evropské unie zahrnuje několik kroků. Ze všeho nejdříve musí subjekt podat žádost o dotaci, ve které musí být uvedeny ekonomické ukazatele žadatele a stručný popis projektu. V průběhu realizace projektu je žadatel povinen zaznamenávat průběžné monitorovací zprávy. Následně zpracovává žádost o platbu, kde doloží veškeré realizované, uznatelné výdaje. V důsledku toho dojde na schválení a vyplacení dotace na účet žadatele. Doba, za kterou je žadateli vyplacena dotace, je velmi proměnlivá a záleží na mnoha okolnostech. Obecně lze však říci, že dotace na projekty jsou vypláceny až po skončení realizace, případně po dokončení jednotlivých etap projektu. Úhrada je uskutečňována tedy zpětně, nikoliv dopředu (Enovation, 2019).

Obec jako žadatel o finanční podporu musí splnit několik podmínek, aby mohl být projekt posouzen a následně podpořen. Obec má povinnost zhodnotit stávající bezpečnostní stav panující ve městě a jeho problémových lokalitách. Měly by zde být rozebrány důvody a úkony, které by měl plnit asistent prevence kriminality za předpokladu získání dotace. Obec je povinna zajistit organizační podmínky pro realizaci projektu, který probíhá v rámci obecní policie. Musí být ustanoven mentor, který bude nadřízeným pro asistenty. Městská policie je povinna proškolení strážníky o kooperaci s asistenty v prostorách sociálně vyloučených lokalit. Úkolem žadatele je projekt představit občanům obce a poskytovatelům financí garantovat dodržení podmínek při výběru asistenta prevence kriminality. Je třeba, aby obec zabezpečila přípravu, odpovídající vzdělání a vybavenost pomůckami nutnými pro výkon asistentovy činnosti (Prevence kriminality v ČR, 2013b).

Obce nejsou povinny vykazovat poskytovateli dotace výsledky po realizaci projektu. Nicméně je žadateli doporučováno sledovat efektivitu projektu na základě několika možných ukazatelů (Formulář dílčího projektu APK, 2016):

- počet zjištěných přestupků, které jsou asistenty ovlivnitelné,
- počet oznámení obyvatel při podezření na páčání trestné činnosti, přestupků nebo rušení veřejného pořádku,
- počet výjezdů městské či státní policie na oznámení do sociálně vyloučených lokalit,
- pocit bezpečí v blízkosti problémových lokalit hodnocený občany.

Nízké náklady na snahu o zajištění dostatečně vysoké úrovně bezpečnosti a veřejného pořádku jsou v praxi nereálné. Mezi hlavní náklady, se kterými by měla každá obec počítat, spadají („Asistent prevence kriminality“, metodika výběru, přípravy a činnosti, 2016):

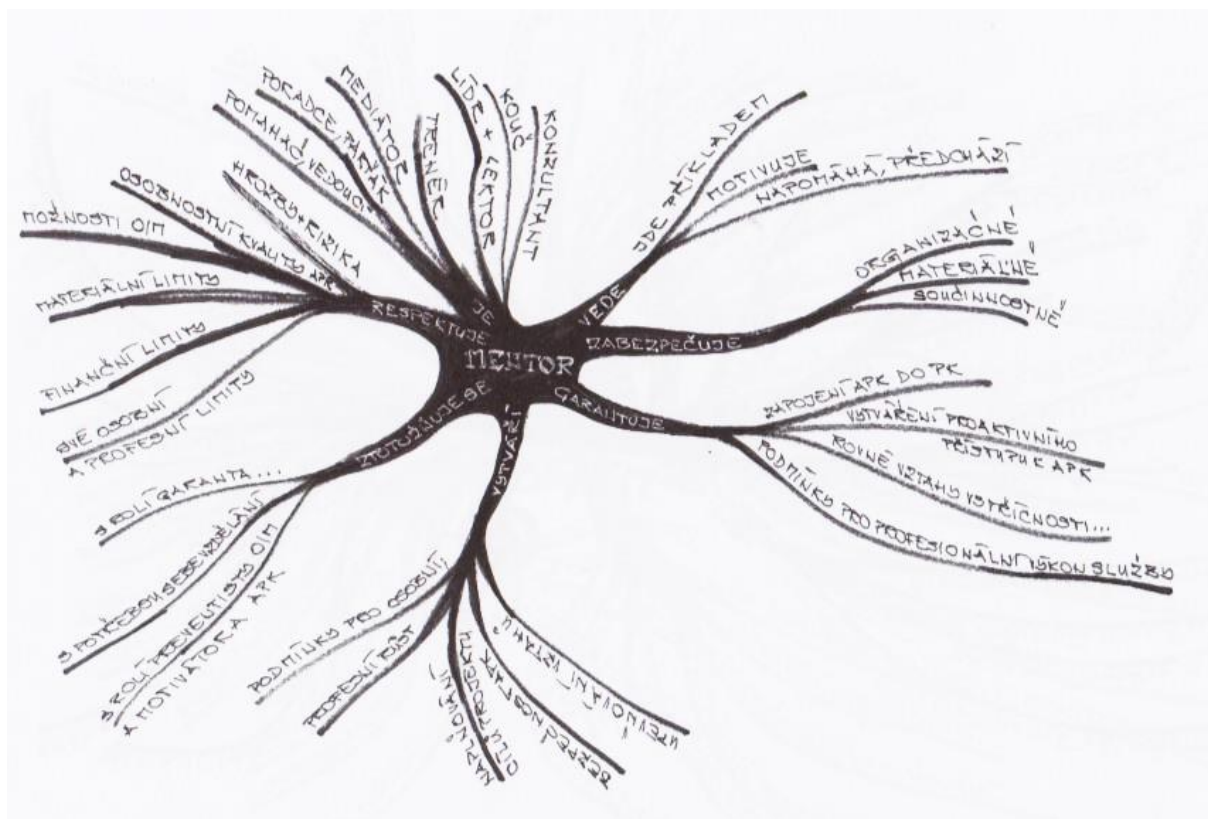
- výstroj (stejnokroj, obuv, zimní doplňky),
- profesní příprava a supervize,
- pracovní pomůcky (telefon, poznámkový blok, baterka),
- prostor pro zázemí asistentů prevence kriminality, jeho zařízení a vybavení (šatní skříň, počítač, kancelářská židle, věšák, pracovní stůl, aj.),
- odměna pro mentora,
- plat asistentů prevence kriminality.

2.3 Organizace projektu Asistent prevence kriminality

Asistent prevence kriminality je podřízen mentorovi, který je vybírán souběžně s výběrem asistentů. Mentor je zaměstnancem obecní/městské policie úzce spolupracující s asistenty, odpovídá za jejich vedení ve své obci, kontroluje jejich činnosti v terénu a dohlíží na jejich rozvoj (Agentura pro sociální začleňování, 2019b; MVČR, 2011).

Za hlavní činnosti mentora je považováno vedení a zabezpečení činnosti asistentů prevence kriminality. Mentor by měl asistenty motivovat k práci a vyhodnocovat plnění pracovních povinností. Dále vytváří podmínky pro osobní a profesní růst asistentů, dohlíží na minimální profesní selhání asistentů („Asistent prevence kriminality“, metodika výběru,

přípravy a činnosti, 2016). To, kým mentor je, jaké má povinnosti, do čeho všeho se zapojuje a co se od něj očekává, je vyobrazeno v myšlenkové mapě² – obrázek číslo 4.

Obrázek 4: Myšlenková mapa – mentor

Zdroj: („Asistent prevence kriminality“, metodika výběru, přípravy a činnosti, 2016)

Výběr vhodného kandidáta na pozici asistenta prevence kriminality je naprosto zásadní. Pokud bude vybrána nevhodná osoba, efektivita projektu může značně klesnout. Na výběru správné osoby by se tak měli podílet všichni klíčoví aktéři z oblasti bezpečnosti a prevence kriminality na daném území. Jedná se zejména o zástupce z řad Policie České republiky, sociálního odboru města, obecní policie, dále se výběru účastní personalista města, romský poradce nebo asistent a jiné subjekty součinné v rámci bezpečnosti obce. Zájemce o pracovní pozici by měl být člověk ze sociálně vyloučené lokality, který dobře zná komunitu, se kterou bude pracovat. Nesmí být trestně stíhán nebo trestán za spáchané trestné činy, dále nesmí být členem skupiny zaměřující se na lichvu. Měl by být ochoten se vzdělávat a dále se osobnostně rozvíjet. Z výše uvedeného plynou již některé předpoklady pro přihlášení zájemců do výběrového řízení o místo asistenta prevence kriminality (MVČR, 2011; Prevence

² Myšlenková mapa je nástroj, který slouží pro zobrazení myšlení. Pomocí mapy lze zachytit postupně přemýšlení a přicházení nových nápadů. Ve středu mapy je zachycen hlavní objekt, z něhož dále vyrůstají větve. Tyto hlavní větve tvoří nejdříve hlavní témata přímo pojící se s centrálním slovem či slovním spojením, poté se rozvětvují a zobrazují další, vzdálenější asociace a motivy (Buzan, Buzan, 2011).

kriminality v ČR, 2013a). Vyžadované dispozice jsou následující, přičemž pohlaví nerozhoduje (Výběrové řízení na pozici asistent prevence kriminality, 2014):

- státní občanství České republiky,
- ukončené základní vzdělání,
- bezúhonnost,
- spolehlivost,
- zdravotní způsobilost,
- nebýt příjemce starobního důchodu,
- bydliště v sociálně vyloučené lokalitě nebo dokonalá znalost této oblasti,
- dobré komunikační schopnosti.

Jako u každé pozice, i pro tuto jsou definovány zkušenosti, které při výběrovém řízení mohou být výhodou pro daného uchazeče. Jedná se zejména o zkušenosti s prací v oblasti prevence kriminality.

Pro účast ve výběrovém řízení na pozici asistenta prevence kriminality je nutné, aby zájemce do daného termínu doložil přihlášku se všemi potřebnými náležitostmi, jako jsou (Výběrové řízení na pozici asistent prevence kriminality, 2014):

- profesní životopis,
- ověřená kopie dokladů o nejvyšším dosaženém vzdělání,
- výpis z rejstříku trestů, který nesmí být starší 3 měsíců,
- potvrzení od praktického lékaře o zdravotní způsobilosti k výkonu práce v noci, ve směnném provozu, být schopen občůzkové činnosti,
- doklad prokazující minimálně 1 rok pobytu v lokalitě nebo její dokonalou znalost,
- vyplněný dotazník k výběrovému řízení pro zájemce o pracovní pozici asistenta prevence kriminality,
- vyplněný Motivační dotazník k výběrovému řízení (viz příloha A).

Dle Metodiky výběru, přípravy a činnosti „Asistent prevence kriminality“ (2016) je působištěm asistentů prevence kriminality nejen sociálně vyloučená lokalita, kde je zvýšený výskyt přestupkové trestné činnosti a vyšší koncentrace nepřizpůsobivých obyvatel, ale celé území obce.

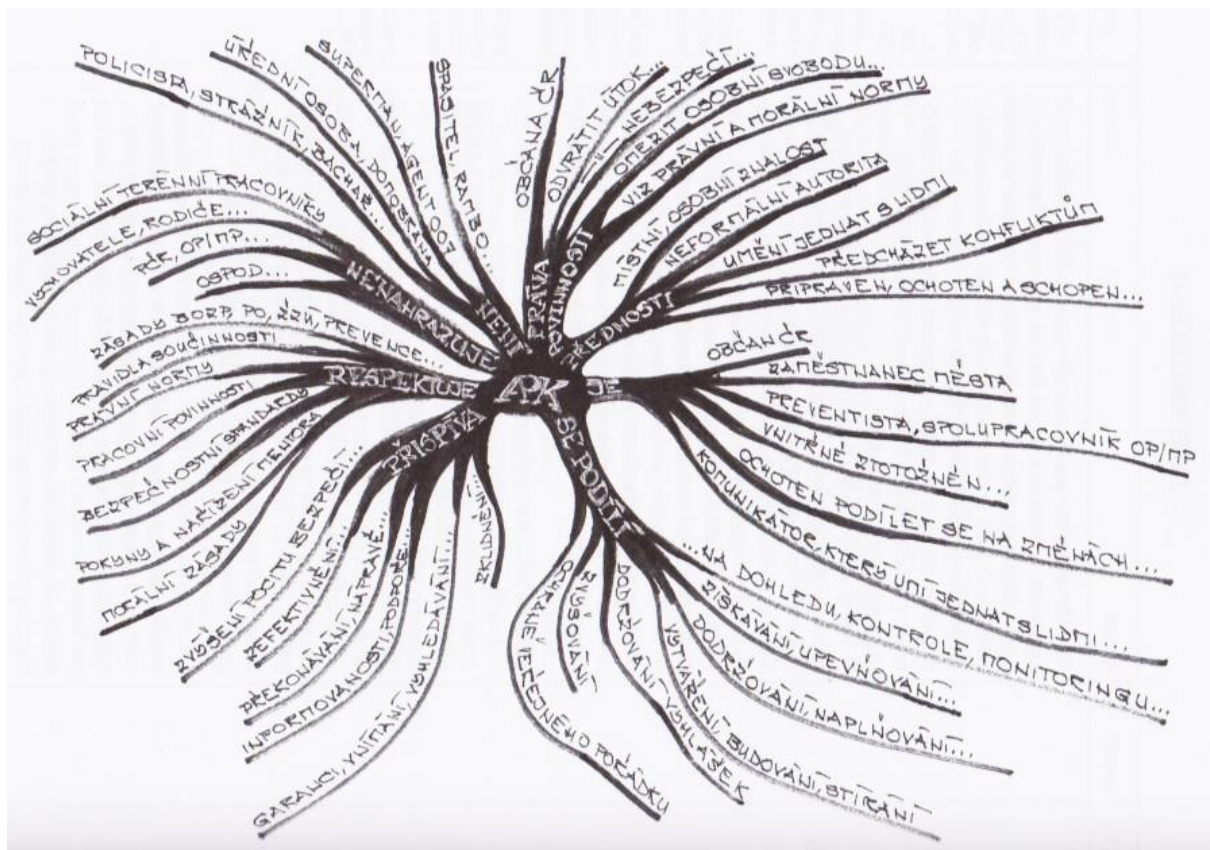
Činnost asistentů prevence kriminality je velmi různorodá, podílejí se na bezpečnosti a veřejném pořádku ve městě, předchází nežádoucím jevům. Univerzální činnost, kterou by vykonávali všichni asistenti prevence kriminality ve všech městech, ve kterých jsou tyto pozice zřízeny, je velmi těžké popsat, neboť zadávání úkolů a jejich následné plnění probíhá na základě aktuálních problémů v jednotlivých lokalitách, požadavcích a potřebách obyvatel v nich žijících. Obecné shrnutí očekávaného výstupu dle Pankráce (2015) je následující: „*Všestranně připravený preventista znající rizika; předcházející nežádoucím, život ohrožujícím situacím; zvládající nestandardní, mezní, zátěžové situace; disponující profesními preventivními kompetencemi...*“ Konkrétní činnosti, které by měla provádět většina asistentů během svého pracovního nasazení, jsou následující (MVČR, 2011):

- Seznámení se prostory a obyvateli sociálně vyloučené lokality, vysvětlení účelu přítomnosti a působení asistenta.
- Dohled u základních škol, kdy je přítomnost asistentů vyžadována zejména před začátkem vyučování a po skončení vyučování během rozchodu dětí domů. Pozornost je kladena zejména na bezpečnost u silnic a přechodů, jsou vyhledávány prvotní projevy šikany, rvaček, okrádání dětí, kouření dětí a mladistvých, distribuce omamných látek v bezprostřední blízkosti školy.
- Kontrola barů a heren, zda se v nich nescházejí a nezdržují osoby ve věkové kategorii pod stanovenou hranicí 18 let.
- Spolupráce s hlídkami obecní/městské policie, kontrola veřejného pořádku, hlídková služba.
- Zaměření se na počátky problémů, které by následně bez řešení mohly přerůst v konflikt, jako je – výtržnictví, rušení veřejného pořádku nebo nočního klidu, rodinné spory apod.
- Zajištění vyššího pocitu bezpečí u obyvatel sociálně vyloučených lokalit, ale i ostatních občanů procházejících těmito prostorami.
- Dohled zejména na děti a mládež, kdy je potřeba je upozornit na nevhodné chování – nadměrný hluk, znečišťování veřejného prostranství odhazováním odpadků mimo odpadkové koše k tomu určené, kouření apod.
- Veškeré informace o svém působení by měli podávat formou zápisu v hlídkové knížce, popřípadě informovat strážníky obecní/městské policie o zjištěných skutečnostech v lokalitě.

Mezi méně časté aktivity asistentů prevence kriminality patří (MVČR, 2011):

- jízdy a dohled v městské hromadné dopravě,
- návštěva problémových rodin,
- návštěva základních škol v rámci přednášek preventistů městské policie,
- pomoc při kontrolách ubytoven, předcházení vzniku konfliktů v nich.

Asistenti prevence kriminality při výkonu své práce nejsou oprávněni používat donucovací prostředky, jako policisté, tedy hmaty, chvaty, údery a kopy, slzotvorný prostředky, obušky, pouta a jiné. Asistenti také nejsou vybaveni žádnou střelnou, sečnou ani bodnou zbraní. V případě ohrožení je možné užít pouze obranné prostředky. Základním cílem je prevence, tudíž asistent prevence kriminality usiluje vždy o to, aby se do ohrožující situace nikdy nedostal. Pokud by však takový stav nastal, je třeba ho zvládnout následně v součinnosti s městskou policií nebo Policí České republiky. Za nejúčinnější prostředek asistentů prevence kriminality je považována správná komunikace, při které asistenti uplatňují vzájemné respektování, nalézání oboustranně výhodného řešení nebo výzvu k zanechání činnosti. Vychází také z předpokladu, že umění jednání s lidmi nezávisí pouze na verbální komunikaci, ale asistenti musí také například zůstat v klidu, naslouchat, mlčet, porozumět, klást smysluplné a motivační otázky a podobně. Cílem je přimět daného jedince ke změně nesprávných návyků (Pankrác, 2015; „Asistent prevence kriminality“, metodika výběru, přípravy a činnosti, 2016). Stejně jako u mentora APK v této diplomové práci, i u asistenta prevence kriminality byla vytvořena myšlenková mapa vypovídající o tom, čemu APK přispívá, co respektuje, na čem se podílí, kým je, jaké má přednosti, ale také kým určitě není, koho nenahrazuje. Nechybí ani větve směřující k právům a povinnostem APK, viz myšlenková mapa – obrázek číslo 5.

Obrázek 5: Myšlenková mapa – asistent prevence kriminality

Zdroj: („Asistent prevence kriminality“, metodika výběru, přípravy a činnosti, 2016)

3 ASISTENTI PREVENCE KRIMINALITY VE MĚSTĚ ŽĎÁR NAD SÁZAVOU

Žďár nad Sázavou (ZR) je bývalé okresní město ležící na pomezí Čech a Moravy v Českomoravské vrchovině s rozlohou přibližně 3 700 ha. Přesná poloha města je vyobrazena na obrázku číslo 6 a 7 (Proces, 2016a).

Obrázek 6: Poloha města Žďár nad Sázavou v České republice

Zdroj: (Proces, 2016a)

Obrázek 7: Poloha města Žďár nad Sázavou v Kraji Vysočina

Zdroj: (Proces, 2016a)

Žďár nad Sázavou je středně velké město, v němž žije přibližně 21 000 obyvatel. Je součástí několika větších správních celků na různých úrovních – například regionu soudržnosti Jihovýchod, Kraje Vysočina, okresu Žďár nad Sázavou, SO ORP Žďár nad Sázavou a dalších. Město je složeno z jedenácti částí. Tabulka 2 znázorňuje místní části s jejich zažitými „lidovými“ názvy, rozlohou a počtem obyvatel (Proces, 2016a).

Tabulka 2: Městské části Žďáru nad Sázavou

Městská část	„Lidový název“	Výměra (%)	Počet obyv. (%)
Žďár nad Sázavou 1	Město	30,5	20,8
Žďár nad Sázavou 2	Zámek	27,1	10,9
Žďár nad Sázavou 3	Stalingrad	3,9	22,4
Žďár nad Sázavou 4	U Průmyslové školy	0,9	12,5
Žďár nad Sázavou 5	Vysočany	3,1	8,3
Žďár nad Sázavou 6	Nádraží	0,9	15
Žďár nad Sázavou 7	Pod Vodojemem/Vodojem	2,2	7,2
Mělkovice		9,6	0,5
Radonín		2,5	0,3
Stržanov		11,1	1,2
Veselíčko		8,1	0,9

Zdroj: (Proces, 2016)

Nejrozlehlejší částí města je ZR 1, který se na celkové výměře podílí cca 30 %. Druhá největší část je ZR 2, následují přilehlé části Stržanov, Mělkovice a Veselíčko. Nejmenší je ZR 4 a ZR 6. Nejvíce osídlenou částí je ZR 1 a ZR 3, nejméně obyvatel žije v přilehlých oblastech – Radonín, Mělkovice. (Proces, 2016a)

3.1 Sociálně vyloučené lokality ve Žďáru nad Sázavou

Ve Žďáru nad Sázavou byly krajem uznány celkem čtyři lokality, které se dají označit za sociálně vyloučené. V případě těchto lokalit se jedná o vytěsnění z majoritní společnosti na úrovni sociální, ekonomické, prostorové i symbolické. V uvedeném městě se přesně nevyskytují lokality, které by splňovaly všechny body z kapitoly 1 charakteristické pro sociálně vyloučenou lokalitu. Lze však nalézt oblasti, kde je vyšší podíl sociálně vyloučených osob nebo těch, kteří jsou více ohroženi chudobou. To je dáno tím, že právě část obyvatel těchto míst znaky sociální exkluze vůbec nevykazuje. Osoby bydlící v těchto oblastech, které nejsou sociálně vyčleněny, však nejsou vyloučeny z inkluzivních aktivit. S lokalitami se pracuje jako s celky bez rozlišování sociálně vyloučených osob a osob

začleněných do majoritní společnosti. Důvodem je, že rozpoznání těchto lidí bývá velmi problematické, navíc se sociální vyloučení netýká pouze vytěsněných jedinců, ale i jejich blízkého okolí, se kterým přichází denně do styku a vzájemně se v sousedství ovlivňují (Šmoldas, 2016).

První z vyloučených lokalit ve Žďáru nad Sázavou je Azylový dům pro ženy a muže s dětmi Ječmínek, který má své sídlo na ulici Jiřího z Poděbrad ve Žďáru nad Sázavou 1 (příloha C). Jeho cílem je poskytovat ubytování osobám zasaženým nepříznivou životní situací doprovázenou ztrátou bydlení, kterou nejsou schopny řešit vlastními silami. Zařízení pomáhá překonat tento stav tak, aby se daní jedinci mohli co nejdříve začlenit do normálního života a přirozeného prostřední majoritní společnosti. Ubytování je pro takové osoby nabízeno pouze jako přechodné, tedy nejdéle na jeden rok. Služby jsou poskytovány osobám majícím trvalý pobyt ve Žďáru nad Sázavou, které se ocitli bez přístřeší či žijí v podmínkách, kdy je ohroženo zdraví a výchova dětí. Pomoc nespočívá pouze v nabídnutí ubytování za levnější nájem, než je průměrná cena bytu na trhu, ale také v pomoci při shánění zaměstnání nebo poskytování informací o možnostech příjmů ze sociálního systému státu. Lidé zde rozvíjí svoje vědomosti ohledně finanční gramotnosti, správné výchově dětí či péči o domácnost. Nedílnou součástí je příprava těchto lidí na návrat zpět do společnosti, rozvíjení umu budování mezilidských vztahů a vazeb s okolím (Ječmínek, o.p.s., 2019).

Druhým místem považovaným za sociálně vyloučenou lokalitu je Hotelový dům Morava nacházející se v městské části Žďár nad Sázavou 1 (příloha D), jehož provozovatelem je příspěvková organizace SPORTIS. Poloha hotelu je přibližně 100 metrů od samotného centra, jedná se o velmi jednoduché a levné ubytování. Důvodem, proč byl Hotelový dům Morava zařazen na seznam sociálně vyloučených lokalit, je fakt, že posledních několik let spíše funguje jako ubytovna pro osoby zasažené tíživou situací, které například nesplňovaly podmínky výše zmíněného azylového domu, tím pádem by skončily bez domova na ulici. Na rozdíl od azylového domu, hotelový dům plní pouze úlohu ubytování, zajišťuje standardní služby jako je sociální zařízení. Není zde uskutečňována žádná sociální práce s ubytovanými osobami, není jim nabízena pomoc nad rámec ubytovacích služeb. Doba pobytu je v podstatě neomezená, neboť ubytovací smlouvy jsou sjednávány na dobu neurčitou. Dalším rozdílem od azylového domu je, že osoby, které zde hledají své útočiště, nemusí mít trvalý pobyt nahlášený ve Žďáru nad Sázavou (Šmoldas, 2016).

Třetí sociálně vyloučenou lokalitou jsou holobyty na Sušce (příloha E). Tyto prostory byly využívány jako náhrada pro osoby, které nebyly schopny dostát svým závazkům při placení

nájmu. Obec byla dle zákona povinna jim při jejich vystěhování poskytnout alternativu důstojného bydlení. To se stalo později velmi častým řešením těchto situací. Byly budovány bytové jednotky s minimální úrovní hygienického zázemí a infrastruktury, které později získaly označení „holobyty“ a byly nabízené jako již zmíněné náhradní bydlení. Tyto objekty s holobyty začaly obce (nejen Žďár nad Sázavou) využívat pro řešení problematiky týkající se sociálně vyloučených lokalit (Šmoldas, 2016). Holobyty byly často budovány na okraji měst nebo dokonce za městem. Jejich technické vybavení bylo a stále je nedostatečné a stav těchto objektů neumožňuje důstojné bydlení (Víšek, 2002). Kromě toho, že tyto prostory sloužily jako alternativa ztraceného bydlení, plnily další, druhotné úlohy. Mezi ně spadá funkce „odstrašující“, kdy další občany by možnost vystěhování do holobytu měla přimět splácet své závazky; dále funkce represivní, kdy bydlení v prostorech holobytu jsou určitým trestem; nebo například funkce „pořádková“, kdy obce si právě díky sestěhování problémových občanů „zakládají“ vyloučené lokality pro snadnější kontrolu bezpečnosti v dané oblasti. Přestože tyto byty byly zamýšlené pouze jako přechodné řešení, někteří obyvatelé zde již zůstali (Šmoldas, 2016).

Poslední sociálně vyloučenou lokalitou ve Žďáru nad Sázavou je komplex sedmi budov s celkem 242 byty nazývaný Svobodárny (příloha F). Stejně jako tomu je u holobytů popsaných výše, i tyto malometrážní byty o přibližné rozloze 35 m² byly budovány za cílem poskytnutí přechodného bydlení pro obyvatele města. Nyní zde většina nájemníků bydlí dlouhodobě, zejména se zde koncentrují romští obyvatelé. Skupina těchto budov nesplňuje jednu z nejvýraznějších charakteristik sociálně vyloučených lokalit – prostorové vytěsnění. Domy zapadají do okolní zástavby sídliště, na první pohled není zřejmé, že zde bydlí osoby stojící na okraji společnosti. Celkové vyloučení je spíše symbolické, v blízkém okolí jsou pronajímány byty za výrazně nižší cenu a většinová společnost nemá zájem bydlet v blízkosti Svobodáren (Šmoldas, 2016).

Obyvatele sociálně vyloučených lokalit ve Žďáru nad Sázavou

Počet sociálně vyloučených osob ve městě nelze přesně vyčíslit. Důvodem je nemožnost analyzovat, která osoba již je a která není majoritou vytěsněna. Bytový dům U Sušky, který je prostorově vyčleněn, obývá přibližně 20 osob. Jedná se o nejproblematičtější oblast, charakteristickými rysy pro obyvatele je nezaměstnanost a závislost na dávkách v hmotné nouzi. Tři byty z celkových osmi jsou vyčleněny pro obyvatele neziskové organizace Ječmínek. Pro tuto oblast je typická nízká hygienická úroveň. V minulosti zde byly řešeny případy nálezů tvrdých drog (ZR, 2016).

Jak již bylo uvedeno výše při charakteristice sociálně vyloučených lokalit, v Hotelovém domě Morava žije přibližně 14 osob trvale. Mezi tyto osoby patří zejména bezdomovci. Lokalita není považována za rizikovou (ZR, 2016).

V oblasti komplexu Svobodáren žije přibližně 100–120 osob odloučených od většinové společnosti. Obyvatele tvoří zejména Romové a osoby využívající služeb azylové ubytovny pro muže zřízené v jedné z prostor budov (ZR, 2016).

3.2 Organizace projektu APK ve Žďáru nad Sázavou

Prevence kriminality je ve městě Žďár nad Sázavou velmi komplexní a její aktivity směřují zejména do oblasti prevence sociálně-patologických jevů u dětí a mládeže. Na celém systému se podílí Policie České republiky, sociální odbor městského úřadu, neziskové organizace a další (Kunc, 2018). Zastupitelstvo města Žďár nad Sázavou dle zákona 553/1991 Sb. zřizuje obecní policii jakožto orgán obce, který zabezpečuje místní záležitosti týkající se bezpečnosti a veřejného pořádku, spolupracuje s Policií České republiky, státními orgány a orgány územních samosprávných celků. Mezi hlavní činnosti městské policie spadá i podílení se na prevenci kriminality v obci dle §2 zmíněného zákona. Od roku 2013 jsou do soustavy zařazeni asistenti prevence kriminality, kteří organizačně spadají pod městskou policii, jež je odpovědným subjektem. Z řad městské policie byl taktéž zvolen mentor (Zákon o obecní policii; Proces, 2016b).

Projekt Asistent prevence kriminality byl ve Žďáru nad Sázavou realizován dvakrát. První žádost město vystavilo v roce 2013, následné plnění a efektivnost projektu byla sledována v letech 2014 a 2015. V roce 2016 město Žďár nad Sázavou podalo novou žádost o dotaci na navazující projekt Asistent prevence kriminality II, ve které si dalo za cíl udržitelnost projektu na tři a více let. Dopad projektu se měřil v letech 2017 a 2018. Program projektu byl v souladu se Strategickým plánem rozvoje města Žďáru nad Sázavou, Komunitním plánování sociálních služeb regionu Žďár nad Sázavou 2008–2013, 2014–2016, Plánem prevence kriminality města Žďáru nad Sázavou na rok 2012–2013, 2016–2020 (Formulář dílčího projektu APK, 2013; Formulář dílčího projektu APK, 2016).

Projekt byl financován ze zdrojů uvedených v kapitole 2.2. V roce 2018 je činnost APK spolufinancována z Evropského sociálního fondu. Nová finanční podpora spadá pod projekt Podpora činnosti asistentů prevence kriminality ve Žďáru nad Sázavou. Tento projekt je zařazen do operačního programu Zaměstnanost. V tomto případě je očekávaná dotace

necelých 3 700 000 Kč, přičemž další výdaje budou hrazeny z veřejných zdrojů ČR. Předpokládaná celková částka je cca 650 000 Kč (Dotaceeu.cz, 2019).

Dle Strategie rozvoje města ZR, akčního plánu 2016-2020 (2016, s. 20) jsou cílovou skupinou projektu obecně osoby sociálně vyloučené nebo osoby ohrožené sociálním vyloučením, děti, mladí dospělí a rodiny těchto jedinců. Z Formuláře dílčího projektu APK (2013) vyplývá, že za cílovou skupinu v následujících letech byly zvoleny zejména děti a mladí dospělí, a dále rodiny, ve kterých je vyšší riziko výskytu kriminálního chování. Hlavní prioritou bylo snižování míry a závažnosti trestné činnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů. Dále také snížení výskytu delikventní činnosti u cílových skupin definovaných ve Strategii, nebo jejich ochrana.

Výchozí stav v roce 2013 byl tíživý. V městské části 3 – Stalingrad byl dlouhodobě sledován růst počtu trestných činů a přestupků, kdy represivní opatření nebyla dostatečně účinná pro zklidnění situace. V lokalitě se ve velké míře objevoval problém záškoláctví, drobných krádeží v obchodech a provozovnách nebo zastavování starších obyvatel Žďáru nad Sázavou a vyžadování financí. Rodiče často neměli zájem na řešení daných problémů. Pro řešení jmenovaných záležitostí, zvýšení pocitu bezpečí občanů, snížení počtu trestných činů a přestupků město Žďár nad Sázavou zřídilo dvě pracovní pozice asistenta prevence kriminality. Tyto pozice byly předně určeny pro dlouhodobě nezaměstnané obyvatele pocházející ze sociálně vyloučených oblastí. Celý projekt měl vést ke sblížení majoritní a minoritní společnosti (Formulář dílčího projektu APK, 2013).

V roce 2016 mezi cílovou skupinu město Žďár nad Sázavou zařadilo komunity a sociálně vyloučené lokality. Cílem projektu byl zejména boj proti recidivě, účinnější resocializace pachatelů, prevence kriminality dětí a mládeže. Dále se město zaměřilo na celkový přístup k bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách a jiných rizikových místech ve městě (Formulář dílčího projektu APK, 2016). Do roku 2016 ve Žďáru nad Sázavou fungovali dva asistenti prevence kriminality, kteří dosahovali výsledků ve snížení záškoláctví u dětí do 12 let. Tyto problémy však neustále přetrvávaly u osob ve věku 12 až 15 let. U jmenované skupiny se vyskytovaly také patologické jevy, kouření a užívání návykových látek. Jejich chování vykazovalo známky agresivity, spolupráce s nimi byla velmi složitá a na pomoc většinou reagovali negativně. Skupina ve věku 15 let a starší byla další problematickou kategorií, neboť tyto osoby neměli zájem o další vzdělání a byly často evidovány na místním úřadu práce. Na své živobytí si přivydělávaly po občasných brigádách, nicméně jejich pohyb byl registrován po celém městě, kdy za nimi zůstával nepořádek, jejich chování bylo značně

pohoršující pro ostatní obyvatele města, popíjely, kouřily a dopouštěly se různých protiprávních jednání. Z uvedených důvodů v roce 2016 mělo město Žďár nad Sázavou zájem nejen udržet počet stávajících asistentů prevence kriminality, ale posílit jejich řady tak, aby bylo možné zajistit jejich činnost pro větší část dne. Od tohoto roku jsou ve městě zaměstnáni čtyři asistenti prevence kriminality, dva z majoritní společnosti a dva z minoritní (Formulář dílčího projektu APK, 2016).

Asistenti prevence kriminality ve Žďáru nad Sázavou plní úkoly, které vycházejí z projektu Asistent prevence kriminality Ministerstva vnitra České republiky. Jedná se zejména o dohled v okolí školských zařízení před a po vyučování, především jsou sledovány aktivity související s kouřením a záškoláctvím. Asistenti dále upozorňují občany na dodržování obecně závazných vyhlášek a nařízení města, oslovují a vyhledávají osoby, které porušují základní společenské normy, pravidla a veřejný pořádek. Touto činností přispívají ke zjišťování přestupků a zločinů. Svým působením v terénu mají přehled o rizikových místech ve městě, ví, kde vznikají problémy kvůli hromadění domovního odpadu, kde se odstavují vozidla, které vykazují některá specifika vraku a další skutečnosti mající vliv na bezpečnost a pořádek ve městě. Monitorují zejména čtvrť Stalingrad a domy zvané „Svobodárny“, které jsou označeny jako jedna ze sociálně vyloučených lokalit – viz kapitola 3.1 této práce. V případě potřeby procházejí parky, hřiště a okolí nízkoprahových zařízení, kde se zdržuje problematická mládež (Formulář dílčího projektu APK, 2016).

Každý asistent prevence kriminality před výkonem činnosti absolvuje odborné vzdělávání v rozsahu osmi vyučovacích hodin zakončené převzetím osvědčení o absolvování kurzu. Školení zahrnuje několik témat úvodní problematiky důležité pro výkon činnosti, ve které se může asistent prevence kriminality dostat do různých konfliktních situací (Osvědčení o absolvování vzdělávání asistentů prevence kriminality, 2018):

- základní standardy prevence kriminality,
- veřejný pořádek, problematika trestných činů a přestupků, pravomoci příslušníka Policie ČR, strážníka obecní, městské policie a strážníka soukromé bezpečnostní služby,
- institut krajní nouze a nutné obrany, omezení osobní svobody osoby přistižené při trestném činu,
- zásady komunikace s podezřelým z trestného činu/ přestupku,

- řešení konfliktních situací při výkonu hlídkové služby, s důrazem na osvojení schopností zastavit vznikající konflikt,
- specifika práce obecní/městské policie jako instituce veřejné správy a APK v sociálně vyloučené lokalitě.

Mimo toto úvodní školení asistenti prevence kriminality neustále absolvují další školení a vzdělávají se v oblasti komunikace. Asistenti prevence kriminality ve Žďáru nad Sázavou se zúčastnili například následujících vzdělávacích seminářů: školení na graffiti, o finanční gramotnosti, na komunikační dovednosti. Dále prošli sebeobranou s drobnými praktickými ukázkami a školením na menšiny, kde bylo prezentováno, které národnostní menšiny na území města žijí, jaké mají problémy, co znamenají symboly, které užívají. Mimo jiné absolvovali školení o romské komunitě, jejich vzorcích chování, o významech symbolů, které užívají. V neposlední řadě prošli zdravotním školením, které se opakuje každý půlrok (Pálková, 2018).

Mentor asistentů prevence kriminality musí také projít vzdělávacím kurzem v rozsahu osmi vyučovacích hodin, který je nutný pro výkon jeho profese. I tento kurz je zakončen vydaným osvědčením o absolvování. Kurz je zaměřen na (Osvědčení o absolvování vzdělávání mentora asistentů prevence kriminality, 2018):

- rozvoj osobnostních kvalit a profesních dovedností mentora,
- upevňování vzájemných vztahů napříč subjekty prevence kriminality v obci,
- společné hledání a nacházení optimálních/reálných řešení,
- poskytování zpětné vazby a potvrzení správnosti rozhodnutí,
- hledání a uplatňování nových metod a forem práce,
- zvyšování odborné způsobilosti a profesních kompetencí,
- předávání zkušeností dobré, a i jiné praxe v rámci realizace projektu APK,
- minimalizace profesních selhání,
- zvládání cílů projektu APK cestou naplňování konkrétních kroků.

3.3 Spolupracující subjekty s asistenty prevence kriminality

S obyvateli vyloučené lokality nepracují pouze asistenti prevence kriminality. Jak je zmíněno na začátku této kapitoly, město Žďár nad Sázavou má komplexní a propracovaný systém prevence kriminality. Ve městě jsou zřízeny sociální služby města Žďáru nad Sázavou, dále zde sídlí několik neziskových organizací a nízkoprahových zařízení³.

Asistenti prevence kriminality spolupracují s následujícími institucemi (Pálková, 2018):

- Sociální odbor Městského úřadu ve Žďáru nad Sázavou, oddělení sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD),
- Probační a mediační služba České republiky,
- Sociální služby města Žďár nad Sázavou,
- Oblastní charita Žďár nad Sázavou,
- Kolpingovo dílo České republiky,
- Výchovní poradci a psychologové na školách,
- Policie České republiky – preventivně informační skupiny PČR.

Sociální odbor Městského úřadu ve Žďáru nad Sázavou

Sociální odbor Městského úřadu ve Žďáru nad Sázavou má zřízené oddělení sociálně-právní ochrany dětí, jehož činnost vychází zejména ze zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Dle tohoto zákona se zaměřuje na ochranu práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochranu oprávněných zájmů dítěte a působení, která míří k obnovení dysfunkčních složek rodiny.

OSPOD dále poskytuje poradenství pro rodiče, budoucí osvojitele nebo náhradní rodiče (pěstouny). Zaměřuje se na nepříznivé vlivy, které v rodinách na děti působí (týrání a zneužívání dítěte, děti ohrožené konflikty rodičů) a snaží se zjistit příčiny jejich vzniku pro navrhnutí následného opatření k ochraně dětí. Dále pracuje s dětmi a mladistvými, kteří se dopouští přestupků, trestné činnosti nebo jsou u nich patrné výchovné problémy. Cílovou skupinou jsou tedy děti a mladiství páchající přestupky, zanedbávající povinnou školní

³ „Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Služba může být poskytována osobám anonymně.“ (Zákon č. 1108/2006 Sb., o sociálních službách)

docházku, užívající návykové látky, děti nebo mladiství setkávající se se šikanou nebo utíkající z domu (Oddělení sociálně-právní ochrany dětí, 2019).

Probační a mediační služba České republiky

Probační a mediační služba je multidisciplinární instituce v oblasti trestní politiky propojující dva obory – sociální práci a trestní právo. Zaměstnanci Probační a mediační služby se zaměřují na efektivní a společensky prospěšné řešení konfliktů, které jsou spojeny s trestnou činností. Obstarává důstojný výkon alternativních trestů s důrazem na zájmy poškozených, ochranu společenství a prevenci kriminality. Mezi hlavní cíle spadá zpětná integrace pachatele trestných činů do většinové společnosti, dále obnovení pocitu bezpečí u poškozeného a také ochrana komunity (Probační a mediační služba ČR, 2019).

Sociální služby města Žďár nad Sázavou

Sociální služby města Žďár nad Sázavou jsou organizací, jejíž činnost spočívá v poskytování služeb sociální a zdravotní péče obyvatelům města Žďár nad Sázavou a jeho okolí. Zřizovatelem organizace je Město Žďár nad Sázavou a celá organizace je rozdělena do osmi zařízení dle druhu poskytované služby (Sociální služby města ZR, 2019a). Tato zařízení jsou představena na následujícím obrázku č. 8.

	Dům klidného stáří		Terénní program
	Seniorpenzion		ESKO
	Pečovatelská služba		Stacik
	Domácí ošetrovatelská péče		Azylový dům

Obrázek 8: Struktura organizace Sociální služby města Žďár nad Sázavou

Zdroj: zpracováno dle (Sociální služby města ZR, 2019a)

Nejčastěji asistenti prevence kriminality přijdou do kontaktu s pracovníky z ESKA⁴ a dále z Terénního programu. Instituce ESKO je nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, jehož cílem je zajištění zázemí dětem a mladistvým žijícím ve Žďáru nad Sázavou, kteří se ocitli

⁴ Název ESKO není zkratkou. Dle p. Veselého (2019) pojmenování vzniklo z názvu hlásky S. Ve jménu organizace je vyznačené počáteční písmeno městské části Žďáru nad Sázavou 3 – Stalingrad, ve které má nízkoprahové zařízení své prostory.

nebo jsou ohroženi upadnutím do těžké životní situace. Prostor nízkoprahového zařízení má sloužit k trávení volného času těchto osob, setkávání se s kamarády a jako místo, na které se mohou kdykoliv obrátit pro pomoc nebo pro radu v případě starostí. Svou činností pomáhá dětem a mladistvým začlenit se mezi vrstevníky, připravovat na budoucí povolání tak, aby si jedinci byli schopni najít a udržet práci. Dále zvyšuje informovanost dětí a mládeže o činnostech ohrožujících jejich zdraví, jako jsou alkohol a návykové látky. Preventivně působí proti jednání vedoucímu k sebepoškozování a psychickým onemocněním, jako je například porucha příjmu potravy (Sociální služby města ZR, 2019b).

Terénní program je určen pro etnické menšiny, osoby bez přístřeší a osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách ve městě Žďár nad Sázavou a jeho blízkém okolí. Jeho cílem je poskytovat služby jedincům, kteří se ocitli nebo jsou bezprostředně ohroženi nepříznivou životní situací, jež je především spojena se ztrátou bydlení a sociálním vyloučením z většinové společnosti. Pracovníci terénního programu pomáhají těmto osobám získat nové bydlení, jejich pomoc může spočívat také v doprovodu při jednání s úřady, vyřizování dávek, orientaci v dlužích a sestavení domácího rozpočtu a rodinných financí. V neposlední řadě stimulují své klienty k řešení vlastní situace, pokud jim chybí jejich vlastní motivace – například k získání pracovního místa a s tím související pravidelný příjem a možnost uhradit nájem za bydlení (Sociální služby města ZR, 2019c, Propagační materiál, 2019).

Oblastní charita Žďár nad Sázavou

Charita České republiky je nestátní nezisková organizace, která je součástí římskokatolické církve. Je sdružením více než 300 Charit a pořádá několik vlastních projektů na pomoc občanům (Charita ČR, 2019). Posláním Oblastní charity Žďár nad Sázavou (2019c) je na území okresu „*poskytovat sociální, zdravotní a humanitní služby lidem v nepříznivé životní situaci prostřednictvím kvalifikovaných pracovníků a dobrovolníků.*“ Mimo to poskytuje rady a podporu pro správné fungování rodiny a svojí činností působí preventivně proti rizikovému chování (Oblastní charita ZR, 2019c).

Oblastní charita Žďár nad Sázavou má velmi členitou vnitřní strukturu. Dělí se celkem na sedm úseků dle poskytované služby. Do každého úseku spadá několik zařízení zaměřených na daný okruh pomoci. Členění služeb je vyobrazeno v následující tabulce č. 3.

Tabulka 3: Organizační struktura Oblastní charity Žďár nad Sázavou

Prorodinné služby	Služby pro děti a mládež
Služby pro seniory a osoby nevléčitelně nemocné	Služby pro osoby s postižením a duševním onemocněním
Zdravotní služby	Úsek správy
Ekonomické činnosti	

Zdroj: (Oblastní charita ZR, 2019c)

Asistenti prevence kriminality dávají doporučení a spolupracují zejména se zařízeními spadajícími pod prorodinné služby a služby pro děti a mládež. Mezi zařízení pro prorodinné služby spadá Kopretina a Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (SAS). **Kopretina** je centrum pro rodiče s dětmi, které má pobočku ve Žďáru nad Sázavou. Jeho posláním je podporovat rodiny a zvyšovat kompetence a zodpovědnost rodičů dětí. Svoji činností působí také proti negativním jevům, které se v rodině mohou vyskytnout. Podporují komunikaci, vztahy a celkovou soudržnost rodiny (Oblastní charita ZR, 2019b).

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi fungují na území okresu Žďáru nad Sázavou a poskytují pomoc a podporu rodinám s dětmi, které jsou ohroženy nebo značně ovlivněny nepříznivou životní situací, kterou nejsou schopny bez pomoci překonat (Oblastní charita ZR, 2019e). Dle mentorky APK SASka „*pracuje s pěstounskými rodinami a s rodinami, jejichž děti mají například poruchy učení nebo jsou u nich patrné výchovné problémy. Pracovnice učí rodiče vařit, zvyšují jejich finančních gramotnost, vysvětlují jim základy chodu domácnosti, když je to potřeba. Jejich práce je rozšířena zejména ve vyloučené lokalitě.*“

Služby pro děti a mládež zajišťují nízkoprahová zařízení Nadosah, Wellmez, Ponorka a pak také Centrum prevence. Nadosah je instituce usilující o zkvalitnění života dětí a mládeže v Bystřici nad Pernštejnem. Organizace Wellmez si klade za cíl totéž a její pracovní místo se nachází ve Velkém Meziříčí. Ponorka poskytující zázemí, pomoc a podporu pro děti a mládeže funguje ve Žďáru nad Sázavou. Dle webu Oblastní charity Žďár nad Sázavou (2019d) je název zařízení vysvětlován následovně: „*Ponorka je útočiště pro děti a mladé lidi, kteří jsou ztraceni v moři problémů, potřebují pomoc najít vlastní kompas, aby se lépe vyznali ve svém životě. Ponorka se snaží o to, aby se díky ní nepotopili úplně na dno a mohli dýchat i pod hladinou všech průšvihů. Pomáhá jim k tomu, aby se konečně odrazili od břehu, a překonává s nimi všechna vlnobití, která v tomto složitém období*

dospívající prožívají. Důležité je také zmínit to, že na palubě Ponorky má každý své místo a je důležitý. Zároveň je důležité dodržovat pravidla, aby se nám všem dobře proplouvalo. “

Centrum prevence Oblastní charity Žďár nad Sázavou uskutečňuje programy mířící na primární prevenci. Svými aktivitami a kurzy se snaží v mladých lidech upevnit takové postoje, aby se mladiství v budoucnu vyhnuli rizikovému chování. Je tak prevencí proti zneužívání návykových látek, vandalismu apod. Pro žáky a studenty funguje jako podpora zdravého sebevědomí, sebedůvěry, komunikačních dovedností, tolerance a v neposlední řadě také učí odpovědnosti za své chování. Působí na území okresu Žďár nad Sázavou (Oblastní charita ZR, 2019a).

Kolpingovo dílo České republiky

Kolpingovo dílo se sídlem ve Žďáru nad Sázavou je organizací reagující na aktuální problémy společnosti. Svoji činnost v sociální oblasti směřuje především k lidem, kteří se vyskytli v těžké životní situaci. Pracuje zejména s dětmi a mládeží, snaží se pomáhat rodinám, matkám samoživitelkám nebo osobám závislým na návykových látkách. Kolpingovo dílo se snaží motivovat děti a mládež k činnostem ve společnosti. Realizují řadu volnočasových aktivit, kroužků a letních táborů (Kolping, 2019a).

Kolpingovo dílo stojí za několika centry a projekty, které se ve Žďáru nad Sázavou nebo jeho okolí nacházejí a realizují. Pod Kolpingovo dílo spadá (Kolping, 2019b):

- Rodinné centrum Srdíčko,
- Kontaktní a poradenské centrum Spektrum,
- Terapeutická komunita Sejřek,
- Adiktologická ambulance Kolping,
- Family Point a Senior Point,
- Centrum primární prevence Spektrum,
- Kolpingovy rodiny,
- Rekreační zařízení Vyhlídka.

Centrum primární prevence Spektrum (Kolping, 2019c): *„je projekt, který realizuje programy školské všeobecné primární prevence na školách pro třídní kolektivy a Žďársku a Havlíčkobrodsku, a tím přispívá k připravenosti dětí a mládeže k zodpovědnému rozhodování.“* Lektori z Kolpingova díla navštěvují třídní kolektivy dvakrát do roka a jejich

cílem je předejít vzniku rizikového chování u dětí a mládeže. Každý program je přesně určený pro danou třídu a reaguje tak co nejpřesněji na problémy kolektivu a požadavky třídního učitele. Náměty programů z velké části vycházejí z okruhu sociálně nežádoucích jevů, jako je například šikana, kyberšikana, rasismus nebo xenofobie, kouření, užívání léků nebo návykových látek, hráčství a další (Kolping, 2019c). **Kontaktní a poradenské centrum Spektrum** je nízkoprahové zařízení se sídlem ve Žďáru nad Sázavou, které je určené zejména pro osoby užívající nelegální návykové látky a jejich blízním. Spektrum poskytuje prostředí a zázemí pro tyto jedince, poradenství, terapii, informace, zdravotnický materiál a možnost otestování na infekční nemoci často spojované s užíváním drog – HIV, žloutenka typu B a C (Kolping, 2019d). **Family Point a Senior Point.** Family Point je místem zřízeným pro rodiče a děti, kde rodič může zajistit základní potřeby pro své dítě (například nutné při kojení, přebalování). Poskytuje vzdělávací přednášky a cvičení pro děti, odborné poradenství v oblasti rodiny. Senior Point je místem určeném pro osoby starší 55 let. Jeho činnost zahrnuje informovat občany v uvedené věkové kategorii o sociálních službách, úřadech a institucích ve městě. Nabízí prostory pro posezení a trávení času, přístup na internet, besedy a přednášky na různá témata (například finanční gramotnost seniorů), podává informace o zajímavých kulturních akcích v ZR. Od roku 2016 v Senior Pointu fungují služby Alzheimer poradny Vysočina (Kolping, 2019e; Rodinné centrum Srdíčko, 2013).

Preventivně informační skupiny Policie ČR

Pro účely komunikace policie s veřejností jsou zřízeny Preventivně informační skupiny PČR, které občany informují o cíli policie jako služeb veřejnosti, čímž vytváří také pozitivní image resortu. Preventivně informační skupiny prezentují možnosti ochrany před trestnou činností, čímž lze jejich aktivity zařadit mezi působení s preventivním charakterem (PČR, 2019c). Dle mentorky APK jsou však tyto služby v Kraji Vysočina značně neefektivní, neboť skupinu pro Kraj Vysočina tvoří příliš málo lidí na to, aby stíhali působit na celém území. Z tohoto důvodu preventivní akce dělají policisté, jejichž aktivita prioritně směřuje do jiných oblastí-kontroly na silnicích, v restauracích apod. Vzhledem k tomu, že Kraj Vysočina je rozsáhlý a má nízkou hustotu zalidnění, je zde vyšší dojezdová vzdálenost a policistům na preventivní aktivity nezbývá čas.

Mimo výše uvedené organizace od roku 2019 působí v SVL komplexu sedmi budov (Svobodárny) **domovník – preventista**. Jedná se o další projekt EU zařazený do Operačního programu Zaměstnanost, který je kofinancovaný z Evropského sociálního fondu. Jeho cílem je působení v oblasti prevence, dohlíží na dodržování domovního řádu, udržuje bytový fond,

dohlíží na bezpečnost a veřejný pořádek v okolí domu (MVČR, 2018). I tato osoba je v případě spolupráce s APK velmi důležitá. Dle mentorky APK má domovník – preventista osmihodinovou pracovní dobu a mezi nejčastější činností patří drobné opravy v domě, jako jsou utržená klika, výměna prasklých žárovek. Dále řeší také pořádek na chodbách, ve společných prostorech a okolí domu. Mentorka dále uvedla, že zpětná vazba zpočátku byla naprosto rozdílná od očekávání – „vzhledem k tomu, že domovník udělá a uklidí spoustu věcí v domě, jeho pozice byla obyvateli vnímána jako sluha. Kvůli tomu jsme museli provést několik opatření. Nyní pouze tedy sepisuje závady v bytových domech, kdy tento spis dále předá kanceláři zastřešující opravy. Dále zaznamenává stavy energií a patří mezi osoby, se kterými se bude řešit bytová otázka a zlepšení bydlení v dané lokalitě.“ Na otázku, zda se již dostává nějaká zpětná vazba, mentorka uvedla, že spousta lidí z domu je nadšených, neboť se například kolem domů zorganizoval společný úklid, což zlepšilo prostředí v lokalitě.

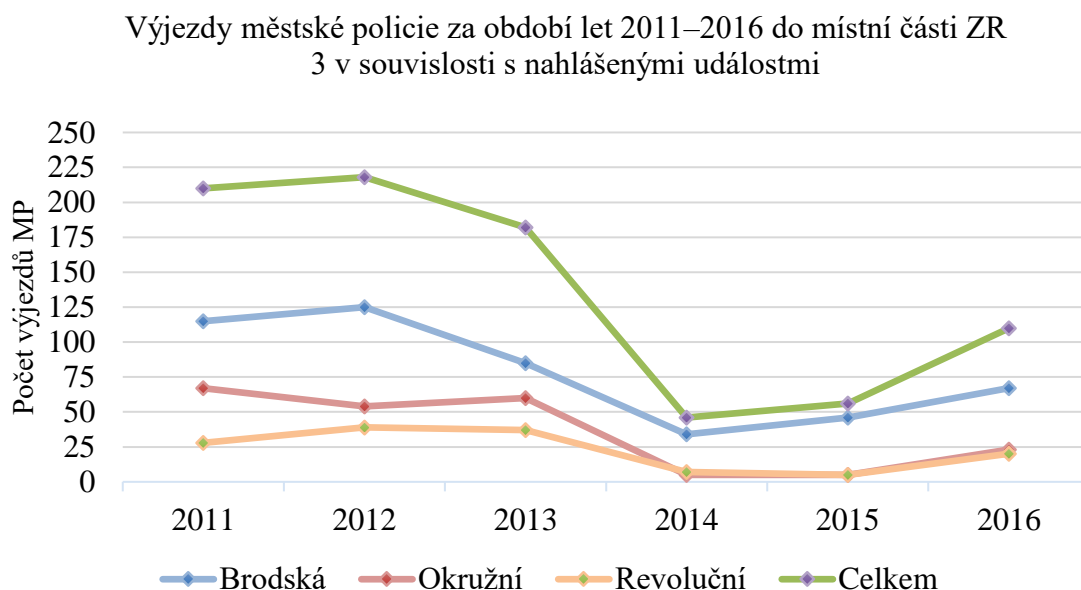
3.4 Předběžné hodnocení projektu

Každý rok mentorka APK vyhodnocuje uplynulý rok z pohledu průběhu a dopadů projektu. V hodnocení roku 2013 jsou zejména vymezeny přestupky, se kterými se APK nejvíce setkávali během svého působení. Komentář směřoval zejména k porušování veřejného pořádku, dále potom parkování na zeleni, které je v rozporu s vyhláškou města Žďár nad Sázavou. U cílové skupiny se řešilo zvláště záškoláctví, šikana, majetek, drobné krádeže nebo porušování vyhlášek při venčení psů. Dále je zde konstatováno, že jsou již pozorované kladné dopady na děti, kdy jejich nežádoucí jednání a chování je řešeno pohovorem s rodiči (Vyhodnocení projektu APK).

Rok 2014 byl zhodnocen velmi pozitivně. Asistenti prevence kriminality v tomto roce obzvláště pracovali s dětmi do 15 let, kdy se především u této skupiny podařilo snížit počet pokusů o záškoláctví. Neustále však přetrvávaly problémy s užíváním tabáku, přičemž bylo zaznamenáno užívání omamných látek, zejména marihuany. Tento nežádoucí jev byl řešen ve spolupráci s Policií ČR, OSPODem a neziskovými organizacemi a jejich nízkoprahovými zařízeními (Ponorka, Spektrum). Tato situace a její řešení je značně ovlivněno kooperací s rodiči dětí. Pokud právě oni nebudou spolupracovat, budou prováděná opatření bez větších úspěchů. U starších osob byl zmíněn problém nezaměstnanosti a nedostatečné kvalifikace osob, které žijí ze sociálních podpor. Tyto osoby mají velké množství volného času a k práci je nikdo nevede. Ve spojitosti s prevencí řešili APK několik přestupků, a to například černé skládky nebo vraky vozidel, které zabíraly parkovací místa. Dále APK zjistili tři zájmové

osoby na žádost Policie ČR a zlikvidovali několik injekčních stříkaček (Vyhodnocení projektu APK).

V následujících letech se změnil postup hodnocení dopadů projektu a byl již bez slovního komentáře. Za celé období však byl sledován jeden ukazatel, a to počet výjezdů městské policie za období let 2011–2016 do místní části Žďár nad Sázavou 3 v souvislosti s nahlášenými událostmi, viz obrázek číslo 9. V roce 2014 bylo zaznamenáno oproti předešlému roku o cca 120 výjezdů méně do městské části ZR 3. Tento fakt je vysvětlován realizací projektu, kdy v oblasti se začali pohybovat APK. Za rok 2015 došlo k mírnému nárůstu výjezdů. Důvodem je recidiva několika rodin či jedinců, kteří se vrátili z výkonu trestu odnětí svobody. Potom je také příčinou nárůstu výjezdů MP skupina bezdomovců, kteří chodili navštěvovat svoje kamarády do Azylového domu umístěného v jedné z budov Svobodáren. V roce 2016 se počet výjezdů zdvojnásobil, městská policie musela v městské části zasahovat 110krát. Výjezdy směřovaly k několika přestupkům. Dále bylo řešeno oznámení o podezření na trestný čin, z důvodů porušování občanského soužití nebo domovního řádu, či zjištění pohybu cizích osob po bytových domech (Vyhodnocení projektu APK).

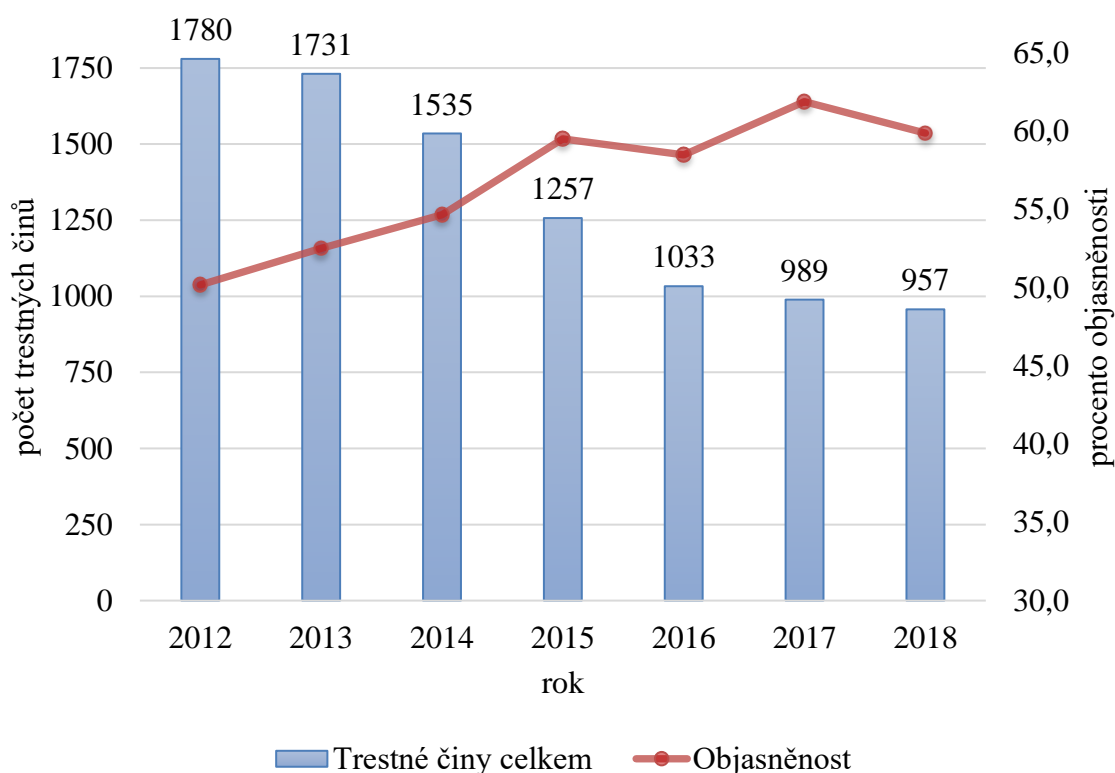

Obrázek 9: Výjezdy MP do místní části ZR 3

Zdroj: (Vyhodnocení projektu APK)

Asistenti prevence kriminality, jak již bylo zmíněno, úzce spolupracují s hlídkami městské policie. V případě zaznamenání protiprávního jednání kontaktují Policii ČR. Jedná se tedy o ucelený systém spolupráce mezi několika složkami, které se všechny podílejí na snížení kriminality a zvýšení objasňenosti trestných činů na území Žďáru nad Sázavou. Asistenti

prevence kriminality přispívají zejména svojí všímavostí a působením v dané lokalitě, kde mají větší přehled než například strážníci městské policie. Dle dat zveřejňovaných na webu Policie ČR byly sesbírány hodnoty týkající se kriminality na Žďársku a sumarizovány do obrázku číslo 10. Omezením ukazatele je, že shrnuje celou oblast Žďárska, nikoliv pouze území Žďáru nad Sázavou. Lze vidět, že počet zaznamenaných trestných činů na Žďársku byl v roce 2018 výrazně nižší než na počátku sledovaného období, v roce 2012. Tendence poklesu kopíruje celorepublikový trend, neboť kriminalita obecně klesá. Objasněnost je na Žďársku vyšší, než je celorepublikový průměr 48,2 % (PČR, 2019a). Za nadprůměrnou objasněností celé sledované roky stojí nejen důsledná práce kriminalistů a uniformovaných policistů, ale také strážníků městské policie a asistentů prevence kriminality, kteří mají kvalitní znalosti v místní lokalitě, kde vykonávají hlídkovou a obchůzkovou činnost. Nedílnou součástí působení tvoří kontroly na místech, kde je zvýšené očekávání trestné činnosti a preventivní funkce (Pátková, 2014a).

Obrázek 10: Počet TČ a objasněnost na Žďársku

Zdroj: zpracováno dle (Pátková, 2014a; 2014b; 2015a; 2015b; 2016a; 2016b), (Miláčková, 2018a; 2018b), (Linhart, 2017)

4 ANALÝZA PROJEKTU ASISTENT PREVENCE KRIMINALITY

Cílem diplomové práce je zhodnocení projektu Asistent prevence kriminality a návrh doporučení v oblasti jeho realizace. Doporučení jsou navržena na základě uskutečněné analýzy dat získaných z dotazníkového šetření a řady řízených rozhovorů s asistenty prevence kriminality a mentorem.

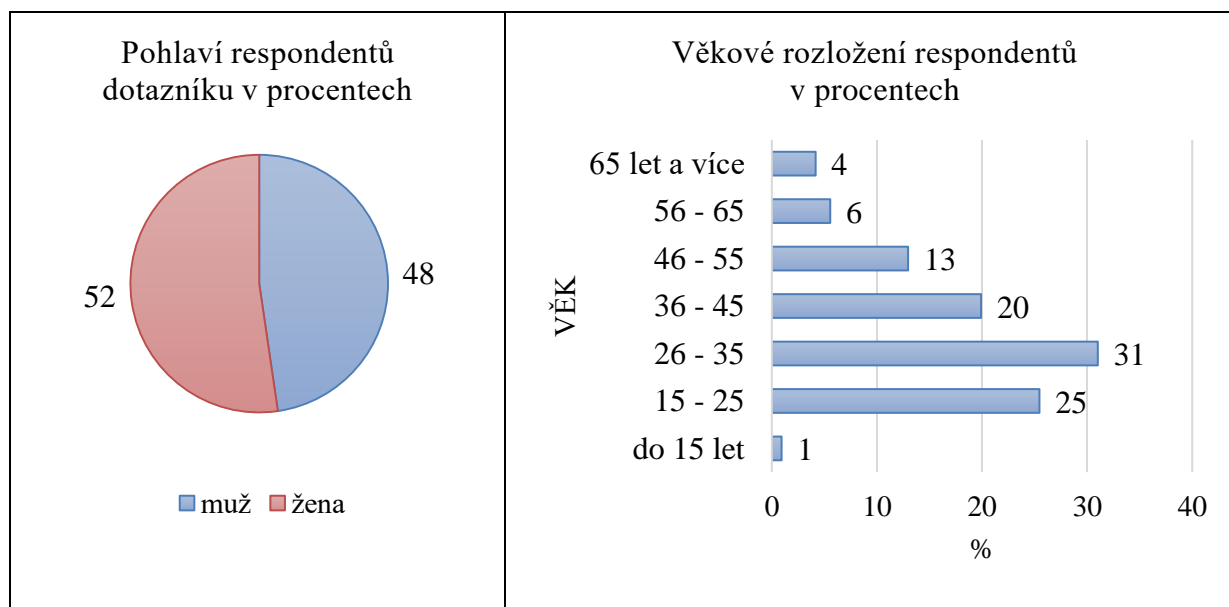
Pro zajištění sběru dat potřebného pro analýzu projektu byly vybrány dvě metody – dotazníkové šetření a řízené rozhovory. **Dotazník** byl určen pro širokou veřejnost a obsahoval celkem 23 otázek, z nichž se 17 otázek vztahovalo k problematice asistentů prevence kriminality a vnímání sociálně vyloučených lokalit ve Žďáru nad Sázavou a 6 otázek bylo demograficky a socioekonomicky orientovaných. Tyto otázky jsou využity pro hlubší analýzu problému. Dotazníkové šetření probíhalo v měsících listopad, prosinec roku 2018 a leden 2019 ve městě Žďár nad Sázavou. Dotazník bylo možné vyplnit elektronicky přes web survio.com anebo písemně. Odkaz na dotazník byl šířen pomocí sociální sítě Facebook, dále pomocí e-mailu, kdy byly žádány osoby pocházející ze Žďáru nad Sázavou o vyplnění, případné rozšíření dotazníku dál. Celkem dotazník vyplnilo 216 respondentů. Cílem bylo získat podklady pro odpovídající empirické šetření a následné koncipování opatření nebo návrh zlepšení v rámci služby prevence kriminality. **Řízený rozhovor** byl proveden s mentorkou projektu APK, třemi asistenty prevence kriminality (dále z důvodu zajištění jejich anonymity označování jako APK 1, APK 2 a APK 3) a vedoucím pracovníkem z Terénního programu Sociálních služeb města Žďár nad Sázavou, jehož náplň práce je popsána v kapitole 3.4. Cílem bylo blíže poznat práci a fungování asistentů prevence kriminality ve městě, jejich denní režim a síť spolupracujících složek a organizací. Dále sloužil pro porovnání pohledu mentora, asistentů prevence kriminality, vedoucího Terénního programu a respondentů z široké veřejnosti na zkoumaný projekt, kdy respondenti z řad veřejnosti v určitých okruzích odpovídala na podobné otázky v dotazníkovém šetření jako asistenti prevence a mentorka.

Následující text obsahuje komparativní shrnutí výsledků z obou metod sběru dat, které spočívá ve střídání jednotlivých pohledů (oslovených osob v rámci řízených rozhovorů i respondentů dotazníkového šetření). Vždy bude vymezena určitá rovina, do které spadá několik otázek jak pro respondenty, tak i pro členy týmu projektu APK, případně pro vedoucího Terénního programu. Důvodem tohoto postupu je uskutečnění srovnání pohledů různých osob na danou problematiku.

4.1 Charakteristika respondentů dotazníkového šetření

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 216 respondentů, 28 z nich odpovědělo v písemné formě a 188 odeslalo svoji odezvu pomocí online formuláře. Složení respondentů odpovídá zvolenému způsobu šíření dotazníku a sběru odpovědí. Přes sociální síť nebylo možné nijak ovlivnit některou ze složek demografických ukazatelů. Při sběru odpovědí v písemné formě byla snaha vyplnit mezeru respondentů, s čímž dopomohl již zmíněný vedoucí Terénního programu pan Ing. Veselý. Jeho zásluhou mezi respondenty přibyli scházející jedinci spadající do určité věkové kategorie, poté osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách vymezených Krajem Vysočina, a pak také osoby bez domova pohybující se ve Žďáru nad Sázavou nebo v jeho blízkém okolí.

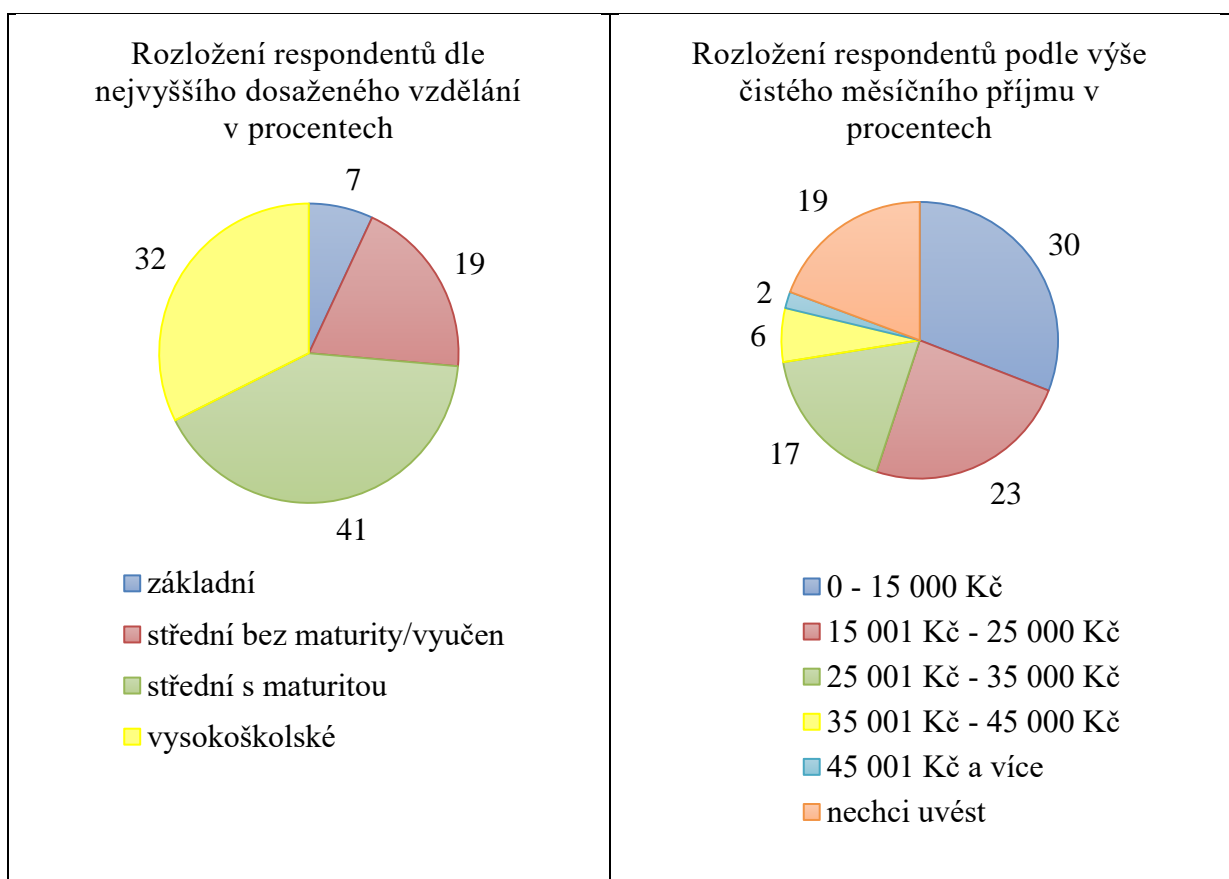
Vyplnění dotazníku odeslalo celkem 113 osob ženského pohlaví a 103 mužského pohlaví, v tomto ohledu je tedy rozložení respondentů téměř vyvážené. Struktura respondentů dle ukazatele věku není vyrovnaná, mezi respondenty převládá věková skupina 26–35 let. Tento fakt je pravděpodobně způsoben právě zvoleným způsobem šíření dotazníku, kdy tato věková skupina je na sociálních sítích neaktivnější. Nejméně respondentů je ve věku do 15 let. Osoby v této kategorii byly oslovovány přímo a docházelo u nich často k problémům horšího porozumění otázek z důvodu neznalosti odbornější problematiky a pojmů jako je sociálně vyloučená lokalita nebo asistent prevence kriminality. Rozložení respondentů dle těchto dvou ukazatelů je znázorněno na obrázku číslo 11.

Obrázek 11: Složení respondentů dle pohlaví a věku

Zdroj: vlastní

Další demografické otázky směřují na oblast vzdělání a výši čistého měsíčního příjmu respondentů. V ukazateli nejvyššího dosaženého vzdělání nejvíce respondentů spadá do kategorie „střední s maturitou“, kdy tuto část tvoří 41 % dotazovaných. Druhou největší skupinou jsou osoby, které dosáhly vysokoškolského vzdělání. Nejméně, a to pouze 7 %, je osob se základním vzděláním. Otázka zaměřující se na výši čistého příjmu za měsíc byla rozšířena kromě intervalů částek o možnost „nechci uvést“. Tuto variantu zvolilo 19 % dotazovaných. Zbylí respondenti se do nabízených kategorií zařadili, 30% část tvoří lidé s čistým příjmem do 15 000 Kč. Tato kategorie může být obsáhlejší z důvodu vyššího procenta studentů mezi dotazovanými, jejichž měsíční příjem zpravidla 15 000 Kč nepřevyšuje. Celkem 23 % respondentů uvedlo, že spadá do kategorie 15 001 – 25 000 Kč. Nejmenší procento tvoří osoby s příjmem vyšším než 35 000 Kč. Složení dotazovaných podle těchto kritérií je shrnuto v obrázku číslo 12.

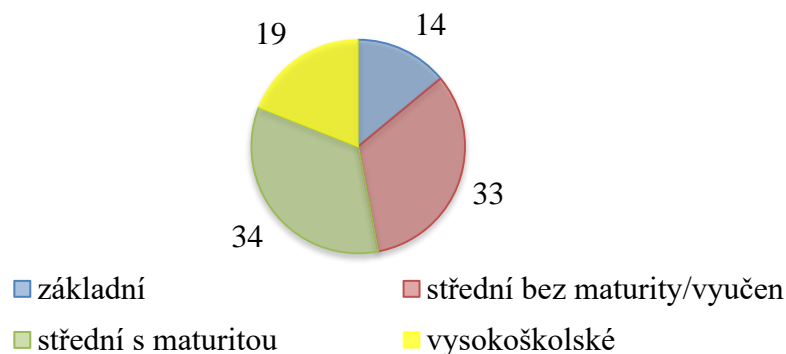

Obrázek 12: Složení respondentů dle dosaženého vzdělání a čistého měsíčního příjmu

Zdroj: vlastní

Ve srovnání s průměrem České republiky rozložení respondentů dle dosaženého vzdělání přibližně odpovídá celorepublikovým statistikám. V České republice v roce 2017 bylo celkem 14 % osob (ČSÚ, 2018), které dosáhly preprimárního, primárního a nižšího sekundárního vzdělání. V dotazníku tuto skupinu tvoří 7 %. Dále 67 % osob má v České republice

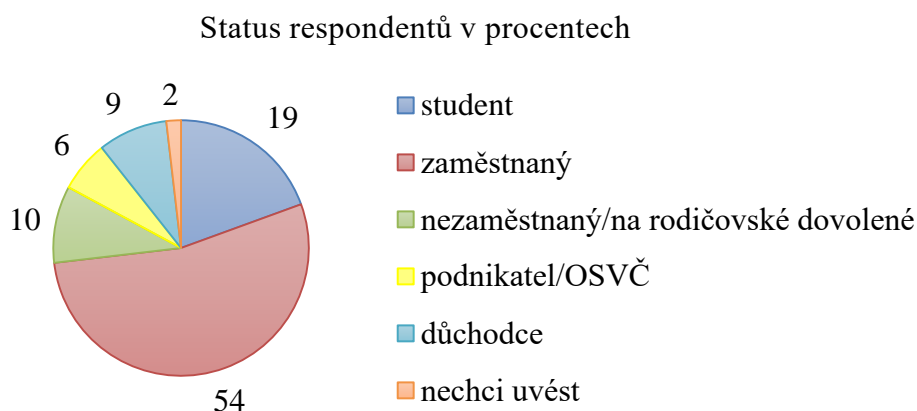
dokončené vyšší sekundární a nástavbové vzdělání. V dotazníku tuto skupinu tvoří 60 % odpovídajících. Terciárně vzdělaných osob je v České republice přibližně 19 %. Mezi respondenty bylo těchto osob 32 %. V dotazníku tedy převažují osoby, které dosáhly vyššího stupně vzdělání. Vzdělanostní struktura obyvatelstva České republiky v roce 2017 je znázorněna na obrázku číslo 13.

Obrázek 13: Vzdělanostní struktura osob v České republice v roce 2017 v procentech

Zdroj: (ČSÚ; 2018)

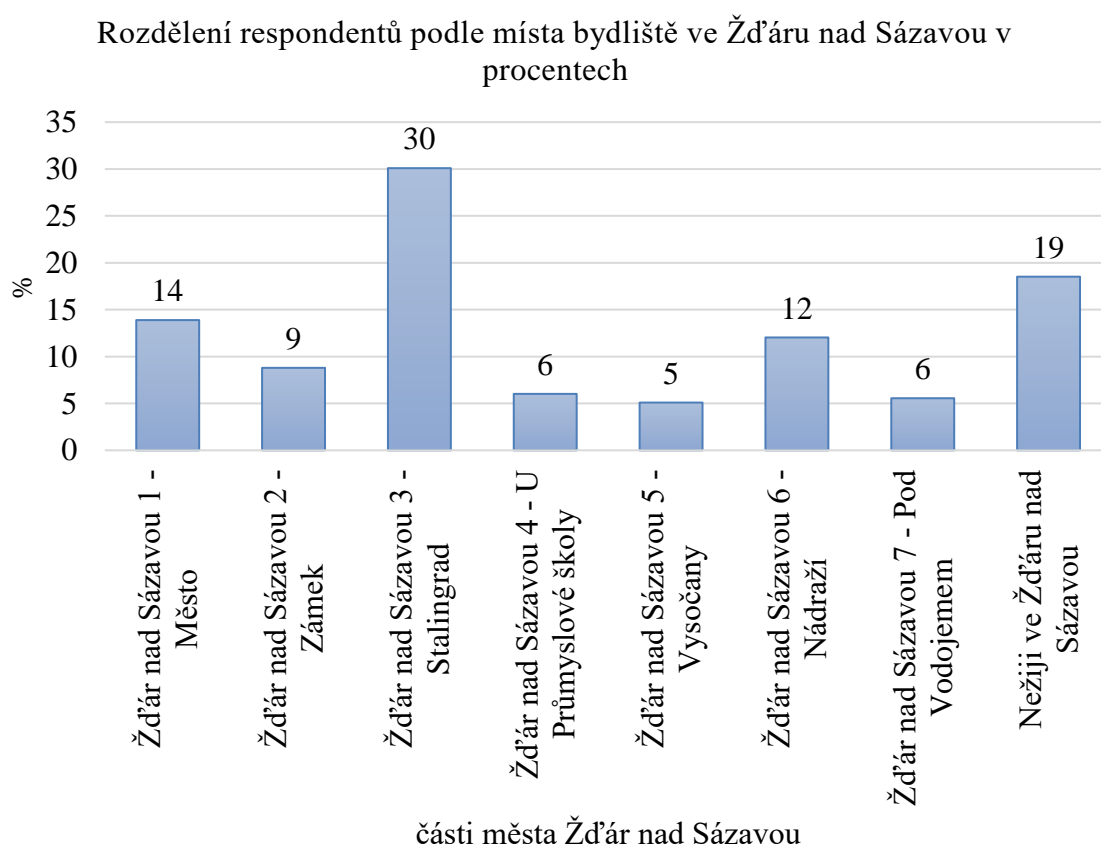
I následující otázka mířící na status respondenta obsahovala možnost zaškrtnutí odpovědi „nechci uvést“. Protože se nejedná o tolik citlivé téma, jako tomu je u čistého měsíčního příjmu, tuto variantu volily pouze 2 %. Nejvíce dotazovaných, 54 %, tvořili zaměstnané osoby. Druhá nejpočetnější skupina čítající 42 (19 %) jedinců byla kategorie studentů. Další rozložení je zobrazeno na následujícím obrázku číslo 14. Důležité je, že rozložení respondentů přibližně odpovídá struktuře ekonomicky aktivních a neaktivních osob v České republice. Ekonomicky aktivních osob bylo v České republice dle Českého statistického úřadu zaznamenáno 77,0 % (ČSÚ, 2019).

Obrázek 14: Složení respondentů dle statusu

Zdroj: vlastní

Poslední otázka sloužící pro identifikaci respondentů je zaměřena na rozdělení dotazovaných dle místa bydliště ve Žďáru nad Sázavou. Jedinci měli na výběr ze všech sedmi městských částí, a navíc zde byla přidána možnost „nežiji ve Žďáru nad Sázavou“. U takovýchto respondentů se předpokládá, že žijí v blízkém okolí, Žďár nad Sázavou velmi dobře znají nebo v něm bydleli dříve, než se odstěhovali. Další možností je, že dotazující do Žďáru nad Sázavou dojíždí za prací a tráví tak zde polovinu dne. Takovýchto osob je v dotazníku zaznamenáno 19 %. Největší skupinu s 30 % tvoří obyvatelé žijící v městské části Žďár nad Sázavou 3 – Stalingrad. Třetí nejvýznamnější kategorii tvoří lidé bydlící v městské části Žďár nad Sázavou 1 – Město. Přesně rozlišení respondentů dle městské části, ve které žijí, je na obrázku číslo 15.

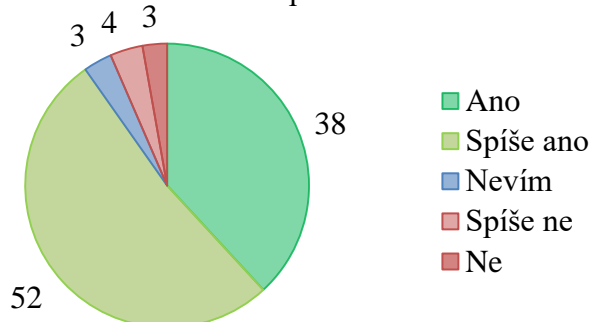
Obrázek 15: Složení respondentů dle místa bydliště ve Žďáru nad Sázavou

Zdroj: vlastní

Pro uvedení celého dotazníku byla zvolena **otázka mířící na vnímání pocitu bezpečí ve městě**. Míra kriminality, kterou určují trestné činy a přestupky na sledovaném území, míra objasnění a úspěšnost policejních složek, potrestání pachatelů, se dá objektivně změřit. To však neplatí pro pocit bezpečí. Pocit bezpečí občana ve městě je velmi subjektivní. Každý své ohrožení vnímá jinak. Pro někoho je dané místo velmi bezpečné a nebojí se určitými částmi

města projít, jiný vnímá stejnou lokalitu jako „zakázanou“ čtvrť. Výsledky dotazníkového šetření v rámci této otázky jsou velmi užitečné pro ověření správnosti nastavených priorit města, které na základě odpovědí může realizovat žádoucí a smysluplné programy prevence tak, aby došlo k vyššímu pocitu bezpečí všech občanů na různých místech. Na otázku osobního bezpečí ve městě dotazovaní reagovali ve většině případů kladně, 90 % z nich uvedlo, že se ve Žďáru nad Sázavou cítí bezpečně nebo „spíše bezpečně“. Skupina obsahující 7 % respondentů uvedla, že se ve Žďáru nad Sázavou bezpečně necítí. Vyhodnocení odpovědí je na obrázku číslo 16.

Procento odpovědí na otázku: Cítíte se ve Žďáru nad Sázavou bezpečně?

Obrázek 16: Vnímaný pocit bezpečí u respondentů

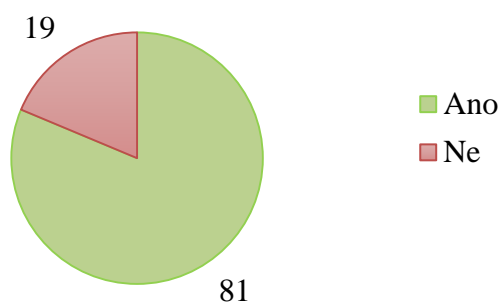
Zdroj: vlastní

4.2 Percepce sociálně vyloučených lokalit

V kapitole 1 této práce je vymezen pojem „sociálně vyloučená lokalita“. Jsou zde uvedeny body, které mohou být pro sociálně vyloučenou lokalitu více či méně charakteristické. Důležité je, že každá SVL je jiná a má jiné rysy, proto je někdy velmi těžké takové místo rozpoznat. V této podkapitole je na problematiku sociálně vyloučených lokalit pohlíženo z úhlu sociální percepce⁵. V dotazníku pro veřejnost bylo celkem 5 otázek dotýkající se problematiky SVL. První z nich cílila na povědomí obyvatel ZR o pojmu „sociálně vyloučená lokalita“, záměrem bylo zjistit, **zda respondenti tento pojem znají**. Celkem 81 % dotazovaných zvolilo možnost „ano“, tedy že jim je pojem známý. Zbýlých 19 % se s pojmem nikdy nesetkalo, viz obrázek 17.

⁵ Sociální percepce, neboli interpersonální percepce, označuje to, jakým způsobem si lidé vytvářejí dojmy o charakteristických rysech jiných lidí, jak o nich smýšlejí, jak vnímají jejich emoce a jak interpretují jejich chování. (Výrost, Slaměník, 2008)

Procento odpovědí na otázku: Znáte pojem "sociálně vyloučená lokalita"?

Obrázek 17: Povědomí respondentů o pojmu "sociálně vyloučená lokalita"

Zdroj: vlastní

V návaznosti na předchozí otázku byl předložen otevřený dotaz, **co si respondenti pod pojmem SVL představí**. Záměrem dotazu bylo vysledovat určité asociace u dotazovaných, tedy názory na základě představ nebo zkušeností. Jak je zmíněno v kapitole 1, definovat obecně sociálně vyloučenou lokalitu a přesně vymezit její znaky je obtížné. Mezi ty nejčastější patří prostorové vyloučení, nízká gramotnost a vzdělání obyvatel, nedostatek pracovních příležitostí a vysoká nezaměstnanost, se kterou úzce souvisí materiální chudoba. Dále nevyhovující bydlení sahající vybavením hluboko pod standard, špatný hygienický stav domů, vyšší kriminalita a výskyt nežádoucích jevů, nedostatek informací, služeb a zábavy a ztížený přístup k nim. V neposlední řadě může být lokalita charakteristická symbolickým vyloučením, kdy je spojena s pověstí „špatného místa“ a chybí zde sociální vztahy s vnější společností. Celkem 72 z 216 (33 %) dotazovaných se ve své odpovědi zmínilo přímo o obyvatelích SVL. Pojem si spojili zejména se sociálně slabšími, nemajetnými, nezaměstnanými, dále s bezdomovci a matkami samoživitelkami. Často se objevovalo propojení jmenovaných obyvatel s pobíráním dávek a podpor. Dále 59 (27 %) dotazovaných vyjádřilo názor týkající se menšiny, Romů a romské čtvrti. Pouze cca 13 % respondentů (28 osob) uvedlo, že v daném místě může být zaznamenána vyšší míra kriminality, vyšší koncentrace osob závislých na návykových látkách. Dále tito odpovídající uváděli, že je SVL charakteristická neudržovanými a špinavými domy. Stejný počet lidí uvedl, že se jedná o místo, ve kterém by nechtěli bydlet a záměrně se mu vyhýbají, protože má špatnou pověst. Pouze 2 jedinci z 216 si SVL spojili se špatnou dostupností informací a běžných služeb, jako je zdravotnické zařízení nebo školy. Celkem 16 % respondentů nechalo odpověď prázdnou. Již zde je patrné, že u respondentů často převažuje etnické hledisko nad sociálním. Z toho

následně vyplývá také mylné pojetí o sociálně vyloučené lokalitě. Informace o odpovědích jsou shrnuty v tabulce číslo 4.

Tabulka 4: Percepce pojmu SVL, asociace

Co si představíte pod pojmem "sociálně vyloučená lokalita"?	Procento odpovědí z celku
Sociálně slabí, nemajetní, nezaměstnaní, bezdomovci, matky samoživitelky	33
Menšiny, Romové, romská čtvrť	27
Nepřízpůsobiví občané	14
Čtvrti s vysokou kriminalitou	13
Neudržované, špinavé domy; místo, kde nechci bydlet, vyhýbám se mu, má špatnou pověst	11
Izolovaná část s vlastními pravidly	5
Čtvrť, kde nejsou dostupné běžné služby	1
Ostatní (bez odpovědi)	16

Zdroj: vlastní

Při řízeném rozhovoru s asistenty prevence kriminality byla položena otázka „**Čím se podle Vás vyznačují sociálně vyloučené lokality ve Žďáru nad Sázavou?**“ Na tuto otázku byly vyřčeny tři velmi stručné odpovědi. Asistent prevence kriminality 1 uvedl, že pro sociálně vyloučené lokality jsou typičtí lidé, kteří nejsou ochotni se přizpůsobit normám a pravidlům společnosti. Dále uvedl, že je zde velký problém se záškoláctvím. Asistent prevence kriminality 2 vidí sociálně vyloučenou lokalitu jako místo, kde jsou sestěhovani Romové do jednoho domu. Na tuto odpověď ihned reagoval APK 3, který uvedl, že „*je důležité si uvědomit, že vyloučenou lokalitu si vymezilo a odsouhlasilo vedení města.*“ Mentorka APK se k otázce vyjádřila mnohem obsáhleji a uvedla konkrétní příklady ze SVL. „*Pro sociálně vyloučené lokality v našem městě je typické, že zde žijí osoby velmi zadlužené, je zde nízká úroveň vzdělání a také neochota posílat děti do školy. Tomu se vlastně pracovně říká skryté záškoláctví, kdy rodiče dětem zameškané hodiny stejně omluví. Co se týče mezilidských vztahů... Lidé v těchto oblastech jsou nevráživí, závidí si, jsou mezi nimi letité problémy a spory. Populace stárne, v lokalitách bydlí hodně seniorů, což situaci vůbec nepřidá a vznikají další potíže v soužití.*“ Uvedené konstatování se shoduje s definicí sociálně vyloučených lokalit, upozorňuje také na méně viditelné vztahové problémy v lokalitě. Mentorka dále pokračovala popisem oblasti. „*Konkrétním příkladem ze sociálně vyloučené lokality je například desolátní stav dětského hřiště, které se nyní opravuje a doplňuje různými prvky. Hřiště se celkově rekonstruuje, dodali se tam nové lavičky, aby vznikl prostor pro společné trávení času mimo bytové domy. Tyto činnosti se realizují v návaznosti na schůzky s lidmi v dané lokalitě, při kterých se probírá, co by v okolí chtěli vylepšit, co jim*

chybí. Tyto schůzky a následné jednání jsou součástí projektu *Cesta k lepšímu bydlení*⁶. Co se týče ještě sociálně vyloučených lokalit a jejich charakteristiky, jsou tam zanedbané domy a co je ještě horší, že lidé z okolí do těchto míst přidávají další nepořádek, což je bohužel nedohledatelné. Setkali jsme se například s tím, že někdo vyvezl staré věci do sociálně vyloučené lokality tak, aby na kameře nebyla vidět státní poznávací značka vozidla, místo toho, aby věci odvezl na sběrný dvůr. Takže lidská podlost v místech vytváří ještě horší prostředí.“ Mentorka dále upřesňuje, že již vidí výsledky projektu Asistent prevence kriminality, protože pro SVL byl typický velmi výrazný strach starých lidí z pohybu po SVL. Tito lidé uváděli, že se tam necítí bezpečně. To se prý s nástupem APK změnilo k lepšímu. K této otázce měl prostor se vyjádřit i vedoucí Terénního programu, který SVL popsal ze svého pohledu vyplývajícího z náplně práce, která je odlišná od činnosti APK. Uvedl, že SVL se nejčastěji vyznačují svojí izolovaností, takže jsou lehce vymezené od okolí. Dle něj je největším problémem v těchto oblastech zejména zadluženost, nedostatek financí a celkově problémy s penězi. Spolu s tím také zdůraznil nízkou kvalifikaci obyvatel, která následně vede k tomu, že lidé nemohou usilovat o lépe placené pozice a pracují za minimální mzdu.

V návaznosti na zamyšlení o významu pojmu sociálně vyloučená lokalita byl v dotazníku stručně pojem vymezen a dále byla položena otázka „**Napadají Vás (znáte) některé lokality, které by se ve Žďáru nad Sázavou daly označit jako sociálně vyloučené?**“ Ve Žďáru nad Sázavou byly krajem vymezeny a uznány celkem čtyři sociálně vyloučené lokality, které jsou přiblíženy v kapitole 3. Jedná se o Azylový dům pro ženy a muže s dětmi Ječmínek, Hotelový dům Morava, holobyty na Sušce a komplex sedmi budov nazývaný Svobodárny. Nejvíce respondentů – 69 % (148 osob) ve své odpovědi uvedlo, že si po přečtení definice vybavili městskou část Žďár nad Sázavou 3 – Stalingrad. Někdy uváděli pouze název městské čtvrti, jindy i přesněji komplex sedmi budov zvaný Svobodárny. Druhou velkou skupinu v odpovědích tvořilo 19 % (40 osob), které uvedly, že žádné takové lokality ve Žďáru neznají nebo že ve městě nejsou. Případně uvedly jiné, mimoměstské oblasti, které by jako SVL označily. Holobyty na Sušce, Azylový dům Ječmínek a Hotel Morava si vybavilo pouze pár jedinců. Zjištěné údaje jsou uvedeny v tabulce číslo 5.

⁶ Projekt *Cesta k lepšímu bydlení* je evropský projekt financovaný z části Evropskou unií a z části z finančních prostředků ze státního rozpočtu. Spadá do operačního programu Zaměstnanost, do prioritní osy Sociální začleňování a boj s chudobou. Cílem projektu je poskytnout obyvatelům SVL řešit jejich nevyhovující podmínky v bydlení pomocí nastavení systému řešení této problematiky ve městě ZR. V práci je zmiňován z důvodu, že velká část obyvatel SVL se potýká s chudobou, je ve finanční tísní a řeší problém s nevyhovujícím bydlením sahající hluboko pod hranici standardu. (Evropská unie, 2018)

Tabulka 5: Percepce lokalit vnímaných respondenty jako SVL

Napadají Vás (znáte) některé lokality, které by se ve Žďáru nad Sázavou daly označit jako sociálně vyloučené?	Procento osob, které si danou lokalitu vybavily nebo spojily s pojmem SVL
Žďár nad Sázavou 3 - Stalingrad, komplex sedmi budov Svobodárny	69
Holobyty na Sušce	6
Azylový dům Ječmínek	2
Hotel Morava	1
Prostory autobusového a vlakového nádraží	3
Žádné	19

Zdroj: vlastní

Při řízených rozhovorech ve spojitosti s touto otázkou byl položen dotaz, **které místo ve Žďáru nad Sázavou asistenti prevence kriminality, mentorka a vedoucí Terénního programu vnímají jako nejproblematičtější**. Asistent prevence kriminality 3 uvedl, že za nejproblematičtější považuje „*celé sídliště Svobodáren. Tam je to pořád stejné, my ty problematické osoby z jednoho místa vytlačíme a ony se posunou na další, odkud je zase vytlačíme. A takhle je to pořád dokola.*“ APK 2 souhlasil a přitakal APK 3. Mentorka na dotaz uvedla, že „*problematické jsou Svobodárny 4-6, Ječmínek, Azylový dům, Suška. Potom naproti základní škole na Palachově ulici se nachází nízkoprahové zařízení Ponorka, takže děti ze Sušky chodí do Ponorky přes ulici Palachovu. Dalším problémem je obchodní centrum Convent (pozn. naproti Hotelovému domu Morava) a most přes I. Máje (pozn. tento most spojuje centrum a Stalingrad), kde se sdružují bezdomovci.*“ Vedoucí Terénního programu vnímá za nejproblematičtější místo ve Žďáru nad Sázavou vlakové a autobusové nádraží, kde se sdružují bezdomovci. Říká, že „*problém je i v tom, že s bezdomovci se scházejí i „domovci“, třeba proto, že jsou kamarádi. Společně pijí alkohol a občas vznikne konflikt. Jsou tam vlastně denně, nepamatují si chvíli, kdy by tam nikdo nebyl.*“

4.3 Percepce obyvatel sociálně vyloučených lokalit

V 1 kapitole této práce je jedna z podkapitol věnována i obyvatelům sociálně vyloučených lokalit. Vyčlenění sociálně vyloučené osoby je značně problematické a v České republice dosti etnizované. Důležité je si uvědomit, že v SVL nežijí pouze Romové, ale zejména obyvatelé zasažení chudobou, rodiny, děti, senioři z majoritní společnosti, osoby s nedostatečným vzděláním nutným pro úspěšné uplatnění na trhu práce, cizinci. Dále také lidé s fyzickým handicapem nebo osoby potýkající se se závislostí na různých návykových látkách. Podrobnější popis obyvatel SVL ve Žďáru nad Sázavou je v kapitole 3.1 této práce. V dotazníku k diplomové práci byla položena otázka „**Které osoby dle Vás žijí v sociálně**

vyloučených lokalitách ve Žďáru nad Sázavou?“ Na obrázku 18 je zřejmě patrné etnické hledisko převažující nad sociálním hlediskem vnímání. Celkem 120 osob z 216 (56 %) uvedlo, že v těchto lokalitách žijí Romové. Je pravdou, že v jedné ze SVL Romové více zastoupeným etnikem, nicméně v SVL bydlí i „bílí“ občané. Hlavním problémem, se kterým se lidé v SVL potýkají, je zadluženost, nedostatek finančních prostředků, který se pojí s neuspokojivou úrovní bydlení. Tento fakt zmínilo pouze 30 osob (14 %) z dotázaných.

Procento odpovědí na otázku: Které osoby dle Vás žijí v sociálně vyloučených lokalitách ve Žďáru nad Sázavou?

Obrázek 18: Percepce osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách v ZR

Zdroj: vlastní

Práce APK probíhá z větší části dne ve vyloučených lokalitách. Na téma obyvatel v SVL ve Žďáru nad Sázavou byly v řízených rozhovorech položeny tři otázky. První z nich měla za cíl zjistit, **se kterými obyvateli SVL se asistenti prevence kriminality nejvíce setkávají**, přičemž definovat obyvatele mohli dle jimi vybraného kritéria (věku, národnosti, ...). Asistent prevence kriminality 1 uvedl, že nejčastěji se setkává při své práci s Romy, co se týče věku tak od šesti let do padesáti let. Asistent prevence kriminality 2 stál za názorem, že obyvatele nelze nijak jednoznačně rozčlenit, že se setkávají „se všemi věkovými skupinami, ženami, dětmi, staršími, mladšími, důchodci.“ Asistent prevence kriminality 3 řekl, že při své práci přijde do kontaktu spíše se staršími osobami.

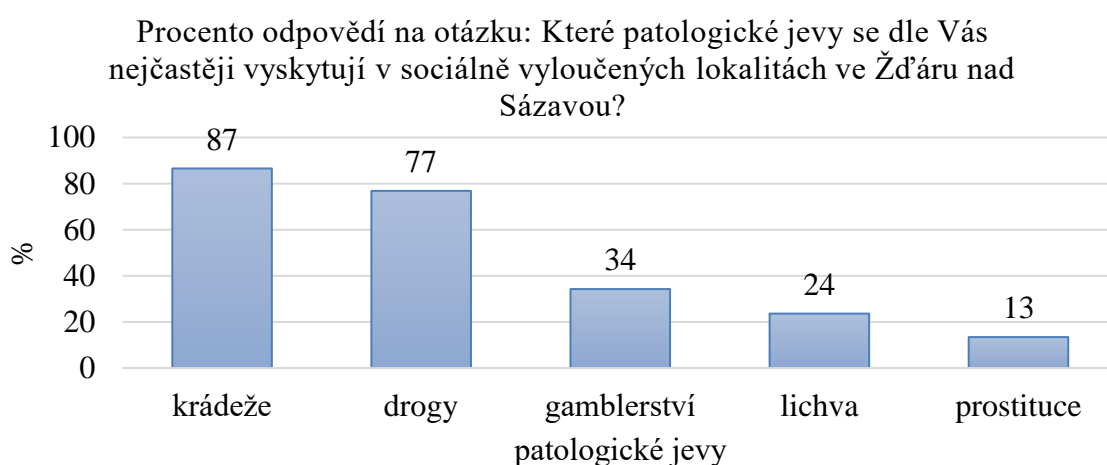
Druhá otázka se týkala toho, **co si asistenti prevence kriminality myslí o obyvatelích SVL a jaké mají zejména problémy dle jejich zkušeností.** Asistent prevence kriminality 3 uvedl, že největším problémem je „*zadluženost, exekuce. Lidé v sociálně vyloučených lokalitách mají finanční problémy, nemohou sehnat podnájem, protože nájmy jsou za deset tisíc bez záloh, což je pro ně hodně. Dalším problémem je negramotnost, nízké vzdělání. Vezměte si, že skoro nechodí na střední a starší nemají vzdělání snad ani jeden.*“ Tuto výpověď doplnil APK 1, který největší problém u obyvatel vnímá ve výchově dětí a v tom, že lidé žijící v SVL mají velké problémy komunikovat s úřady pro vyřízení potřebných záležitostí, neumí vystupovat. Asistent prevence kriminality 3 podpořil tyto výpovědi a doplnil, že zřejmě je zde i „*nezvládání dětí, kdy děti nechodí do školy, ale spíše za školu.*“ Vedoucí Terénního programu zejména vyzdvihl již zmíněnou informaci, a to že se v SVL koncentrují zejména osoby, které se potýkají s dluhy, nedostatkem financí a neuspokojivým bydlením.

Poslední otázka z této roviny zněla „**Které skupiny obyvatel AVK potřebují největší pomoc?**“ Na odpovědi se shodli všichni tři APK a uvedli, že největší pomoc potřebují děti. Asistent prevence kriminality 3 jenom doplnil, že „*u mladších osob je pomoc efektivnější, protože starší lidé už se těžko předělávají.*“

K tématu sociálně vyloučených lokalit v ZR byla položena ještě jedna otázka zjišťující **reakce lidí ze sociálně vyloučených lokalit, když se poprvé setkali s APK v úvodu projektu.** Asistenti prevence kriminality 2 a 3, kteří pracují na své pozici déle než APK 1, se shodli na prvotní negativní zpětné vazbě. Asistent prevence kriminality 3 popsal konkrétní situace: „*Já si pamatuji na ženu, která říkala, že je pozice na nic, že to stejně nebude fungovat. Víte, oni nám na jednu stranu tu práci závidí, v té lokalitě je hrozná závist. Přitom o práci nic neví a hned ji odsuzují. Třeba mně po třech měsících řekli, že by to mohli dělat také, ale že nechtěli. Pak za měsíc zase že to dělat chtěli, ale nemohli. A tak pořád dokola.*“ Asistent prevence kriminality 2 vylíčil zpětnou vazbu, se kterou se setkal on tak, že „*všichni říkali, že je to k ničemu, že to nebude fungovat. A ta negativní zpětná vazba jde hlavně ze Svobodáren.*“ Asistent prevence kriminality 1 uvedl spíše příklady pozitivní zpětné vazby, kdy řekl, že mu lidé chválili uniformu a ptali se ho, jak se mu daří. Pozitivní zpětnou vazbu si vysvětluje proto, že nastoupil již do „*rozjetého vlaku*“. Dále doplnil své kolegy a uvedl, že „*lidé z té jedné Svobodárny mají prostě jinou mentalitu, závist tam je.*“

4.4 Percepce patologických jevů v sociálně vyloučených lokalitách

Jednou z charakteristik SVL je, jak je zmíněno v kapitole 1 této práce, vyšší kriminalita a větší výskyt sociálně nežádoucích jevů, jako je gamblersství, alkoholismus, narkomanie apod. Dotazník pro veřejnost obsahoval jednu otázku týkající se této problematiky, kde respondenti mohli vybrat jednu nebo více z nabízených odpovědí a poté vyjádřit i svůj názor. Valná většina osob, 187 z 216 (tedy 87 %) dotázaných zvolilo možnost „krádeže“, dále pak 166 osob (77 %) je názoru, že se v SVL vyskytují drogy. Třetina respondentů odpověděla, že se osoby v SVL potýkají s gamblersstvím. Obrázek 19 zobrazuje počty respondenty zvolených odpovědí.

Obrázek 19: Pohled respondentů na sociálně patologické jevy v SVL

Zdroj: vlastní

Mimo tyto nabízené možnosti mohli respondenti uvést další negativní jevy, které je v souvislosti se sociálně vyloučenými lokalitami napadají. Celkem 34 respondentů uvedlo další alternativy, ke kterým v SVL dle nich dochází. Třetina z těchto odpovědí poukazovala na agresi, násilí a šikanu mezi obyvateli, dále také na obtěžování okolí, rušení nočního klidu a celkovou hlučnost. Zbýlé jednotlivé odpovědi se v menší míře zmiňovaly o alkoholismu, vandalství a zahálce.

Pro asistenty byly připraveny tři otázky týkající se patologických jevů, přestupků a trestných činů v SVL. Na otázku „**Co je největším problémem v sociálně vyloučených lokalitách ve Žďáru nad Sázavou?**“ se odpovědi příliš nelišily. Asistenti se shodli na názoru, že problémem jsou především rodiče a to, jak vychovávají své děti, které často sklouzávají k záškoláctví. Asistent prevence kriminality 3 uvedl, že původ všeho je nedostatek místa v bytech. „*Tyto byty jsou vlastně garsonky 1+1 a početnější rodiny mají*

problém se tam vejít, a tak jsou pořád venku.“ Asistent prevence kriminality 2 souhlasil s výrokem o malometrážních bytech a dále podotkl, že velkým problémem je v těchto oblastech kouření, užívání návykových látek, což „je prostě všude, ale v těch lokalitách to jde více vidět.“ Mentorka APK otázku pojala více ze široka, aby přiblížila hlubší problémy lokalit. Uvedla, že „největším problémem Žďáru vůbec je to, že se zde protínají silnice první třídy, takže jsme křižovatkou hlavních komunikací – od severu na jih a z východu na západ. Tím pádem městem projíždí spousta aut, kterými se sem dostanou kriminální živly. To nás (pozn. městskou policii a asistenty prevence kriminality) velmi limituje v práci, protože ti lidé, co se zde objeví, nejsou „naši“ Romové, Slováci, Rumuni, Maďaři, ...“

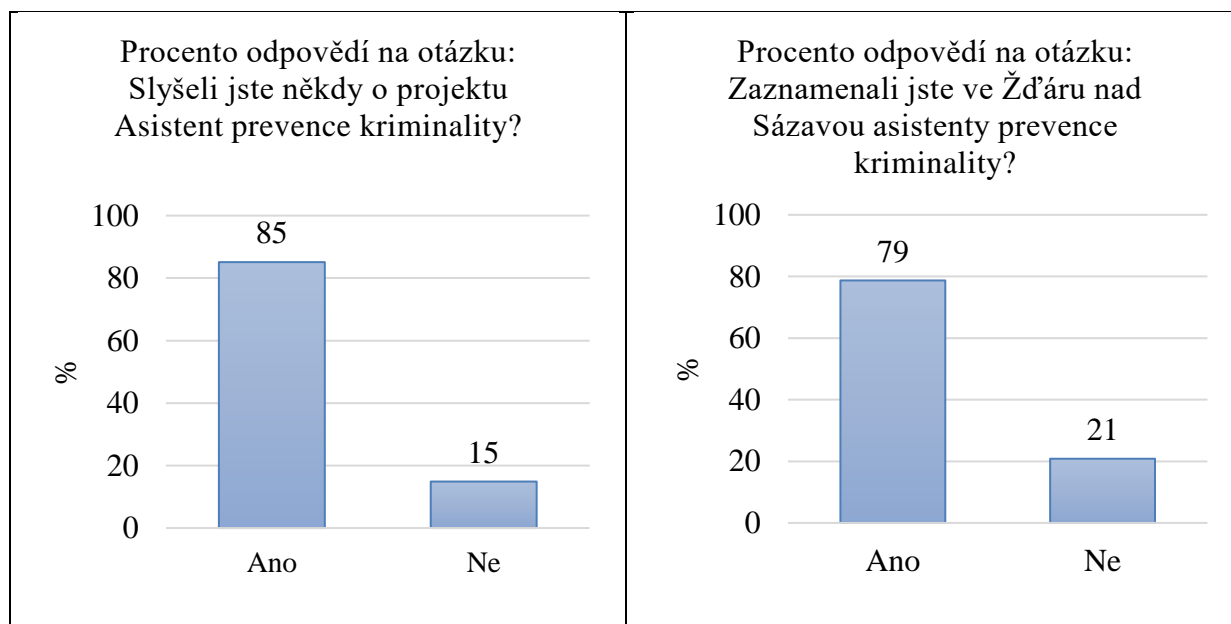
Další otázka se vztahovala k **přestupkům, které jsou nejvíce v SVL registrovány**. Asistenti se shodli na třech nejčastějších problémech, které v SVL řeší, a to: záškoláctví, kouření, návykové látky a drogy. Mentorka souhlasila s asistenty a doplnila, že ještě velmi časté jsou potíže se psy, které jejich majitelé nemají na vodítku. Dále opět upozornila na problém občanského soužití a nevrzivosti mezi obyvateli.

V návaznosti na často zmiňované záškoláctví byla asistentům položena otázka „**Co si myslíte o výchově dnešních dětí v sociálně vyloučených lokalitách? Stává se, že napomínáte stále stejné děti?**“ APK 1 svoji činnost hodně směřuje právě k dětem, proto měl o problematice největší přehled. Řekl, že „*mladší děti jsou hodně rozmazlený, jsou jako z cukru. U starších dětí je výrazná puberta, jde na nich vidět, že si o sobě myslí, že jsou dospělí a podle toho také jednají. Jinak se celkově mládež zajímá více o drogy. Pořád a stále napomínáme stejné děti, někdy k tomu přibudou i další, které si problematiku dětí stáhnou k sobě. Často u nich registrujeme záškoláctví, drobné krádeže v obchodech a kouření. Když s nimi pracuji a oni ví, že pro ně něco mám, tak jsou hodné, ale jakmile věci rozdám a už nic nemám, začnou zlobit.*“ Asistent prevence kriminality 2 doplnil odpověď APK 1 o názor, že děti se v dnešní době rodí „s telefonem v ruce“. Puberta je dle něj taktéž velmi výrazná, převládá nulová organizovanost, děti dělají nepořádek a hluk. Asistent prevence kriminality 3 souhlasil se vším vyřčeným a dodal, že vše se odvíjí od rodičů a od přístupu ve školách, kde kantoři děti nezvládají. Vyprávěl: „*několikrát jsme navštívili školu, dali jsme dětem testy a dokud měly co dělat, tak byly v klidu, ale jakmile skončily – a to stačil jeden nebo dva – už začal hluk. Děti mohly být klidně na telefonu a ve škole to nikomu nevadilo.*“ Stejná otázka byla položena i vedoucímu Terénního programu z důvodu získání více pohledů na danou problematiku. Ten problém výchovy viděl zejména jako důsledek zhoršených podmínek díky špatné bytové situaci. Většina bytů je dle něj nevyhovujících, nedůstojných, kdy se jedná o malometrážní byty (většinou o rozměrech 1+kk nebo 1+1) s nízkým hygienickým zázemím.

„Hlavní problém pro děti tkví zejména v tom, že nemají na nic klid, na školu, na zájmy. Jsou vystaveny naprosto všemu, takže když rodič v jedné místnosti mluví sprostě, tak to slyší. V podstatě si od sebe neodpočinou, proto většinu volného času tráví venku nebo v nízkoprahových zařízeních. Dalším problémem je, že většina kuřáků kouří doma. V takto malých prostorech to je nepříjemné, děti jsou často nemocné.“ Upozornil také na skryté záškoláctví a fakt, že když děti nemají pomůcky nebo svačinu, rodiče jim napíší omluvenku do školy, kdy jako důvod jsou uváděny zejména zdravotní potíže. „Dítě si neuvědomí, že je tam nějaký rozpor. Pak si to přebere tak, že lhaní je příjemnější než brání zodpovědnosti. Naučí se vymlouvat a lhát.“

4.5 Povědomí o projektu Asistent prevence kriminality

Druhá část dotazníku pro veřejnost zahrnovala otázky zjišťující povědomí obyvatel o projektu APK. Na otázku, **zda dotazovaní někdy slyšeli o projektu Asistent prevence kriminality**, odpověděla většina kladně. Celkem 85 % respondentů zaznamenalo, že ve městě Žďár nad Sázavou byl a je realizován projekt zaměřující se na prevenci kriminality. Následně byl položen dotaz, **zda asistenty prevence kriminality ve městě zaznamenali**. Tam již byla část kladných odpovědí menší, 79 % respondentů zvolilo možnost „ano“. Vyhodnocení odpovědí na zmíněné otázky je na následujícím obrázku číslo 20.

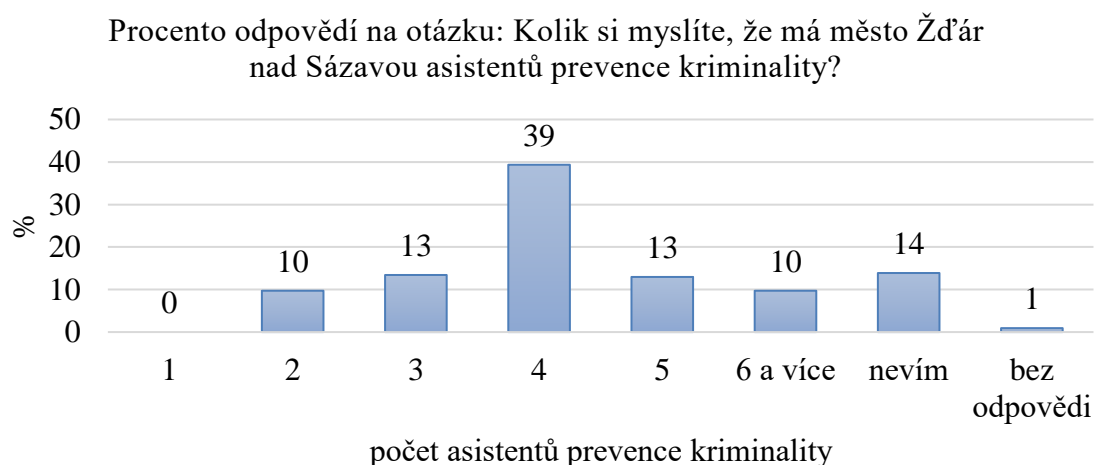

Obrázek 20: Povědomí obyvatel města ZR o projektu

Zdroj: vlastní

V neposlední řadě byla k tomuto tématu položena otázka ohledně počtu APK – „**Kolik si myslíte, že má město Žďár nad Sázavou asistentů prevence kriminality?**“ Dotaz byl

volen za předpokladu, že respondenti budou odpovídat dle vlastních zkušeností. Odpověď bude volena podle toho, které APK obyvatelé ve veřejných prostorech potkávají a pamatují si je. Omezením této otázky je, že na pozici APK nejsou od začátku projektu stejní zaměstnanci, tudíž obyvatelé ZR si mohou myslet, že asistentů prevence kriminality je v obci daleko více. Město Žďár nad Sázavou má celkem čtyři asistenty prevence kriminality, z toho jednu ženu a tři muže. Necelá polovina dotazovaných – 39 %, přesněji 85 z 216 osob, uvedla, že ve městě Žďár nad Sázavou pracují 4 APK. Rozložení odpovědí lze vidět na obrázku 21.

Obrázek 21: Povědomí obyvatel ZR o počtu APK ve městě

Zdroj: vlastní

Jak již bylo řečeno, asistenti prevence kriminality jsou čtyři. Při řízených rozhovorech byl zjišťován motiv k přihlášení se do výběrového řízení na pozici. Na otázku „**Jak jste se dostali k tomuto povolání, co Vás k tomu vedlo dělat asistenta prevence kriminality?**“ odpověděl nejdříve APK 3, který je zaměstnán jako asistent prevence nejdelší dobu. Uvedl, že před začátkem projektu mu bylo jedno, kde bude pracovat, protože dříve byl zaměstnán v zahraničí, přesněji v Německu. „*Poté, co jsem se vrátil, tak byla špatná doba, byla krize a nebyla nabízena žádná práce. O tomto projektu jsem slyšel už, než jsem odjel. Můj kolega se o to zajímal, tak jsem to chtěl zkusit a šel do toho s jeho synem. Prvně to byl vlastně pilotní projekt určený pro Romy, takže mě vybrali. Vůbec jsem nevěděl, do čeho jdu, co mě čeká. Měl jsem strach, že mě budou všichni odsuzovat, protože mě tu neměli nikdy rádi, protože žiji jiným stylem než ostatní. Pak jsme to s mladším synem od kolegy rozjeli. Spoluobčané nás ale začali odsuzovat, že jsme „práskači“ a „šijeme“ do vlastních lidí. Oni sami chtěli něco změnit, ale nepřístupovali na to, takže zezáčátku byly konflikty, výhružky. Pak se vysvětlilo, o co jim jde, ale někteří to teda nechápou do dnes.*“ Asistent prevence kriminality 2 byl dříve strážníkem městské policie. Po startu projektu ho zaujala práce asistentů prevence, se kterými

byl v úzké spolupráci. Sám se šel tedy optat, zda by nebyla možnost přestoupit a zúčastnit se konkurzu na pracovní místo asistenta prevence kriminality. Asistent prevence kriminality 1 uvedl, že ho oslovila nabídka ve Žďárském deníku před čtyřmi roky (v roce 2014) a protože dříve pracoval v sociálních službách a sháněl novou práci, přihlásil se na toto místo. Při nově získané práci museli APK projít školením nutným pro výkon jejich povolání. Při řízeném rozhovoru se téma stočilo právě k vzdělávacím seminářům.

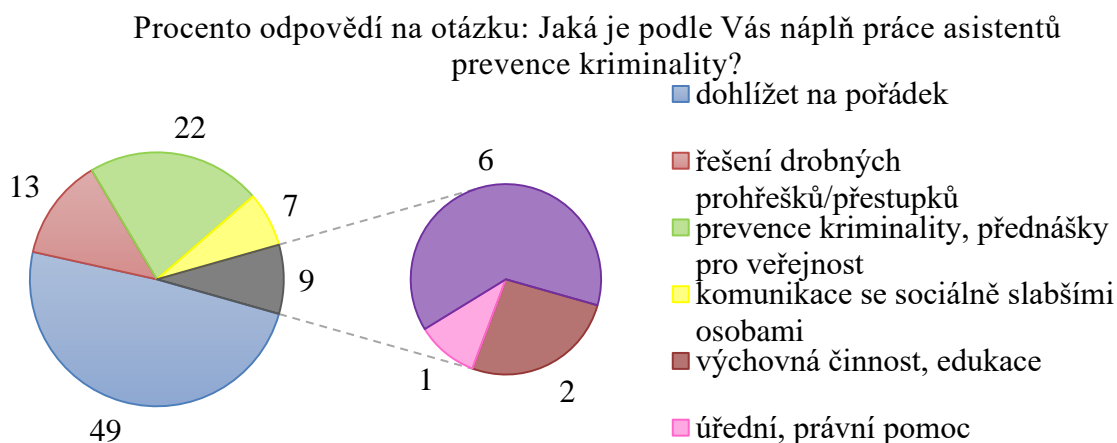
První z otázek zněla „**Bylo pro vás školení dostatečné?**“ Asistenti prevence se shodli a společně popsali průběh vzdělávání během jejich působení na pracovním místě. „*Každý měsíc jsme jezdili do různých měst, Pardubic, Vysokého Mýta, Břeclavi, takže školení bylo až až,*“ uvedl APK 2. Dále popsali, že každý kurz jim k práci přinesl něco jiného a nejlepší pro ně byly vždy školení s lidmi, se kterými si mohli předat pracovní zkušenosti.

Při rozhovoru vyvstala otázka, **zda APK vnímají některé ze školení jako nadbytečné nebo naopak extrémně užitečné.** Asistenti prevence se opět shodli na odpovědi, a to, že zdravotní školení, které se opakuje každého půl roku, rozhodně neškodí, protože člověk nikdy neví, na co „na ulici“ narazí. Jako nadbytečné uvedli školení na supervizi. Dále APK 3 upřesnil, že na kurzech mají většinou prostor se ptát spíše na to, co je zajímavá a co by měli a jak v praxi řešit. Poté zejména záleží na školiteli, jak celkové téma uchopí.

Poslední dotaz z oblasti vzdělávacích kurzů směřoval na konflikt mezi teorií a praxí, otázka tedy zněla, **zda se pohledy lektora na školení nedostávají do konfliktu s tím, co se v praxi osvědčilo.** Asistenti se opět shodli na jednom názoru, a to, že radit může kdokoliv cokoliv, ale realita je věc jiná. Asistent prevence kriminality 3 doplnil, že nejlepší poznatky pocházejí od lektorů, kteří sami působí na pozici asistenta nebo jiném podobném postavení vykonávající práci v terénu. Asistent prevence kriminality 2 blíže popsal průběh některých školení a jejich slabiny: „*Na školení se dělají samozřejmě nějaké ukázkové situace a jak by se člověk měl zachovat. Spousta lidí se však styděla, takže někdy to bylo velice humorné.*“ I APK 3 poukázal na jeden z nedostatků, a to že: „*někdy mi radí, jaká mám používat slova, jak jednat. Jenomže negramotní lidé mi stejně nerozumí, když mluvím více odborněji, takže stejně musím použít náš jazyk.*“ Mentorka APK nakonec doplnila ke všem otázkám informace z jejího pohledu. Uvedla, že spolu se změnou zákonů a vyhlášek města musí neustále probíhat přeškolení APK, tudíž se změnou zákona se uskuteční nové školení, kde se proberou změny, vypíchnou se důležité informace. Dále vysvětlila, že školitelé pocházejí většinou z praxe, kdy se jedná o bývalé strážníky, kteří mohou předávat své zkušenosti dál (například co využili v dané situaci, jak se zachovali).

4.6 Percepce náplně práce asistentů prevence kriminality

V kapitole 2.3 této práce je uveden podrobnější výčet činností APK. Mezi tyto činnosti patří dohled u základních škol, kontrola barů a heren, spolupráce s městskou policií, kontrola veřejného pořádku, mírnění činností, které by mohly přerůst v konflikt, přestupek nebo trestný čin (výtržnictví, rušení veřejného pořádku nebo nočního klidu, ...), zajištění pocitu bezpečí obyvatel v SVL, dohled na chování dětí a mládeže. Jedna z otázek v dotazníku cílila na **mínění veřejnosti o náplni práce APK**. Názory respondentů pravděpodobně částečně vycházely z jejich vlastních zkušeností s APK. Necelá polovina dotazovaných uvedla, že jejich hlavní činností je (nebo by měla být) dohled na veřejný pořádek. Celkem 22 % z respondentů uvedlo, že působí především v oblasti prevence kriminality, jak už napovídá název jejich pracovního místa. Svým jednáním přispívají ke snižování kriminality a k poklidnějšímu soužití obyvatel SVL. Dále mezi odpověďmi bylo zmiňováno vystupování ve školských zařízeních a seznamování dětí a mládeže s prací APK ve městě, případně prezentace jejich působení před občany na veřejně dostupných přednáškách. Skupina lidí tvořící 13 % z celku uvedla, že mezi jejich činností spadá řešení drobných prohřešků nebo přestupků. V případě problému mají první kontakt s dotčenými a snaží se stabilizovat a více uklidnit situaci do příjezdu policie. Výjimečně někteří dotazovaní podotkli, že jejich práce spočívá v komunikaci se sociálně slabšími obyvateli, úřední či právní pomoci, výchovné nebo edukační činnosti. Odpovědi respondentů jsou shrnuty na obrázku číslo 22.

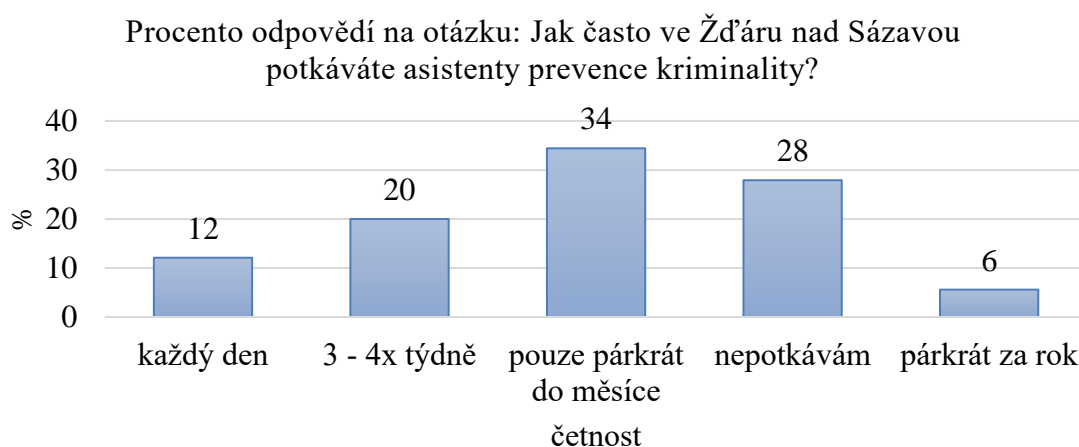

Obrázek 22: Mínění respondentů o náplni práce APK

Zdroj: vlastní

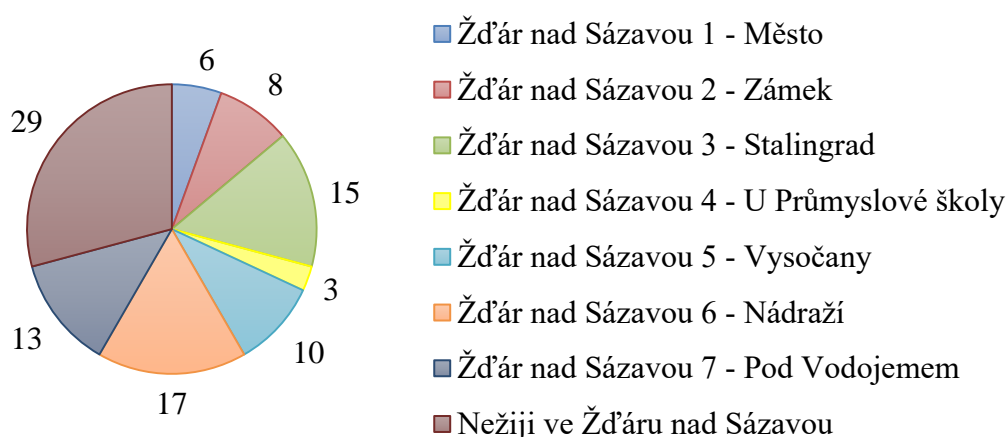
Pro APK byla v tomto tématu připravena otázka mířená na každodenní pracovní povinnosti. K pobídce **popsání normálního pracovního dne** se nejdříve vyjádřil APK 3, který byl pak doplněn svými kolegy. Asistent prevence kriminality 3 uvedl, že při směně mají dané úkoly, které se v podstatě každý den opakují – hlídka u škol, přechodů, kontrola chování dětí a mládeže, obchůzky bytových domů, a to zejména z důvodu záškoláctví. Jakmile jsou děti ve škole, asistenti prevence se vrací „na dům“ (pozn. jejich základna v jednom z domů Svobodáren) a jejich cesta pokračuje k obchodním domům, kde probíhá kontrola, zda v obchodech nedochází k drobným krádežím. Zaměřují se také na autobusové zastávky s cílem zajistit bezpečnou stanici cestujícím a předejít shromažďování lidí bez domova v těchto prostorech. Asistent prevence kriminality 2 podotknul, že mají určité pokyny od své vedoucí (mentorky), kterých jsou povinni se držet. Nicméně mají však většinou „volnou ruku“. Asistent prevence kriminality 1 doplnil výpověď svých kolegů s poznamenáním, že obchůzky částečně přizpůsobují tomu, kde se častěji něco děje (přestupky, záškoláctví, přechody využívané dětmi před osmou hodinou ranní, a podobně). Dále uvedl, že: *„často řešíme problémy s lidmi přímo na ulici, co by právě potřebovali, takže se zařídíme operativně podle situace.“* Asistent prevence kriminality 3 pouze doplnil kolegu, že většina lidí má na asistenty již kontakt a v případě potřeby je sami kontaktují.

Asistenti prevence kriminality pracují od 6:00 do 21:00 každý den. Dotazník pro veřejnost obsahoval otázku **„Jak často ve Žďáru nad Sázavou potkáváte asistenty prevence kriminality?“** V odpovědích se respondenti rozdělili v podstatě na tři skupiny. V součtu 34 % osob uvedlo, že APK nepotkávají nebo potkávají velmi výjimečně (párkrát za rok). Mezi tyto dotázané patří zejména lidé, kteří ve Žďáru nad Sázavou nežijí (pouze například dojíždějí za prací), dále lidé bydlící v městské části 6 – Nádraží, lidé žijící v městské části 3 – Stalingrad a ti, kteří pobývají v části 7 – Pod Vodojemem, viz obrázek 24. Naopak velmi často, a to každý den nebo 3–4x do týdne potkává APK v úhrnu 32 % dotazovaných. Podobně velkou část tvoří skupina respondentů, která APK potkává několikrát do měsíce. Výsledky odpovědí na tuto otázku jsou uvedeny na obrázku číslo 23.

Obrázek 23: Četnost setkávání APK na veřejných prostranstvích

Zdroj: vlastní

Obrázek 24: Složení respondentů dle bydliště, kteří nepotkávají APK (v procentech)

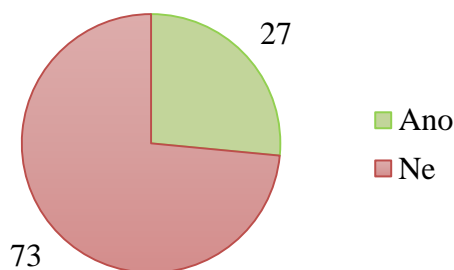
Zdroj: vlastní

Asistenti prevence kriminality, jak již bylo výše zmíněno, mají určené lokality, které musejí každý den navštívit. Tyto oblasti se mohou měnit v závislosti na momentální situaci dle nařízení mentorky. Asistent prevence kriminality 2 na otázku, **které lokality ve Žďáru nad Sázavou každý den navštíví, odpověděl**, že hlavně chodí v městské části Žďár nad Sázavou 3, což je dle něj hlavní náplň celého dne. Naopak velmi málo chodí do městské části 7 – Vodojem. Asistent prevence kriminality 3 doplnil svého kolegu a upřesnil konkrétní místa, které musejí denně obejít. Jedná se o náměstí, parky, Veselskou ulici nacházející se kolmo k náměstí, Farská humna (park v těsné blízkosti Veselské ulice), autobusové a vlakové nádraží, nízkoprahové zařízení Ponorku, Denní centrum pro děti, ESKO. V úhrnu se jedná o Žďár nad Sázavou 1 – Město, Žďár nad Sázavou 3 – Stalingrad a Žďár nad Sázavou 6 – Nádraží.

Při dotazování ohledně navštívených lokalit se nabídl otázka, **zda APK chodí pěšky nebo se přesouvají pomocí některých dopravních prostředků**, neboť SVL jsou ve městě rozptýleny. Asistent prevence kriminality 2 řekl, že jejich jediným dopravním prostředkem jsou nohy a pouze ve výjimečných situacích za povolení mentorky si mohou vypůjčit automobil. Mezi tyto výjimečné stavy, kdy je vyžadován větší pohyb APK po městě, se řadí zejména svátky – např. Vánoce, Dušičky apod.

Pro veřejnost byla do dotazníku zakomponovaná otázka týkající se **osobního setkání s APK**, kterou doplnil požadavek na přesnou specifikaci situace, ve které došlo k přímému kontaktu. Pouze čtvrtina dotazovaných (27 %) přišla do přímého kontaktu s APK a zbylých 73 % nikoliv, viz obrázek 25.

Procento odpovědí na otázku: Přišli jste někdy do přímého kontaktu s asistenty prevence kriminality?

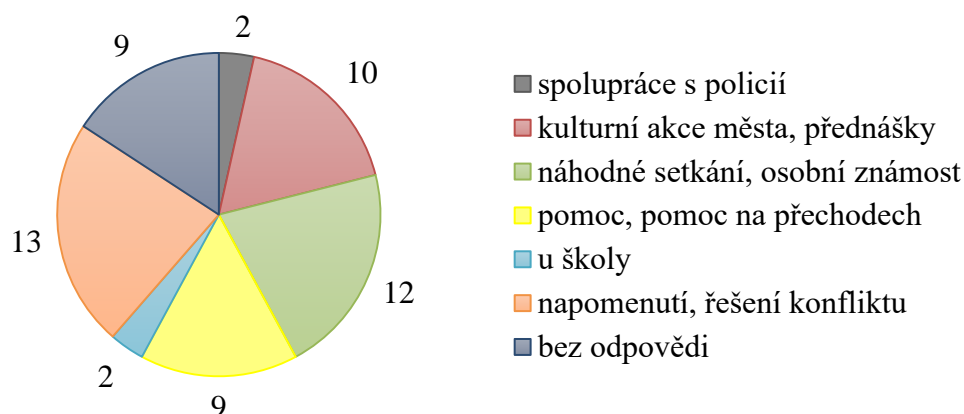
Obrázek 25: Osobní zkušenost respondentů s APK

Zdroj: vlastní

Uvedených 27 % je v přepočtu 57 osob. Na tyto osoby byla mířena otázka, **při jaké příležitosti se s APK setkali**. Graf vypovídající o příležitostech setkání zobrazuje pět přibližně stejně velkých částí. Třináct osob uvedlo, že s nimi do přímého kontaktu přišlo při řešení konfliktu nebo když byli oni sami nebo někdo v jejich okolí napomínán za nevhodné chování. Bylo zde například uvedeno upozornění na volně pobíhající psy, kouření marihuany nebo konzumace alkoholu v parku, řešení porušování veřejného pořádku, konkrétně rozhazování odpadkových košů. Okolo deseti osob uvedlo, že k přímému kontaktu došlo při náhodném setkání a zejména z důvodu osobní známosti. Další podobně velká skupina napsala, že APK žádali o pomoc nebo je viděli při pomoci například na přechodech pro chodce. Konkrétně byla také zmíněna pomoc při odvozu staré lednice, řešení ztracených dokladů nebo pomoc při podání žádosti o byt. Dalších deset osob se s APK střetlo na kulturních akcích města (dětský den, ohňostroj, koncert na náměstí) nebo na odborných přednáškách týkajících se jejich práce a prevence kriminality na školách nebo

v nízkoprahových zařízeních. Devět lidí neuvedlo žádnou odpověď, přestože se s nimi osobně setkali. Shrnutí odpovědí je na obrázku číslo 26.

Počet odpovědí na otázku: Při jaké příležitosti jste přišli do přímého kontaktu s asistentem prevence kriminality?

Obrázek 26: Situace, při nichž respondenti přišli do přímého kontaktu s APK

Zdroj: vlastní

Asistenti prevence kriminality v řízených rozhovorech měli za úkol odpovědět na dotaz „Co každý den řešíte? Jsou nějaké přestupky, které se opakují častěji?“ Asistenti se v tomto případě shodli na několika přestupcích, které jsou velmi časté. Jedná se o chození mimo přechod pro chodce, zakládání černých skládek u popelnic a problém s odhozenými odpadky mimo odpadkový koš, kouření mladistvých, špatné parkování, obecně chování pejskařů (nemají psy na vodítku, nesbírají exkrementy), dále děti, které nenosí přilby a v neposlední řadě také lidi bez domova potulující se po městě.

V návaznosti na praxi v terénu byl položen dotaz ohledně **nejhorší situace, ve které se APK vyskytli**. Asistent prevence kriminality 1 popsal svoji nejhorší situaci takto: „*soused měl být s nějakou slečnou. Nicméně ji v tom bytě věznil a měl ji údajně i znásilnit. Já jsem byl jednou venku a ona za mnou zrovna přiběhla a sdělila mi to. Ihned jsem volal policii, kdy jsem následně i v procesu byl svědkem.*“ Asistent prevence kriminality 3 vypověděl, že do nepříjemné situace se dostal již několikrát, kdy se většinou jednalo o vyhrožování o napadení nebo napadení samotné, vyhrožování smrtí. „*To vyhrožování smrtí jsem již ohlásil na Policii ČR. Ten občan mě i napadl, takže dostal podmínku.*“

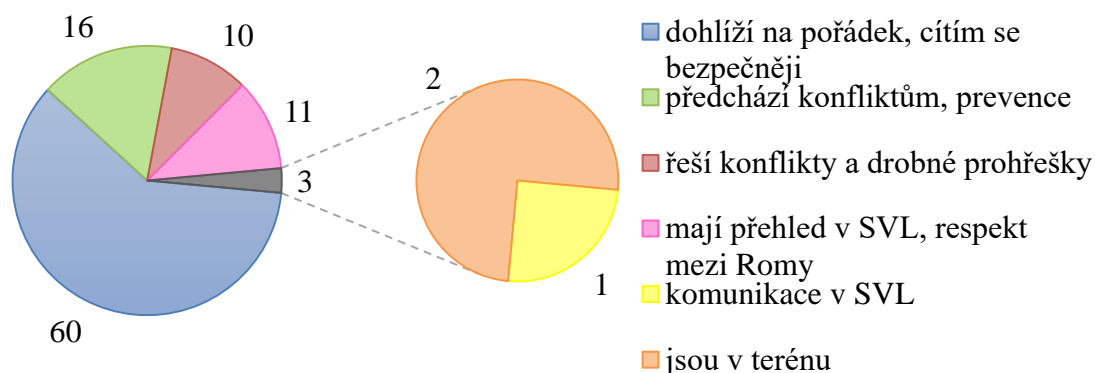
V návaznosti na tuto otázku se nabízelo se zeptat na situaci, která naopak **na APK působila velmi pozitivně a potěšila je**. Asistent prevence kriminality 1 uvedl, že ho potěšila reakce dětí. Jednou ráno nebyl na přechodě a druhý den zase ano. Když tam druhý den opět byl, tak za ním přiběhla malá dívka a zeptala se ho, proč tam nebyl. „*Moc mě potěšilo, že mě*

poznala,“ uvedl APK 1. Asistent prevence kriminality 2 souhlasil se závěrem APK 1 a uvedl, že je pravdou, že starší občané je často zastavují a ptají se, kde byli. Dále rozvinul svoji odpověď o to, že ho těší, že „*lidé, co neměli psi na vodítku a nepoklízeli po nich, tak teď už je na vodítku mají a uklízet už také umí.*“ Asistent prevence kriminality 3 potvrdil výpovědi svých kolegů s tím, že lidé si jejich práce cení a říkají jim to na ulici. „*Často nás chválí, že se zde stav zlepšil a že se nebojí vycházet ven,*“ uvedl. Dodal, že některé lidi také naučili základní věci, jako je pozdravit.

4.7 Vnímání užitečnosti projektu

Nedílnou součástí dotazníku i řízených rozhovorů s členy týmu APK byl okruh otázek zaměřený na vnímání užitečnosti celého projektu, jeho dopad. U asistentů prevence kriminality byla následně také zjišťována zpětná vazba, která na ně míří a o které je již zmínka v předchozí podkapitole. Respondentům byla položena otázka, **v čem spatřují největší užitečnost a přínos APK.** Odpovědi na tento dotaz shrnuté na obrázku číslo 27 jsou značně propojeny s odpověďmi v obrázku 22, kde je vymezen pohled respondentů na náplň práce APK. Více jak polovina respondentů (60 %) uvedla, že největší užitečnost spočívá především v dohlížení na pořádek, a to buď ve městě obecně nebo při různých kulturních akcích. Většina z nich také dodala, že se ve městě cítí bezpečněji, když vidí a potkává někoho, na koho se v případě nouze může obrátit pro pomoc. Celkem 16 % dotazovaných spatřuje největší užitečnost v tom, že APK předchází konfliktům v problémových oblastech, svým působením snižují počet uživatelů drog, pozitivně motivují sociálně slabé občany ke změně k lepšímu. Jedenáct procent dotazovaných potom vidí největší přínos v tom, že APK pocházejí ze SVL, znají tedy místní obyvatele, poměry a problémy. Dále v odpovědích bylo uvedeno, že mají respekt mezi Romy, lépe se domluví, když jsou stejné etnikum, což ovšem jeden z APK popřel při odpovědi na otázku prvotní reakce na práci APK obyvatel sociálně vyloučených lokalit na straně 62 této práce.

Procento odpovědí na otázku: V čem spatřujete největší užitečnost asistentů prevence kriminality?

Obrázek 27: Percepce užitečnosti APK dle respondentů

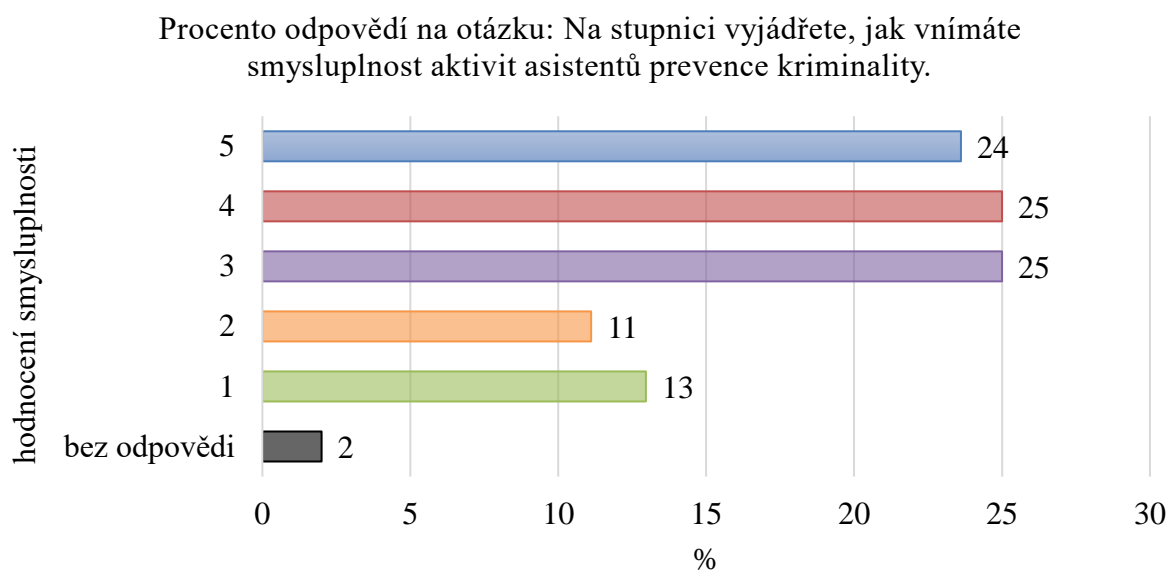
Zdroj: vlastní

Stejná otázka, tedy „**V čem podle Vás spočívá Váš přínos/užitečnost nejvíce?**“ Nejdříve se ujala slova mentorka APK, která uvedla, že největší užitečnost je v tom, že APK jsou v terénu, znají se navzájem s obyvateli SVL a asistenti prevence kriminality ví, jaká místa, činnost nebo instituce mohou obyvatelům v případě daných problémů doporučit. Mají základy sociální práce a velmi pozitivně ovlivňují kriminalitu v SVL, kde se hodně omezily například krádeže. Asistent prevence kriminality 1 doplnil, že největší přínos dle něj je v tom, že na problémová místa nemusí jezdit strážníci městské policie. Dále rozvedl více odpověď mentorky, a to, že APK dokáží poradit i dle úrovně gramotnosti obyvatel SVL, pomohou vypsát důležité dokumenty potřebné například na úřad apod. Asistent prevence kriminality 3 uvedl, že pro někoho jsou opravdu tím „vztyčeným prstem“ v lokalitě, což však neplatí pro všechny.

V návaznosti na to byla položena otázka, **kam by tedy měla činnost APK směřovat nejvíce**, kdy APK mohli oblast definovat různě – dle místa, osob nebo činnosti jako takové. Asistent prevence kriminality 1 je zaměřen především na práci s dětmi a uvedl, že jeho činnost by měla nejvíce směřovat právě k nim. „*Zaměřuji se hodně na komunikaci s dětmi, často se jich při problémech ptám – proč jsi to udělal, proč jsi zase takový. Mým cílem je působit výchovně.*“ Asistent prevence kriminality 2 uvedl, že nelze specifikovat, kam nebo na koho by měla být jejich činnost zaměřena nejvíce. „*Pomáháme celé škále – mladým, starým, důchodcům. Prostě všem, kteří to zrovna potřebují.*“ Asistent prevence kriminality 3 viděl problém více úžeji a vypověděl, že činnost APK by měla nejvíce směřovat k mladistvým, kteří jsou závislí na návykových látkách (nebo k tomu spějí). Řekl: „*snažil jsem se jim navrhnout nějakou činnost, koníček, co by je bavilo, abych je někam nasměroval,*

pryč od drog. Jenomže oni u žádného zájmu nevydrží. Člověk jim něco navrhne a domluví, oni to zkusí, ale pak je to přejde, protože to stojí čas a vyžaduje disciplínu, kterou nemají. Nechtějí dodržovat pravidla a jejich motivace je složitá. Málo co na ně působí, možná tak peníze a návykové látky, což samozřejmě nejde.“

V dotazníku byla jedna z otázek, poslední, která ještě nebyla zanalyzována, zaměřená na hodnocení projektu na stupnici. Veřejnost měla vyjádřit, **jak vnímá užitečnost celého projektu**. Pro tyto účely jim byla nabídnuta škála od jedné do pěti hvězd, přičemž největší užitečnost projektu je hodnocena pěti hvězdami a malá užitečnost projektu hvězdou jednou. Obecně převládá kladné hodnocení ze strany veřejnosti, 51 osob z 212 (24 %) zhodnotilo smysluplnost projektu plným počtem hvězd. Celkem 55 respondentů (25 %) ocenilo projektu čtyřmi hvězdami, 54 dotazovaných (25 %) posoudilo přínos projektu střední cestou, tedy třemi hvězdami. Pouze 28 osob z celkového počtu (13 %) vnímá projekt jako naprosto neúčinný, k ničemu. Průměrné celkové hodnocení projektu je 3,36 hvězdy. Odpovědi respondentů jsou zaznamenány na obrázku číslo 28.

Obrázek 28: Hodnocení užitečnosti APK dle respondentů

Zdroj: vlastní

Vedoucí Terénního programu, který měl při rozhovoru taktéž zhodnotit projekt APK, uvedl, že dle jeho názoru je projekt jako takový velmi užitečný. Zda je však vydařený, to nedokázal posoudit, nicméně zmínil, že klady určitě převládají nad zápory. Protože se jedná o pracovníka, který má možnost se zúčastnit například zasedání romské platformy, situaci vidí také z pohledu romských obyvatel. „*Padlo zde několik slov o tom, že APK mají svůj podíl na zklidnění lokalit.*“

Pro účely zjištění hodnocení byla asistentům prevence kriminality položena otázka, **zda mají nějaké přímé ohlasy ze strany veřejnosti (ať už majoritní nebo minoritní)**. Asistent prevence kriminality 1 uvedl, že na ně často míří ocenění za jejich práci zejména od seniorů. Asistent prevence kriminality 2 doplnil, že si veřejnost opravdu cení toho, že jim APK pomohou a poradí. Dále rozvedl odpověď také z druhé strany věci, že komu uškodí nebo koho denně napomínají a upozorňují na nevhodné chování, tak ti už tolik nadšení nejsou a zpětná vazba je většinou negativní. Asistent prevence kriminality 3 vzpomněl první zpětnou vazbu, která na něj mířila po započetí projektu. Řekl: *„když jsem začínal, tak jsem potkal paní a napomínal jsem ji, že nemá uvázaného pejska. Nevěděla, kdo a co jsem a večer psala na sociální síť Facebook, co jsem si to na ní dovolil a že nebude poslouchat „černou hubu“. Po nějaké době si to zjistila a omluvila se mi. Takže ne vždy je zpětná vazba tak pozitivní.“* Při rozhovorech bylo občas naráženo na rozdíl mezi APK a strážníky.

V neposlední řadě bylo třeba se zeptat, **zda asistenti prevence kriminality vnímají rozdíl bezprostřední zpětné vazby při své práci mezi tou, která míří na strážníky městské policie, a tou, která míří na APK**. V případě této otázky odpovídal APK 3 za všechny, neboť se na odpovědi bez rozdílů shodli. Celou situaci shrnul následovně: *„Většinou slyšíme, že nás je více vidět a že jsme užitečnější, protože máme přímý kontakt s lidmi v problematické lokalitě, kdežto strážníci městské policie jezdí po celém městě.“* K otázce se také vyjádřil vedoucí Terénního programu, který pracuje v SVL a často může získávat zpětnou vazbu jak na svoji práci, tak i APK. Všiml si, že obyvatelé sociálně vyloučených lokalit *„někdy asistenty berou jako někoho, kdo je proti nim. Určití obyvatelé je berou jako „bonzáky“ nebo někoho, kdo „prudí“, a to proto, že jsou pod městskou policií a mají je s nimi spojené.“*

Při dokončování řízeného rozhovoru bylo položeno ještě několik otázek směřujících **k největším úspěchům APK a jejich pomoci strážníkům MP**. APK 1 uvedl, že pro něj je největším úspěchem to, že ho lidé znají a poznávají a žádají o pomoc i když není v práci. Asistent prevence kriminality 2 řekl, že měli akci, kdy na ulici narazili na silně opilou ženu. Ihned informovali strážníky MP, aby ji odvezli na léčení. Mimo jiné uvedl, že čas od času spolupracují s kriminalisty, kteří se jich ptají na poznatky a postřehy z ulic. Asistent prevence kriminality 3, který na místě asistenta pracuje nejdelší dobu, shrnul největší úspěchy. *„Jedním z mých největších úspěchů bylo, když jsme s bývalým kolegou dělali velký zátah na protidrogové akci na jednu z budov Svobodáren. Byla tam kriminální policie, psovodi a vlastně se tam našlo přes dva kilogramy marihuany. Jinak jak říká kolega (APK 2), průběžně se nás ptají, zda jsme někoho neviděli nebo jestli se někde neděje něco neobvyklého.“*

Ještě si vybavuji jeden příběh, kdy jsme děti naučili chodit do školy. Například dvakrát jsme ty děti vedli do školy a když už jsme byli před ní, tak se děti začaly otáčet s tím, že maminka říká, že když je škola zavřená, že mají jít domů. My jsme se jim snažili vysvětlit, že škola zavřená není. No takhle to na nás párkrát zkusili a po třetí už šli do školy sami.“

Ke konci rozhovoru byla položena poslední otázka, zda **mají APK ambice se po skončení projektu stát například strážníkem městské policie**. Asistent prevence kriminality 1 uvedl, že by chtěl spíše k Vězeňské službě jako dozorce. Asistent prevence kriminality 3 řekl, že vzhledem k nedostatečnému vzdělání na pozici strážníka má obavy, že po skončení projektu nebude mít dostatečné kompetence pro jakoukoliv práci. Chtěl by však nastoupit do služebního poměru k Policii ČR.

5 SHRNU TÍ POZNATKŮ A NÁVRH OPATŘENÍ

Dotazníkové šetření a řízené rozhovory s APK a mentorkou potvrdily, že v některých ohledech je názor značně odlišný. V případě první roviny, kde je ověřována otázka znalosti pojmu sociálně vyloučené lokality, si valná většina respondentů spojila pojem s jednou výraznější sociálně vyloučenou lokalitou ve Žďáru nad Sázavou – komplexem sedmi budov zvaný Svobodárny. Jenom malá část z dotazovaných uvedla i zbylé tři lokality, což je způsobeno velikostí oblastí a počtem obyvatel SVL. Hned v následující kapitole se opět potvrdil fakt, že obyvatelé České republiky, tudíž i Žďáru nad Sázavou, vnímají sociální vyloučení značně etnizovaně, i když z odpovědí k předešlému tématu to nebylo tak markantní. Více jak polovina respondentů uvedla, že v SVL žijí Romové. Opět je důležité zmínit, že ne každý, kdo je sociálně vyloučen, je Rom, a ne každý Rom je sociálně vyloučen. Asistenti prevence kriminality se na dané téma vyjadřovali obecněji s tím, že obyvatelé SVL nelze nijak přesně definovat, při své práci se setkávají se všemi věkovými skupinami, národnostmi apod. V případě patologických jevů v SVL si dotázaní nejčastěji tyto oblasti spojili s krádežemi a návykovými látkami. Stěžejní problém, sociálně patologický jev u dětí a mládeže – záškoláctví, se kterým se v těchto místech setkávají APK, nezmínil ani jeden z respondentů. Co se týče náplně práce APK, většina respondentů vyvozovala činnosti ze samotného názvu a ze spojení APK s městskou policií. Největší užitečnost APK spatřují právě v tom, že dohlížejí na pořádek ve městě, což u respondentů zvyšuje pocit bezpečí. Asistenti prevence kriminality naopak spatřují svoji největší užitečnost v tom, že jsou v terénu a mají přehled o problémech lokalit.

Ze sekundární analýzy odpovědí v dotazníku byly porovnávány dvě skupiny osob. První skupinu tvořili ti, kteří na otázku, zda se v ZR cítí bezpečně, odpovídali „ano“ nebo „spíše ano“. Druhou skupinu tvořily ty osoby, které zvolily možnosti „ne“ nebo „spíše ne“. Z výzkumu vyplynulo, že osoby, které se v ZR cítí bezpečně (194 respondentů), asistenty prevence kriminality potkávají velmi zřídka nebo vůbec. Naopak osoby, které se v ZR bezpečně necítí (13 osob), potkávají APK každý den nebo vícekrát do týdne. Sedm z těchto třinácti respondentů bydlí v městské části ZR 3, tedy v oblasti, kde je největší sociálně vyloučená lokalita. Dle výsledků v tabulce číslo 6 je možné soudit, že tento fakt je tedy způsoben tím, že APK se pohybují zejména v problémových lokalitách, což značně ovlivňuje pocit bezpečí osob, které zde žijí nebo tráví svůj čas.

Tabulka 6: Četnost zaznamenání činnosti APK dle pocitu bezpečí respondentů

Osoby, které se v ZR cítí bezpečně			Osoby, které se v ZR necítí bezpečně		
	počet	%		počet	%
každý den	17	9	každý den	8	62
3 - 4x týdně	38	20	3 - 4x týdně	3	23
pouze párkrát do měsíce	70	36	pouze párkrát do měsíce	2	15
párkrát za rok	12	6	párkrát za rok	0	0
nepotkávám	57	29	nepotkávám	0	0

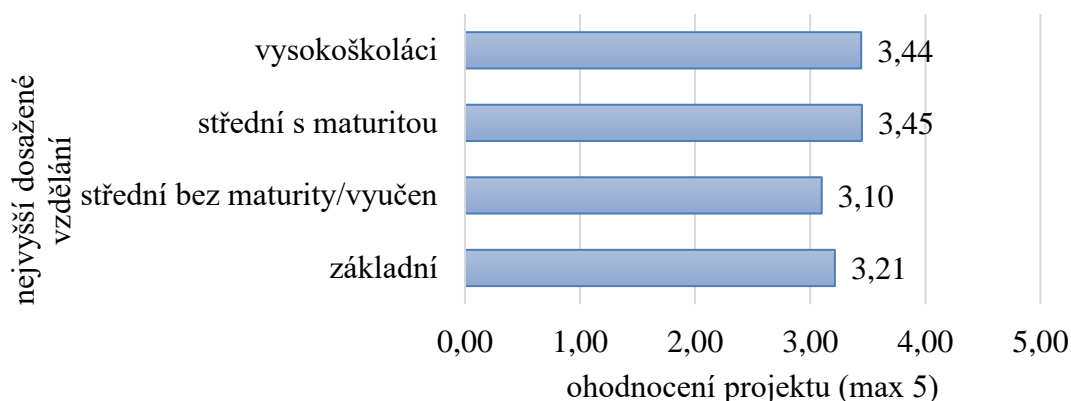
Zdroj: vlastní

Přestože se některé osoby ve Žďáru nad Sázavou necítí bezpečně, i když potkávají APK, celkově se pocit bezpečí v ZR zvyšuje. To dokazují odpovědi na otázku „**Jeden z respondentů mi sám řekl, že se nyní již nebojí projít místy, kde se dříve bál. Zažíváte něco podobného v lokalitách Žďáru nad Sázavou?**“ Několik jedinců v odpovědi uvedlo, že se jejich pocit bezpečí zvýšil, a to zejména na místech, které subjektivně považují za nebezpečné. Odpověď jednoho z respondentů například zněla „*Velmi často je (alespoň tuším, že spadají pod tento projekt) vidám na nádraží. Tam je jejich práce super, dříve mi přišlo nádraží poněkud nepřijemné, teď je to prostě hala nádraží.*“ Jiný z respondentů zase uvedl informace směřující přímo ke komplexu sedmi budov zvaný Svobodárny. „*Ano, již několik let. Jako dítě jsem slyšel o Stalingradu zprávy srovnatelné asi jen s Medelínem⁷ v Kolumbii, ale to jsem ho osobně neznal. Poté, co jsem zde před lety začal pracovat, nejprve s dětmi a nyní i s dospělými, jsem se nebál projít Stalingradem ani o půlnoci a nebojím se dosud.*“ Další z dotazovaných odpověděl: „*asi ano, cítím se teď o něco bezpečněji. Jedná se o lokalitu Stalingrad. Jednu dobu jsem tam pracovala na jedné prodejně a od doby, kdy se tam začali objevovat asistenti prevence kriminality, cítila jsem se více v klidu.*“ V ostatních kladných odpovědích převládal názor, že i když například APK přímo nepotkávají, mají v určitých lokalitách „lepší“ pocit.

Při zpracování hodnocení dopadů projektu byla vznesena otázka, zda lidé, kteří dosáhli středního a vyššího vzdělání, vnímají smysluplnost projektu jinak než ti, kteří dosáhli pouze například základního stupně vzdělání. Při bližším porovnání bylo zjištěno, že osoby s vysokoškolským vzděláním a jedinci, co mají střední školu zakončenou maturitní zkouškou,

⁷ Medellin je město ležící v Kolumbii, které bylo v 80. letech zasaženo politickou nestabilitou. Ve městě vznikl organizovaný kolumbijský drogový kartel, který byl založen Pablo Escobarem, jedním z nejznámějších drogových baronů. Míra vražd ve městě byla v tomto období jednou z nejvyšších na světě (MedellinColumbia.co,2019)

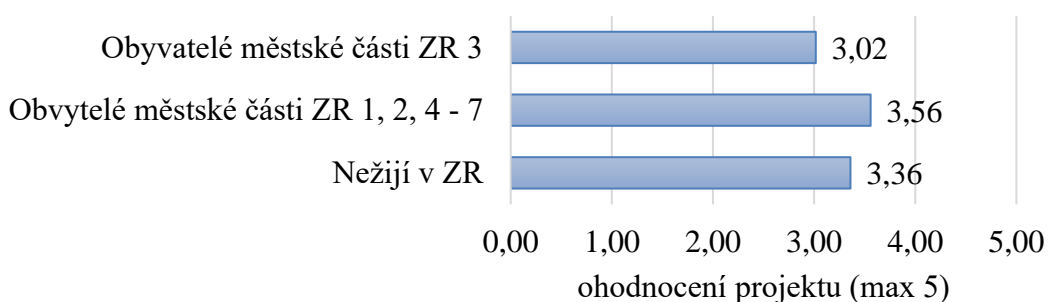
hodnotili projekt více jako užitečný než ti, kteří mají dokončené pouze základní vzdělání⁸, viz obrázek 29.

Obrázek 29: Hodnocení smysluplnosti projektu dle dosaženého vzdělání respondenta

Zdroj: vlastní

Při rozhovorech byla položena otázka týkající se zpětné vazby obyvatel ze SVL mířené na asistenty prevence kriminality. Asistenti se všichni shodli, že ze SVL jde především negativní zpětná vazba. Negativní zpětná vazba plyne z nespolupráce obyvatel s asistenty. Hodnocení projektu obyvateli bydlícími v městské části 3 – Stalingrad, dosahuje v průměru 3,02. Lidé bydlící v jiné městské části naopak projekt hodnotili mnohem více hvězdami, v průměru na stupnici vnímají přínos projektu 3,56 z maximální hodnoty 5. I respondenti, kteří nežijí ve Žďáru nad Sázavou, ale v blízkém okolí, vnímají projekt více smysluplněji než obyvatelé městské části ZR 3. Viz obrázek 30.

Obrázek 30: Vnímání smysluplnosti projektu respondenty dle uvedeného bydliště

Zdroj: vlastní

⁸ Zjištěné rozdíly ve vnímání smysluplnosti projektu v závislosti na nejvyšším dosaženém vzdělání jsou statisticky významné na hladině významnosti 0,1 při využití testu chí-kvadrát nezávislosti v kontingenční tabulce.

Z průzkumu mezi obyvateli Žďáru nad Sázavou vyplynulo, že někteří sice projekt vnímají jako užitečný, nicméně by ocenili, kdyby služba byla zajišťována 24 hodin denně. Přestože se 60 % respondentů cítí v souvislosti s činností APK bezpečněji, někteří z respondentů stále uváděli obavy projít sociálně vyloučenou lokalitou ve večerních a nočních hodinách. Z tohoto důvodu by bylo velkým přínosem zajištění dostatečného počtu asistentů prevence kriminality, aby mohl být aplikován třísměnný provoz a tím pádem byla zajištěna podpora bezpečnosti v pozdní a noční část dne. Úskalím rozšířením služby jsou finanční prostředky a vnímání efektivnosti ze strany města Žďár nad Sázavou. Je nutné si však uvědomit, že dopady projektu nebudou viditelné ihned, ale až po velmi dlouhé a namáhavé cestě. Dle Tomáše Koníčka (Deník veřejné správy, 2019) je projekt APK tím nejúspěšnějším a nejžádanějším v SVL, který má prokazatelně pozitivní výsledky v oblasti bezpečnosti.

Celkově autor práce vnímá projekt velmi kladně. Jako hlavní plus celého projektu vidí v šanci, jak pozitivně zasáhnout do sociálně vyloučené lokality. Tento zákrok může být vnímán z několika hledisek – jako nabídka práce pro osoby ze SVL, komunikační most mezi sociálně vyloučenou lokalitou a vnějškem. Projekt dává naději pro vznik lepších vztahů v důsledku oslovení tamních občanů vedoucí k získání jejich důvěry a prolomení lhostejnosti k okolí. Asistenti prevence kriminality dle slov mentorky i jich samotných v krátkém čase zvládli kus práce, přispěli ke zklidnění problémových lokalit, což dokládá i počet výjezdů městské policie v kapitole 3. Jak vyplynulo ze shrnutí výsledků z vyplněných dotazníků, u respondentů se zvýšil pocit bezpečí, tudíž lze konstatovat, že APK přinesli do problematických oblastí pocit jistoty. Pokud se autor zaměří na projekt z hlediska osobností APK, největší přínos pro ně spatřuje ve velké a nenahraditelné zkušenosti, které z pracovní pozice plynou. Místo jim dává nový podnět k sebevzdělávání, zvyšují si neustále svoji stávající kvalifikaci a mají výbornou praxi pro další uplatnitelnost na trhu práce, zejména v pomáhajících profesích. Pro autora je projekt a jeho výsledky důkazem, že se jedná o potřebné osoby, na jejichž činnosti se dají stavět další preventivní aktivity.

Každá aktivita má své plusy a minusy. Minusy by se daly nalézt samozřejmě i u tohoto projektu. Jako hlavní nedostatek autor vnímá časovou omezenost projektu. Jak již bylo řečeno, preventivní aktivity by měly realizovány dlouhodobě, aby byl výsledek znatelný. Proto by bylo vhodné po skončení projektu zajistit kontinuální pokračování této služby. Hrozbou před samotnou realizací je zejména uspěchaná a nedůsledná příprava, nesprávný výběr vhodných osob na pozici mentora nebo asistenta prevence kriminality, což se však v případě Žďáru nad Sázavou nestalo. Dalším minusem je fakt, že motivace osob ze SVL k práci asistenta prevence kriminality je složitá, neboť sociální systém podpor

v České republice shledává velmi dobrým a plat APK pak nemusí být dostatečnou motivací pro přihlášení se na výběrové řízení pro tuto pozici. To s sebou přináší další úskalí, a sice že nabídka práce APK je pracovní příležitostí časově omezenou (po dobu trvání projektu). Dalším nedostatkem, nyní ale nikoliv minusem vyplývajícím z projektu jako takového, je odmítání a pasivita ze strany obyvatel SVL. Jak je uvedeno v kapitole 4.3, zpětná vazba z některých SVL může být velmi negativní. Pro některé skupiny, zejména romské rodiny, v sociálně vyloučených lokalitách je typická jednota a soudržnost. Aktivita asistentů prevence kriminality mohou (a jsou dle výpovědi APK, viz kapitola 4.5) vnímány jako porušení této jednoty a odklon od vlastní komunity. To způsobuje horší spolupráci s některými skupinami. Na druhé straně z pohledu APK může nastat problém, že se sami asistenti vyskytnou v situaci, ve které se dostanou do vnitřního konfliktu. V případě, že mají zakročit proti lidem, které znají, může se zde vyskytnout problém být objektivní a nestranný.

Jak již bylo řečeno, projekt je autorem vnímán jako velmi zdařilý. I přes některé zápory a hrozby je projekt promyšlený a jedná se o součást komplexního řešení prevence kriminality na území města Žďár nad Sázavou. Výsledkem je pozitivní dopad vnímaný jak veřejností, tak i samotnými asistenty prevence kriminality. Autor vidí možnost zlepšení v oblasti zaměstnávání. Velmi přínosné by bylo asistentům prevence kriminality po skončení projektu zajistit jiné pracovní místo. Nevznikal by tak problém nemotivovanosti zájemců o pracovní pozici. Vhodné by bylo také zajistit více pracovních míst asistenta prevence kriminality, aby bylo možné službu poskytovat 24 hodin denně. Důležité je vytrvat, protože výsledky nejsou viditelné okamžitě, nicméně až v delším časovém horizontu. Několik zjištěných výsledků dotazníkového šetření uvedených v práci jasně dokazuje, že se jedná o dobrý způsob, jak docílit většího bezpečí a pořádku v ulicích města Žďár nad Sázavou. Dle autora jsou veškeré prostředky na bezpečí obyvatel vždy vynaloženy dobře a smysluplně.

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce je zhodnocení projektu Asistent prevence kriminality a návrh doporučení v oblasti jeho realizace. Doporučení jsou navržena na základě uskutečněné analýzy dat získaných z dotazníkového šetření a řady řízených rozhovorů s asistenty prevence kriminality a mentorem.

Kriminalita je jev, který ovlivňuje každého z nás. Může působit přímo, anebo můžeme pozorovat pouze nepřímé dopady na společnost v podobě narušení důvěry ve schopnost státu ochránit nás před nepříznivými vlivy. Proto je velmi důležité kriminalitu nepodceňovat a neustále zavádět opatření vedoucí k jejímu snížení. Jakýkoliv prostředek sám o sobě ke snížení kriminality nevede. Z tohoto důvodu je žádoucí realizovat soubor postupů proti danému problému a respektovat delší časový horizont nutný pro dosažení žádoucích výsledků.

První kapitola práce je teoreticky zaměřená na základní pojmy týkající se problematiky bezpečnosti a prevence kriminality. Ačkoliv hned vyvstává otázka definice základních pojmů, neboť bezpečnostní studie a politika jsou vědy multidisciplinární povahy, obecnou definici lze přeci jen najít. Základní terminologie Ministerstva vnitra České republiky (2016b) definuje bezpečnost jako *„stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zvnějšku/zevnitř a kdy je tento stát k eliminaci existujících i potenciálních vnějších/vnitřních hrozeb efektivně vybaven a ochoten.“* V České republice tento žádoucí stav zajišťuje několik subjektů, které lze členit na prvky ústřední a územní. Konkrétně na území obce pak působí Policie České republiky a pokud si obec vytvoří, pak i obecní policie. Obě tyto složky se podílejí na prevenci kriminality. Prevence kriminality je ofensivní politika, která se zaměřuje na předcházení páchání trestné činnosti. Jejím hlavním úkolem je snižovat počet trestných činů a sociálně patologických jevů ve společnosti. Systém prevence kriminality v České republice není pouze jednoúrovňový, okruh subjektů provádějící preventivní politiku je velice široký, a proto je soustava rozčleněna do tří úrovní – meziresortní, resortní a místní stupeň. Ačkoliv je preventivní politika uplatňována ve velkém rozsahu, její přesné legislativní vymezení neexistuje. Zmínku o prevenci kriminality lze nalézt napříč různými zákony, jako je například Ústava, Listina základních práv a svobod, zákon o bezpečnosti, zákon o Policii ČR apod.

Nedílnou součástí vymezení základních pojmů je i sociální vyloučení. V každé společnosti se nalézá několik obyvatel, které lze označit za sociálně vyloučené, přičemž definovat takového člověka je velmi obtížné. Existuje několik pohledů na příčiny sociálního vyloučení

ze společnosti – redistribuční, etické a integrační. Dále lze sociální vytěsnění rozlišovat dle vlivů dopadajících na sociálně vyloučené jedince na vnitřní a vnější. Jedním z projevů sociálního vytěsnění je život v sociálně vyloučené lokalitě, kdy se jedná o nejviditelnější projev exkluze. Sociálně vyloučené oblasti lze charakterizovat několika znaky (např. nedostatek pracovních příležitostí, nevyhovující bydlení, nedostatečný přístup k informacím atd.). Četnost těchto rysů je u každé lokality jiná. Při řešení otázky obyvatelstva sociálně vyloučených míst je problematické smíšené etnické a sociální hledisko. Ve společnosti má větší váhu etický pohled, proto vznikají mylné představy o lidech žijících v těchto lokalitách. Sociální vytěsnění v České republice je z velké části etnizované, nicméně je třeba i uvědomit, že mezi obyvateli jsou nedostatečně vzdělané osoby, jedinci s fyzickým či mentálním handicapem, osaměle žijící senioři, lidé ve finanční tísní nebo osoby, které se ocitli v nepříznivé životní situaci.

Ve druhé kapitole práce je popsán projekt Asistent prevence kriminality. Tento projekt byl poprvé realizován v roce 2009, ale před ním samotným fungovalo již několik obdobných projektů, např. Asistent Policie ČR pro potírání lichvy v sociálně vyloučených romských komunitách, Romská „policejní asistence“ apod. Cílem projektu Asistent prevence kriminality je snížit počet trestných činů, přestupků a sociálně patologických jevů v sociálně vyloučených lokalitách. Záměrem je podpora sociální inkluze a zvýšení pocitu bezpečí u obyvatel. Projekt je financován z několika základních zdrojů – účelová dotace Ministerstva vnitra České republiky, Evropský sociální fond, vlastní zdroje žadatele o dotaci. Někteří asistenti prevence kriminality jsou financováni z podpor úřadů práce. Co se týče organizace, asistenti prevence kriminality spadají pod obecní/městskou policii, z jejichž řad je vybrán mentor. Mentor je odpovědný za vedení a zabezpečení činnosti asistentů prevence kriminality, jeho úkolem je motivovat a vyhodnocovat plnění pracovních povinností. Výběr asistentů prevence je naprosto zásadní pro realizaci projektu. Mělo by se jednat o osobu pocházející ze sociálně vyloučené lokality, která velmi dobře zná komunitu, se kterou bude pracovat. Náplň práce asistenta prevence kriminality je velmi různorodá a je těžké vymezit konkrétní činnosti. Celkově se však podílejí na bezpečnosti a veřejném pořádku ve městě a předchází nežádoucí jevům ve společnosti. Při výkonu práce nejsou asistenti prevence kriminality vybaveni střelnou, sečnou ani bodnou zbraní. Jejich neúčinnějším prostředkem je správná komunikace.

Pro účely diplomové práce bylo vybráno město Žďár nad Sázavou nacházející se v Kraji Vysočina. Na území města žije cca 21 000 obyvatel a krajem zde byly vymezeny celkem čtyři sociálně vyloučené lokality – Azylový dům pro ženy a muže s dětmi Ječmínek,

Hotelový dům Morava, holobyty na Sušce a komplex sedmi budov nazývaný Svobodárny. Počet sociálně vyloučených osob ve Žďáru nad Sázavou nelze přesně vyčíslit z důvodu nemožnosti určit, který jedinec je zasažen sociální exkluzí a který ne. Odhadem žije však ve městě cca 150 sociálně vyloučených osob.

Projekt Asistent prevence kriminality je ve Žďáru nad Sázavou realizován od roku 2013. Cílovo skupinou jsou osoby vyloučené nebo jedinci ohroženi sociálním vytěsněním. Pro roky realizace byla vybrána užší skupina, a to zejména děti, mladí dospělí a rodin, ve kterých je vyšší riziko kriminálního chování. Prioritou pro dva následující roky bylo snížit míru a závažnost kriminality u cílové skupiny. V roce 2016, kdy bylo kontinuálně navázáno na předchozí projekt, se stal hlavním záměrem boj proti recidivě. Důraz byl kladen také zejména na resocializaci pachatelů a prevenci kriminality u dětí a mládeže. Jedním z hlavních záměrů se stalo také zvýšení bezpečnosti v sociálně vyloučených lokalitách města a na jiných rizikových místech. Protože v tomto roce byly viditelné kladné přínosy dvou zaměstnaných asistentů prevence kriminality, bylo rozhodnuto o rozšíření jejich řad o další dva zaměstnance. Služba tak začala být poskytována pro větší část dne.

Asistenti prevence kriminality tvoří jednu z částí systému prevence kriminality ve městě Žďár nad Sázavou. Při své činnosti spolupracují s několika organizacemi a nízkoprahovými zařízeními – např. Sociální odbor Městského úřadu ve Žďáru nad Sázavou (Oddělení sociálně-právní ochrany dětí), Probační a mediační služba České republiky, Sociální služby města Žďár nad Sázavou, Oblastní charita Žďár nad Sázavou apod. Od roku 2019 v sociálně vyloučené lokalitě v městské části Žďár nad Sázavou 3 – Stalingrad (komplex sedmi budov zvaný Svobodárny) působí domovník – preventista. Jedná se o další projekt Evropské unie, jehož cílem je preventivně působit v daném místě, dohlížet na pořádek, dodržování domovního řádu apod. Dle zpracovaných dat na konci třetí kapitoly je jasné, že u projektu jsou prokazatelné kladné dopady. Sledovaný ukazatel mapující výjezdy městské policie do místní části Žďár nad Sázavou 3 – Stalingrad v letech 2011–2016 jasně udává pokles od roku zavedení projektu APK, tedy od roku 2013.

Čtvrtá kapitola je analýza projektu APK ve vybrané obci, kde je vyhodnocen dotazník určený veřejnosti (216 respondentů). Dále jsou zde popsány informace získané z řízených rozhovorů se třemi asistenty prevence kriminality, mentorkou a vedoucím Terénního programu Sociálních služeb města Žďár nad Sázavou. Co se týče problematiky sociálně vyloučených lokalit, pro respondenty se jedná o známý pojem. Nejčastěji si jej spojí se sociálně slabšími, nemajetnými, nezaměstnanými osobami, dále s bezdomovci a rodiči

samoživiteli. Výrazný je zde i spojení pojmu s menšinami, Romy a romskými čtvrtěmi. To vše potvrzuje i mentorka APK a vedoucí Terénního programu sociálních služeb. Přestože lze ve Žďáru nad Sázavou vymezit čtyři sociálně vyloučené lokality, mezi lidmi převládá povědomí převážně o jedné z nich – komplexu sedmi budov zvaný Svobodárny. V případě SVL si tuto oblast vybavilo téměř 70 % respondentů. Z rozhovorů s členy týmu APK jasně vyplývá, že se jedná o nejproblematictější oblast ve městě, avšak je nutné si uvědomit, že sociálně vyloučených míst je ve městě více. V případě zaměření se na obyvatele sociálně vyloučených lokalit ve Žďáru nad Sázavou, u respondentů převažuje etnické hledisko nad sociálním. Celkem 56 % jedinců uvedlo, že v SVL žijí Romové. Jenom 24 % si spojilo sociálně vyloučené lokality s nezaměstnanými a nezaměstnatelnými osobami. Asistenti prevence kriminality na otázku týkající se obyvatel SVL odpovídali spíše z hlediska věku osob, se kterými pracují.

V sociálně vyloučených lokalitách se vyskytují sociálně patologické jevy. Dle členů týmu APK se nejčastěji asistenti prevence kriminality setkávají se záškoláctvím, kouřením a návykovými látkami. Naopak dle mínění respondentů v lokalitě převládají krádeže a užívání drog. Skutečné problémy, tedy například záškoláctví, neuvedl ani jeden z dotazovaných. Jedná se totiž o vnitřní problém, který veřejnost nemusí postřehnout. Respondenti dále poukazovali na hlučnost, vandalství, obtěžování okolí a rušení nočního klidu.

Projekt Asistent prevence kriminality je ve městě Žďár nad Sázavou realizován od roku 2013. V dotazníku sbíraném ke konci roku 2018 a začátkem roku 2019 o projektu slyšelo 85 % dotazovaných. Většina z nich také asistenty prevence kriminality ve městě zaznamenala. Co se týče přesné náplně práce, většina respondentů uvedla dohled na pořádek a jak už ze samotného názvu pozice vyplývá – prevenci kriminality. Pouze 13 % osob se zmínilo o řešení drobných přestupků. Asistenti prevence kriminality v rozhovorech uvedli, že jejich pracovní den začíná hlídkou u škol a přechodů, poté jejich aktivita směřuje ke kontrolám obchodních domů a autobusových zastávek. Vždy mají možnost se zařídit operativně podle potřeby a vzniklé situace. Lidé je mohou kdykoliv kontaktovat. Z celkového počtu 216 přišlo do přímého kontaktu s asistenty prevence kriminality 27 % respondentů (což odpovídá 56 osobám). Konkrétně se jednalo o tyto situace – napomenutí nebo řešení konfliktu, pomoc na přechodech, dohled na kulturní akci města. Největší výhodou asistentů prevence kriminality je to, že jsou v terénu a mohou se operativně zařídit dle situace. Tento fakt uvedly pouze 2 % respondentů. Dle jejich mínění je největším přínosem to, že dohlíží na pořádek a oni se tak cítí bezpečněji.

Projekt je celkově veřejností vnímán jako úspěšný, cca 75 % respondentů jej hodnotilo třemi a více hvězdami (min. 1, max. 5). Ze strany široké veřejnosti plynou jak pozitivní zpětná vazba, tak i negativní. Pozitivní zpětná vazba je v podobě pochval a lepším subjektivním pocitu obyvatel, kteří se na problematických místech cítí bezpečněji. Negativní zpětná vazba dle asistentů prevence kriminality jde zejména z jedné ze sociálně vyloučených lokalit – komplexu sedmi budov zvaný Svobodárny.

Pátá kapitola je samotným shrnutím nejdůležitějších poznatků z předchozí části práce. Dále je zde rozpracovaná sekundární analýza vybraných otázek. Přestože někteří respondenti v dotazníku uvedli, že se ve Žďáru nad Sázavou necítí bezpečně i když preventisty potkávají, z následující otázky jasně vyplývá, že se celkově pocit bezpečí ve městě zvyšuje. To dokládají vybrané odpovědi dotazovaných, kteří uvádějí místa, jež vnímali dříve jako problematické. Nyní se pocit nebezpečí z těchto míst pro ně vytratil. Ačkoli je otázka, zda jsou rozdíly v odpovědích respondentů na užitečnost projektu statisticky významné, v případě hodnocení přínosu projektu se respondenti s dokončeným vysokoškolským vzděláním a vzděláním středním s maturitou uváděli, že vnímají projekt jako velmi přínosný. Oproti průměru 3,36 dosahoval průměr jejich odpovědí cca 3,45. Naopak dotazovaní, kteří mají dokončenou střední školu bez maturity či jsou vyučení, hodnotili projekt spíše jako neužitečný. Průměr byl 3,10 hvězdy. Samotný závěr poslední kapitoly tvoří hodnocení projektu autorem práce a návrh možného zlepšení. Autor práce vnímá projekt jako velmi zdařilý, nicméně by bylo vhodné rozšířit počet asistentů prevence kriminality, aby mohla služba fungovat 24 hodin denně. Dále by bylo přínosné zajistit zaměstnancům na pozici asistenta prevence kriminality po skončení projektu jiné pracovní místo. Snížilo by se tak riziko nižší motivace pro případné zájemce.

POUŽITÁ LITERATURA

1. AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ. *Co je sociální vyloučení*. [online]. 2019a [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/co-je-socialni-vyloucení>
2. AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ. *Sdílená bezpečnost a komunitní prevence kriminality – community policing*. In: Agentura pro sociální začleňování [online]. 2019b [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: http://www.socialni-zaclenovani.cz/07%20-%20Bezpecnost%20a%20kriminalita/07_02.pdf
3. „Asistent prevence kriminality“, *metodika výběru, přípravy a činnosti*, 2016. 200 s. Interní dokument.
4. BANCROFT, A. *Roma and gypsy-travellers in Europe: modernity, race, space and exclusion*. Aldershot: Ashgate, 2005. 198 s. Research in migration and ethnic relations series. ISBN 0-7546-3921-5.
5. BARILIK, I. N. *Environmentální kriminologie: prostředí a jeho role při páčání kriminality*. Praha: Leges, 2015. Teoretik. ISBN 978-80-7502-065-9.
6. BUZAN, T. a B. BUZAN. *Myšlenkové mapy: probudte svou kreativitu, zlepšete svou paměť, změňte svůj život*. Brno: Computer Press, 2011. 213 s. ISBN 978-80-251-2910-4.
7. COHN, W. *Cikáni*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. ISBN 978-80-7419-008-7.
8. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Bilance obyvatelstva a jeho struktura podle vzdělání, věkových skupin a krajů v roce 2017* [online]. 2018 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/98296366/3201981810b01.xlsx/40564ca5-522c-4973-b3bb-640b91d54dc3?version=1.4>
9. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity-leden 2019: Nezaměstnanost v lednu zůstala na 2,2 %* [online]. 2019 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cris/miry-zamestnanosti-nezamestnanosti-a-ekonomicke-aktivity-leden-2019>
10. DENÍK VEŘEJNÉ SPRÁVY. *Asistent prevence kriminalit –specifický projekt prevence kriminality pro obce a města* [online]. 2018 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6755499>

11. DOTACEEU.CZ: Zastřešující portál Evropských strukturálních a investičních fondů v ČR. *Podpora činnosti asistentů prevence kriminality ve Žďáře nad Sázavou* [online]. 2019 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Mapa-projektu/Projekty/03-Operacni-program-Zamestnanost/03-2-Socialni-zaclenovani-a-boj-s-chudobou/Podpora-cinnosti-asistentu-prevence-kriminality-ve>
12. ENOVATION. *Často kladené dotazy: Přinášíme odpovědi na nejčastější dotazy týkající se dotací, daňových odpočtů na výzkum a vývoj a dalších službách pro vaši společnost* [online]. 2019 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.enovation.cz/casto-kladene-dotazy/>
13. EVROPSKÁ UNIE, Evropský sociální fond: Operační program Zaměstnanost. *Cesta k lepšímu bydlení* [online]. 2018 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/projekty-opz/-/asset_publisher/ODuZumtPTtTa/content/cesta-k-lepsimu-bydleni?inheritRedirect=false
14. Formulář dílčího projektu APK, 2013. Interní dokument.
15. Formulář dílčího projektu APK, 2016. Interní dokument.
16. GJURIČOVÁ, J. *O prevenci kriminality. Prevence kriminality v České republice* [online]. 2019 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/teoreticky-uvod/>
17. CHARITA ČESKÁ REPUBLIKA. *O Charitě* [online]. 2019 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/o-charite/>
18. JEČMÍNEK, O. P. S. *Veřejný závazek* [online]. 2019 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.ops-jecminek.cz/zavazek.html>
19. KOLPING. *Kolpingovo dílo České republiky* [online]. 2019a [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.kolping.cz/o-nas/>
20. KOLPING. *Kolping* [online]. 2019b [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.kolping.cz/>
21. KOLPING. *Centrum primární prevence Spektrum* [online]. 2019c [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.kolping.cz/zarizeni/centrum-primarni-prevence-spektrum/>
22. KOLPING. *Kontaktní a poradenské centrum Spektrum* [online]. 2019d [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.kolping.cz/zarizeni/kontaktni-a-poradenske-centrum-spektrum/>

23. KOLPING. *Family Point a Senior Point* [online]. 2019e [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.kolping.cz/zarizeni/family-point-a-senior-point/>
24. KUNC, M. *Prevence kriminality města*. [online]. 2018 [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: <https://www.zdarns.cz/media/files/rada-mesta/2018/RM2018-082/1383-18-MP.pdf>
25. LELOVIČOVÁ, P. Sociálně vyloučená lokalita. *Varianty* [online]. 2019 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.varianty.cz/slovnicek-pojmu/87-socialne-vyloucena-lokalita>
26. LEONTIYEVA, Y. a kol. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006. 95 s. Sociologické studie = Sociological studies; 06/10. ISBN 80-7330-098-2.
27. LINHART, D. Vývoj kriminality na Žďársku v roce 2016. *Policie České republiky* [online]. 2017 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-kriminality-na-zdarsku-v-roce-2016.aspx>
28. MACHEK, V. Etymologický slovník jazyka českého. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010. ISBN 978-80-7422-048-7.
29. MATOUŠEK, O. a A. MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Praha: Portál, 2011. 336 s. ISBN 978-80-7367-825-8.
30. MEDELLINCOLUMBIA.CO. Medellín City Guide & Directory. *Medellin factfile* [online]. 2019 [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: <https://www.medellincolumbia.co/general-information/medellin-factfile/>
31. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Domovník - preventista* [online]. 2018 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/domovnik-preventista.aspx>
32. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informace o projektu Asistent prevence kriminality* [online]. 2011 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-projektu-asistent-prevence-kriminality.aspx>
33. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Prevence kriminality*. [online]. 2019a [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

34. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Projekt Asistent prevence kriminality v roce 2013*. In: Ministerstvo vnitra České republiky, odbor prevence kriminality [online]. 2013a [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/projekt-asistent-prevence-kriminality-2013-v-cislech.aspx>
35. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Projekt Asistent prevence kriminality v roce 2016*. In: Ministerstvo vnitra České republiky, odbor prevence kriminality [online]. 2016a [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/mapa-apk-2016-pdf.aspx
36. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Úvod do problematiky obecní (městské) policie: Úvod*. [online]. 2019b [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/uvod-do-problematiky-obecni-mestske-policie.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
37. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Úvod do problematiky obecní (městské) policie: Pojem a postavení obecní policie*. [online]. 2019c [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/uvod-do-problematiky-obecni-mestske-policie.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>
38. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Úvod do problematiky obecní (městské) policie: Náplň činnosti obecní policie, resp. strážníka*. [online]. 2019d [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/uvod-do-problematiky-obecni-mestske-policie.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>
39. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY; Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. Praha, 2016b.
40. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY; Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. *Závazné pokyny pro obce – realizátory preventivního projektu MV ČR. „Asistent prevence kriminality“ II./2017*. 2017. Interní dokument.
41. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY; Odbor prevence kriminality. *APK metodické návody*. In: Prevence kriminality v české republice. [online]. 2013b [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/projekty/overene-projekty-upr/asistent-prevence-kriminality/projekt-asistent-prevence-kriminality-v-roce-2013-175cs.html?page=3>

42. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY; *Bezpečnostní strategie České republiky*. Praha, 2015. ISBN 978-80-7441-005-5. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>
43. MILÁČKOVÁ, S. Vývoj kriminality na Žďársku. *Policie České republiky* [online]. 2018a [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-kriminality-na-zdarsku.aspx>
44. MILÁČKOVÁ, S. Vývoj kriminality v prvním pololetí. *Policie České republiky* [online]. 2018b [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-kriminality-v-prvnim-pololetu.aspx>
45. OBLASTNÍ CHARITA ŽĎÁR NAD SÁZAVOU. *Centrum prevence Oblastní charity Žďár nad Sázavou* [online]. 2019a [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://zdar.charita.cz/nase-sluzby-a-zarizeni/ponorka-nizkoprahove-zarizeni-pro-deti-a-mladez/>
46. OBLASTNÍ CHARITA ŽĎÁR NAD SÁZAVOU. *Kopretina – centrum pro rodiče s dětmi* [online]. 2019b [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://zdar.charita.cz/nase-sluzby-a-zarizeni/kopretina-centrum-pro-rodice-s-detmi/>
47. OBLASTNÍ CHARITA ŽĎÁR NAD SÁZAVOU. *Naše služby a zařízení* [online]. 2019c [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://zdar.charita.cz/nase-sluzby-a-zarizeni/>
48. OBLASTNÍ CHARITA ŽĎÁR NAD SÁZAVOU. *Ponorka – nízkoprahové zařízení pro děti a mládež* [online]. 2019d [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://zdar.charita.cz/nase-sluzby-a-zarizeni/centrum-prevence-oblastni-charity-zdar-nad-sazavou/>
49. OBLASTNÍ CHARITA ŽĎÁR NAD SÁZAVOU. *Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi* [online]. 2019e [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://zdar.charita.cz/nase-sluzby-a-zarizeni/socialne-aktivizacni-sluzby-pro-rodiny/>
50. ODDĚLENÍ SOCIÁLNĚ–PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ. *OSPOD Žďár nad Sázavou*. In: Žďár nad Sázavou. Oficiální stránky města s památkou UNESCO. [online]. 2019 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.zdarns.cz/media/files/mestsky-urad/socialni/OSPOD-letak.pdf>
51. Osvědčení o absolvování vzdělávání asistentů prevence kriminality, 2018. Interní dokument.

52. Osvědčení o absolvování vzdělávání mentora asistentů prevence kriminality, 2018. Interní dokument.
53. PÁLKOVÁ, D. Osobní rozhovor s preventistkou žďárské městské policie a mentorkou asistentů prevence kriminality. Žďár nad Sázavou, 3. 11. 2018.
54. PÁTKOVÁ, M. Kriminalita na Žďáarsku v roce 2013. *Policie České republiky* [online]. 2014a [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kriminalita-na-zdarsku-v-roce-2013.aspx>
55. PÁTKOVÁ, M. Kriminalita v prvním pololetí na Žďáarsku oproti loňsku výrazně poklesla. *Policie České republiky* [online]. 2014b [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kriminalita-v-prvnim-pololeti-na-zdarsku-oproti-lonsku-vyrazne-poklesla.aspx>
56. PÁTKOVÁ, M. Počet trestných činů na Žďáarsku výrazně poklesl. *Policie České republiky* [online]. 2016a [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pocet-trestnych-cinu-na-zdarsku-vyrazne-poklesl.aspx>
57. PÁTKOVÁ, M. Policisté na Žďáarsku prověřovali v prvním pololetí roku přes sedm set trestných činů. *Policie České republiky* [online]. 2015a [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/policiste-na-zdarsku-proverovali-v-prvnim-pololeti-roku-pres-sedm-set-trestnych-cinu.aspx>
58. PÁTKOVÁ, M. Policistům se podařilo zvýšit objasněnost trestné činnosti. *Policie České republiky* [online]. 2015b [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/policistum-se-podarilo-zvysit-objasnenost-trestne-cinnosti.aspx>
59. PÁTKOVÁ, M. Ve statistice vedou majetkové trestné činy. *Policie České republiky* [online]. 2016b [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/ve-statistice-vedou-majetkove-trestne-ciny.aspx>
60. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *2018_12_Prosinec_sest_01a*. In: *Policie České republiky, Statistické přehledy kriminality za rok 2018*. [online]. 2019a [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2018.aspx>
61. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Policie České republiky* [online]. 2019b [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

62. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Preventivně informační skupina* [online]. 2019c [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sprava-stredoceskeho-kraje-odkazy-akce-a-projekty-preventivne-informacni-skupina.aspx>
63. PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE. *Preventivní projekt Asistent prevence kriminality* [online]. 2013a [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/projekty/overene-projekty-upr/asistent-prevence-kriminality/preventivni-projekt-asistent-prevence-kriminality-37cs.html?page=4>
64. PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE. *Projekt Asistent prevence kriminality v roce 2013* [online]. 2013b [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/projekty/overene-projekty-upr/asistent-prevence-kriminality/projekt-asistent-prevence-kriminality-v-roce-2013-175cs.html?page=3>
65. PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE. *Republikový výbor pro prevenci kriminality* [online]. 2016 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/republikovy-vybor-pro-prevenci-kriminality/republikovy-vybor-pro-prevenci-kriminality-456cs.html>
66. PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Poslání a cíle Probační a mediační služby* [online]. 2019 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/poslani-a-cile/>
67. PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o. *Strategie rozvoje města Žďáru nad Sázavou*. In: Žďár nad Sázavou. Oficiální stránky města s památkou UNESCO. [online]. 2016a [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: https://www.zdarns.cz/media/files/strategie-rozvoje/dokumenty/Strategie_Zdar_KOMPLET_20_6_2016.pdf
68. PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o. *Strategie rozvoje města Žďáru nad Sázavou: Akční plán 2016–2020*. In: Žďár nad Sázavou. Oficiální stránky města s památkou UNESCO. [online]. 2016b [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: https://www.zdarns.cz/media/files/strategie-rozvoje/dokumenty/Ak%C4%8Dn%C3%AD_pl%C3%A1n_2016-2020_final.pdf
69. PANKRÁČ, Z. *Průručka zvládání nestandardních situací asistenta prevence kriminality*. 2015. HUDEC print, MORAVA. 100 s. Interní dokument.
70. Propagační materiál, Terénní program – Sociální služby města Žďáru nad Sázavou. 2019. Interní dokument.

71. PTEJTE SE KNIHOVNY. *Bezpečnost, etymologie slova* [online]. 2007 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/bezpecnost-etymologie-slova>
72. RODINNÉ CENTRUM SRDÍČKO. *Kontaktní místo pro seniory* [online]. 2013 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.rcsrdicko.cz/kontaktni-misto-pro-seniory>
73. SAMKOVÁ-VESELÁ, K. *Romská otázka: psychologické důvody sociálního vyloučení Romů*. Praha: Blinkr, 2011. 95 s. ISBN 978-80-87579-03-9.
74. SIROVÁTKA, T., ed. *Sociální exkluze a sociální inkluze menšin a marginalizovaných skupin*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, 2004. Rubikon. ISBN 80-86251-19-5.
75. SOUČEK V., STAŇOVÁ E., LINHART M. a kol. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek: Krizové řízení*. Praha. [online]. 2005 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/bezpecnost-pdf.aspx>
76. *Sociální služby města Žďár nad Sázavou* [online]. Žďár nad Sázavou, 2019a [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://socsluzbyzdar.cz/>
77. SOCIÁLNÍ SLUŽBY MĚSTA ŽĎÁR NAD SÁZAVOU. *ESKO* [online]. 2019b [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.socsluzbyzdar.cz/sluzby/denni-centrum-pro-deti>
78. SOCIÁLNÍ SLUŽBY MĚSTA ŽĎÁR NAD SÁZAVOU. *TERÉNNÍ PROGRAM* [online]. 2019c [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: https://www.socsluzbyzdar.cz/sluzby/terenni_program
79. ŠMOLDAS, M. *Vstupní analýza – Žďár nad Sázavou, 2016*. In: Agentura sociálního začleňování. [online]. 2016 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/vstupni-analyzy/vstupni-analyza-mesta-zdar-n-sazavou-2016/details>
80. TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie: jak studovat zločin*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2982-4.
81. TOUŠEK, L. *Sociální vyloučení a prostorová segregace* [online]. 2007 [cit. 2019-03-11]. ISSN 1801-8807. Dostupné z: <http://www.antropoweb.cz/cs/socialni-vyloucení-a-prostorova-segregace>
82. TOUŠEK, L., WALACH, V. a P. KRUPKA. a kol. *Sociálně vyloučené lokality z pohledu sociodemografických ukazatelů* [online]. 2018 [cit. 2019-03-11]. ISSN 001-826. Dostupné z:

https://www.researchgate.net/publication/323966885_Socialne_vyloucena_lokality_z_pohledu_sociodemografickyh_ukazatelu

83. VARIANTY. *Sociální exkluze*. [online]. 2019 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.varianty.cz/slovnicek-pojmu/35-socialni-exkluze>
84. VESELÝ, J. Osobní rozhovor s vedoucím služby Terénního programu, sociální pracovníkem. Žďár nad Sázavou, 12. 2. 2019.
85. VÍŠEK, P. *Romové ve městě*. Praha: Socioklub, 2002. ISBN 80-86484-01-7.
86. VOJTOVÁ, P., ed. *Pohledy etnické marginalizace u Aboriginal People v Kanadě a Romů v České republice a Slovenské republice: mezinárodní seminář = Markers of Ethnic Marginalization Focused on Aboriginal People in Canada and on Roma in Czech Republic and Slovak Republic: international workshop: 23.-24.04.2007*. V Českých Budějovicích: Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2007. 321 s. ISBN 978-80-7394-019-5.
87. Výběrové řízení na pozici asistent prevence kriminality, 2014. Interní dokument.
88. Vyhodnocení projektu APK. Interní dokument.
89. VÝROST, J. a I. SLAMĚNÍK. *Sociální psychologie*. Praha: Grada, 2008. Psyché. ISBN 978-80-247-1428-8.
90. WIJA, P. *Karel Čada: Pojem sociálně vyloučená lokalita je stigmatizující*. Revue pro sociální politiku a výzkum [online]. 2017 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://socialnipolitika.eu/2017/08/karel-cada-pojem-socialne-vyloucena-lokalita-je-stigmatizujici/>
91. Zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>
92. Zákon č.2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>
93. Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/31234/Zakon_o_socialnich_sluzbach-stav_k_1._10._2017.pdf
94. Zákon č.110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1998. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>

95. Zákon č.128/2000 Sb., o obcích. Česká republika. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>
96. Zákon č.141/1961 Sb., o trestním řízení soudním. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1961. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>
97. Zákon č.273/2008 Sb., o Policii české republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>
98. Zákon č.359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>
99. Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553>
100. ŽĎÁR NAD SÁZAVOU. *Strategický plán sociálního začleňování města Žďár nad Sázavou pro období 2016–2019* In: Žďár nad Sázavou. Oficiální stránky města s památkou UNESCO. [online]. 2016 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.zdarns.cz/mestsky-urad/odbory-uradu/odbor-socialni/strategicky-plan-socialniho-zaclenovani-pro-obdobi-2016-2019.pdf>
101. ZEMAN, P. a kol.: *Česká bezpečnostní terminologie*, Ústav strategických studií Vojenské akademie v Brně, ÚSS/2002-S-1-031, Brno 2002.
102. Žádost o státní účelovou dotaci, 2013. Interní dokument.

PŘÍLOHY

Příloha A: Motivační dotazník APK

Příloha B: Dotazník pro veřejnost

Příloha C: SVL Azylový dům pro ženy a muže s dětmi Ječmínek

Příloha D: SVL Hotelový dům Morava

Příloha E: SVL holobyty na Sušce

Příloha F: SVL komplex sedmi budov Svobodárny

Příloha A – Motivační dotazník APK

Motivační dotazník k výběrovému řízení pro zájemce o pracovní pozici APK město Žďár nad Sázavou

Prosíme o Vaše vyjádření k níže uvedeným základním otázkám:

- I. **Proč** chci pracovat jako Asistent prevence kriminality?

- II. **Jaké** přednosti by měl mít Asistent prevence kriminality?

- III. **Podpoří** mne má rodina v mém rozhodnutí stát se Asistentem prevence?

- IV. **Jsem připraven** pracovat na plný pracovní úvazek v trvání 8 hodin denně a to včetně vybraných sobot, nedělí; případně i v odpoledních směnách?

- V. **Vidím** nějaké překážky při mé práci Asistenta prevence kriminality? (nedělá mi problém spolupráce s městskou policií; počáteční odmítání ze strany spoluobčanů, kritika v mé rodině, apod.?)

- VI. **Další** vlastní sdělení (co by mohlo být překážkou ve Vaší práci Asistenta – např. málo peněz, délka pracovní doby, náročnost služby, zdravotní potíže apod.):

.....

datum a podpis

Zdroj: zdarns.cz

Příloha B – Dotazník pro veřejnost

1. Znáte pojem "sociálně vyloučená lokalita"?

- Ano
- Ne

2. Co si představíte pod pojmem "sociálně vyloučená lokalita"?

Přestože jste v předchozí otázce odpověděli "ne", zkuste vepsat slovo/větu, které Vás při tomto slovním spojení napadne.

3. Napadají Vás (znáte) některé lokality, které by se ve Žďáru nad Sázavou daly označit jako sociálně vyloučené?

4. Které osoby dle Vás žijí v sociálně vyloučených lokalitách ve Žďáru nad Sázavou?

Můžete charakterizovat dle věku, zaměstnanosti, národnosti,...

5. Které patologické jevy se dle Vás nejčastěji vyskytují v těchto lokalitách? (můžete zaškrtnout více odpovědí)

- krádeže
- prostituce
- drogy
- lichva
- gamblerství
- jiné, prosím uveďte jaké: _____

6. Cítíte se ve Žďáru nad Sázavou bezpečně?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nevím

7. Slyšeli jste někdy o projektu Asistent prevence kriminality?

- Ano
- Ne

8. Zaznamenali jste ve Žďáru nad Sázavou asistenty prevence kriminality?

- Ano
- Ne

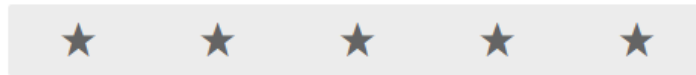
9. Kolik si myslíte, že má město Žďár nad Sázavou asistentů prevence kriminality?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6 a více
- Nevím

10. Jaká je podle Vás náplň práce asistentů prevence kriminality?

**11. V čem spatřujete NEJVĚTŠÍ UŽITEČNOST asistentů prevence kriminality?
(např. dohlíží na pořádek při kulturních akcích, ...)**

12. Na stupnici vyjádřete, jak vnímáte smysluplnost aktivit asistentů prevence kriminality. 1 hvězda = málo smysluplné, k ničemu; 5 hvězd = velmi smysluplné

13. Jak často ve Žďáru nad Sázavou potkáváte asistenty prevence kriminality?

- Každý den
- 3x – 4x týdně
- Pouze párkrát do měsíce
- Párkrát o roka
- Nepotkávám

14. Na jakých místech jste je potkali/potkáváte?

Pokud jste u předchozí otázky zaškrtnli "nepotkávám", do pole vepište "nepotkávám".

15. Přišli jste někdy do přímého kontaktu s asistenty prevence kriminality?

- Ano
- Ne

16. Při jaké příležitosti jste přišli do přímého kontaktu s asistentem prevence kriminality?

Pokud jste v předchozí otázce zaškrtnuli "ne", vepište prosím do tohoto pole "nepřišel/nepřišla"

17. Jeden z respondentů mi sám řekl, že se nyní již nebojí projít místy, kde se dříve bál. Zažíváte něco podobného v lokalitách Žďáru nad Sázavou?

Pokud ano, uveďte příklad lokality nebo situace.

Demografické otázky

18. Pohlaví

- Žena
- Muž

19. Věk

- Do 15 let
- 15–25 let
- 26–35 let
- 36–45 let
- 46–55 let
- 56–65 let
- 65 let a více

20. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní
- Střední bez maturity/vyučen
- Střední s maturitou
- Vysokoškolské

21. Váš status je:

- Student
- Zaměstnaný
- Podnikatel/OSVČ
- Nezaměstnaný/na rodičovské dovolené
- Důchodce
- Nechci uvést

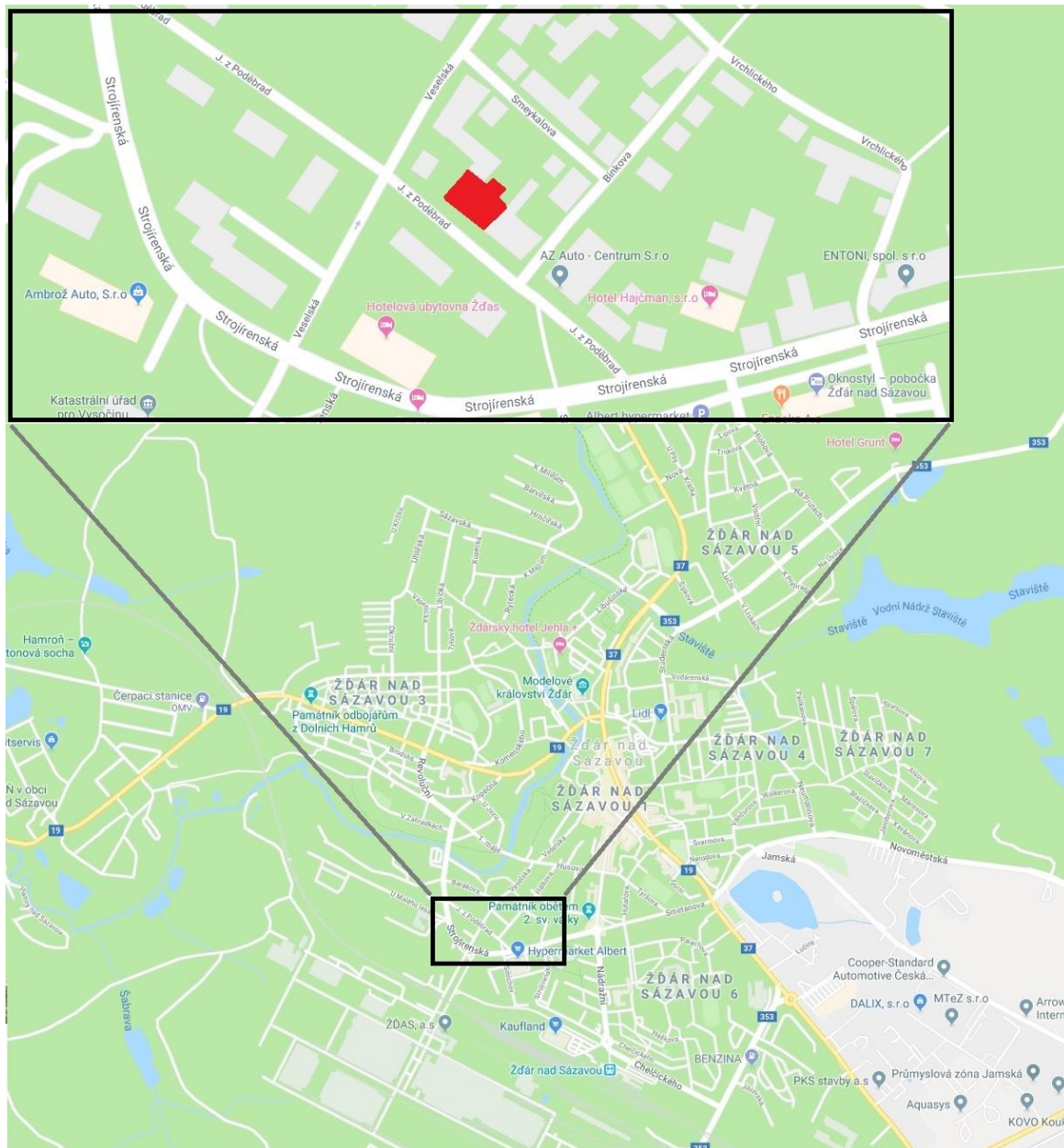
22. Jaký je Váš čistý měsíční příjem? (zahrnuje příjmy od rodičů, renty a ostatní příjmy)

- 0–15 000 Kč
- 15 001 Kč – 25 000 Kč
- 25 001 Kč – 35 000 Kč
- 35 001 Kč – 45 000 Kč
- 45 001 Kč – 55 000 Kč
- 55 001 Kč a více
- Nechci uvést

23. V jaké části města Žďáru nad Sázavou žijete?

- Žďár nad Sázavou 1 – Město
- Žďár nad Sázavou 2 – Zámek
- Žďár nad Sázavou 3 – Stalingrad
- Žďár nad Sázavou 4 – U Průmyslové školy
- Žďár nad Sázavou 5 – Vysočany
- Žďár nad Sázavou 6 – Nádraží
- Žďár nad Sázavou 7 – Pod Vodojemem
- Nežiji ve Žďáru nad Sázavou

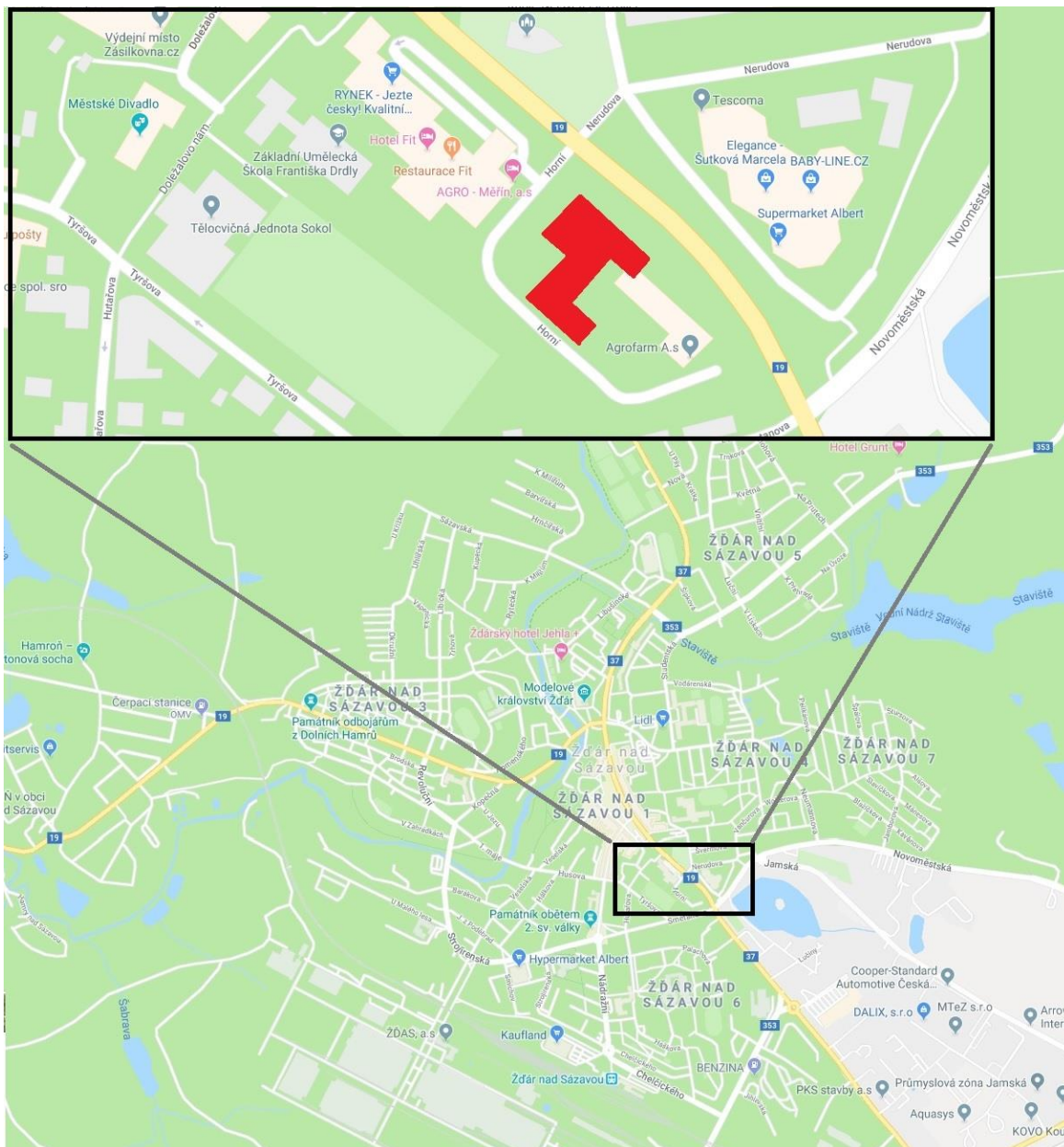
Příloha C

Obrázek 1: SVL Azylový dům pro ženy a muže s dětmi Ječmínek

Zdroj: vlastní dle mapy.cz

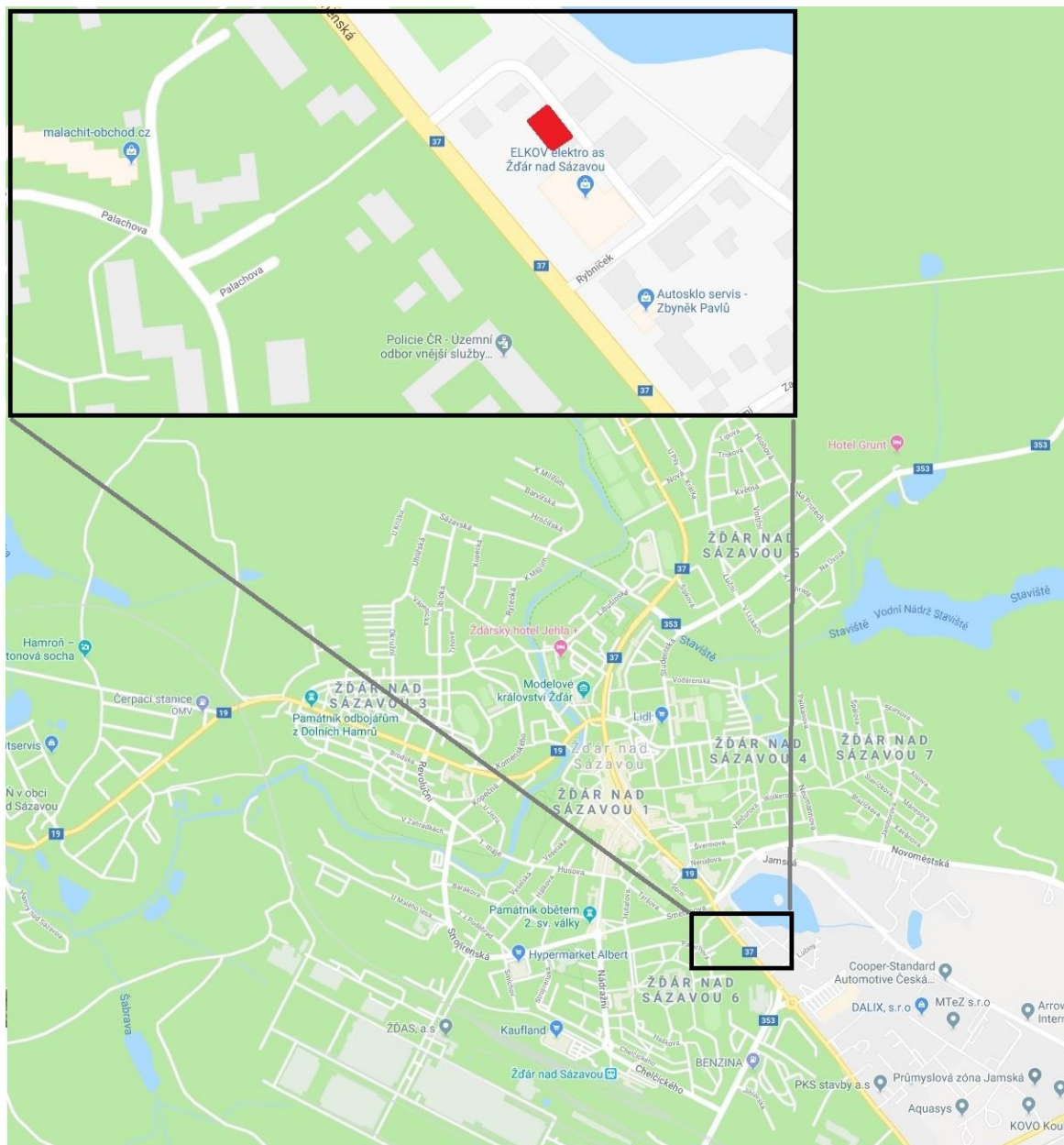
Příloha D

Obrázek 2: SVL Hotelový dům Morava

Zdroj: vlastní dle mapy.cz

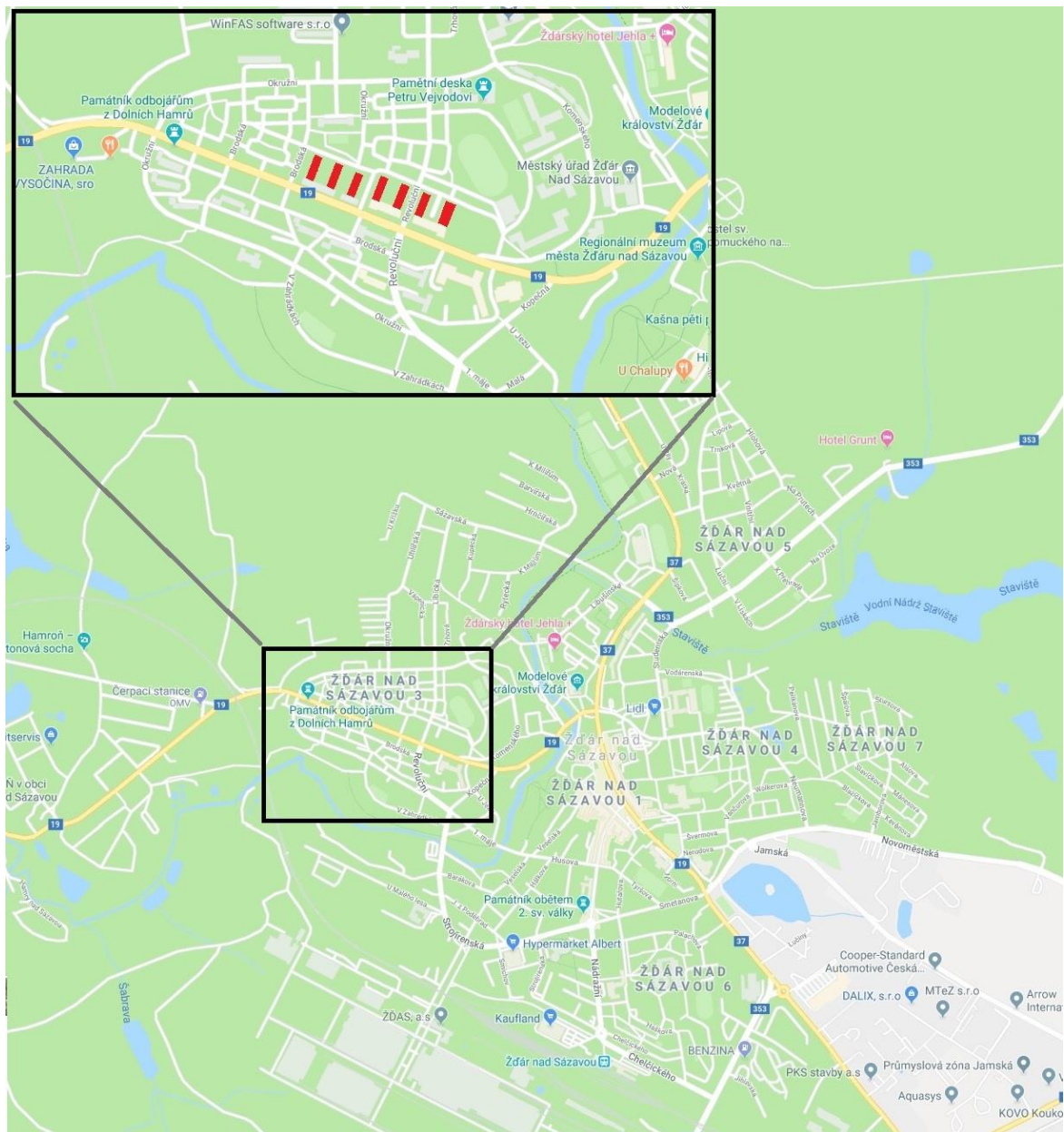
Příloha E

Obrázek 3: SVL holobyty na Sušce

Zdroj: vlastní dle mapy.cz

Příloha F

Obrázek 4: SVL komplex sedmi budov zvaný Svobodárny

Zdroj: vlastní dle mapy.cz